

netta päätettiin' valaista valitsijoille annetussa .julistuksessa. Sitä. valtoin hylättiin¹ 2 ääntä vastaan Reinikaisen 'ehdotus, -että ryhmä, asettui jarrutuskannaHe,, 16 äänellä 11 ääntä vastaan 'Sveintoirzetsfcin ehdotus valiokunnan asettamisesta harkitsemaan keinoja porvarien pakottamiseksi uusiin vaaleihin, 4 ääntä, vastaan Wiikin¹ ehdotus puolueuuvoston kutsumisesta kokoon: asiata käsittelemään ja loppuiksi 2 ääntä vastaan Wiikin 'ehdotus raha-avustuksen antamisesta ryhmän varoista vangituille (kansanedustajille!.

Kun sittemmin 6/11 >ed Schauman, väittäen sosialidemokraattien .menettelyn¹ eduskuntatyön jatkamisen, suhteen epäjohdonmukaiseksi, -ehdotti työehtosopimuslain jätettäväksi lepäämään yli vaalien, päätti ryhmä 19 äänellä 7 ääntä vastaan kannattaa tätä ehdotusta; pidettiin toivottavana, että saataisiin selville' porvariston kanta eduskunnan hajoitamiskysymykseen nähden, vaikka toiselta puolen useat ryhmän jäsenet pitivät mainittua lakia 'sopimattomana »koepalloksU.. Samalla päätettiin yksimielisesti vastustaa sotatilalain käsittelyä suuressa valiokunnassa kaikin käytettävissä olevin keinoin. Kun kysymys työehtosopimuslain kohtalosta 6/11 tuli 'eduskunnassa ratkaistavaksi, annettiin kuitenkin sen: yli vaalien lykkäämisen puolesta vain 56 ääntä, josta näkyi että porvariston suuri enemmistö kannatti •eduskuntatyön jatkamista 'eduskunnan vähälukuisenakin ollessa.

Kokouksessaan 15/11 ryhmä uudelleen käsitteli asiaa ja päätti yksimielisesti noudattaa aikaisemmin päätettyä menettelyä sekä tulo- ja menoarvion käsittelyn loppupuolella tehdä välikysymyksen eduskunnan saattamisesta täysilukuiseksi. Sitä vastoin hylättiin 15 äänellä 14 ääntä vastaan Ampujan ehdotus välikysymyksen tekemisestä kommunististen 'kirjapainojen suljettuina pitämisestä. Yleisesti esiintyi keskustelussa toivomus, että ryhmä voisi kaataa hallituksen, ja valittiin, ettei siihen ollut mahdollisuutta.

Valtion menoarviota käsiteltäessä eduskunnassa ryhmä vaati miehenosoituksellisesti oikeus- ja sisäministerien käytettäväksi osoitetujen määrärahojen vähentämistä, mutta sai edellinen, ehdotus vain 54 ja jälkimmäinen 53 ääntä. -Kokouksessaan 22/11 tekemänsä päätöksen mukaisesti vaati ryhmä täysistunnossa 23/11 virkamiesten palkkausiain lykättäväksi yli vaalien, mutta sai tämä ehdotus vain 52 ääntä ja tui siis hylätyksi. Tehtäväksi päätetty välikysymys jätettiin 30/11 Tannerin ja Wuoiijoen -allekirjoittamana eduskunnalle ja vastasi siihen 7/12 pääministeri Kallio,, että kommnnistijutun ollessa vireillä ei hallitus katsonut asianmukaisesti ottaa ratkaistavaksi, onko määrättävä uudet vaalit toimitettavaksi. Asiasta syntyneen pitkän keskustelun¹ aikana sos.-d-em. puhujat osoittivat hallituksen kannan soveltumattomuuden' 'perustuslaillisen 'katsantokannan kanssa; toiselta puolen osoittautui, että oikeiston taholla kyllä toivottiin uusia

vaaleja, joissa otaksuttiin työväeni edus tuikseni kommunistivainojen johdosta vähenevän, mutta ei tahdottu silti antaa 'hali M ukselle epäluottamuslausetta. Yksinkertainen päiväjärjestykseen siirtyminen päätettiin 98 äänellä 54 ääntä vastaan.

Vaikkei ryhmä voinut johdonmukaisesti vastustaa 'kääkkien laki-ehdotusten käsittelyä, niiden' joukossa ollessa sellaisia., jotka tarjosivat työväelle huomattavia etuja, vastusti ryhmiä sellaisia .ratikaisuja, jotka työväen edustuksen tapahtuneen vähentymisen takia olisivat voineet muodostua työväelle epäedullisiksi. Osaksi tämä kanta myönnettiin porvarillisellakin taholla oikeutetuksi eikä tynkä-eduskunnain olemassaolon aikana työväelle suuremmassa määrin vahingollisia lakeja syntynyt. Mutta kun istuntokautta yhä vain jatkettiin, -päättynyt vasta 8/12, eikä hallitus ottanut huomioon vaatimusta eduskunnan hajoittamisesta, voitti niinhyvin sos.-dem. kansanedustajain kuin yleensä työväen keskuudessa se ajatus alaa, että • sos.-dem. ryhmän .ei pitäisi palata eduskuntaan seuraavan istuntokauden alkaessa. (Mutta ymmärtäen tilanteen vaatimukset • paremmin - kuin hallitus, ir/ääräsi presidentti 18/1 1924 uudet edustajanvaalit toimitettaviksi, koska, kuten presidentin avoimessa kiirreessä sanottiin, »Eduskunnan 'tosiasiallinen' kokoonpano on tullut säännönmukaisesta poikkeavaksi ja se on omiansa vaikeuttamaani eduskuntatyötä.» Lähimpänä seurauksena tästä oli Kallioin (hallituksen eroaminen.

iKun kommunistivainojen yhteydessä useiden, niiden joukossa sosialidemokraattist enikin, t y ö v ä - e m l i j ä r j e s i t ö i j e n t o < i m i i n 1 a o i l k e u t t a o l i l o u k a t t u , - a s e t t i - r y h m ä k o k o u k s e s s a a n 3 / 1 0 1 9 2 4 k o m m i t e a n i , j o k a a s i a s s a k ä ä n t y i s i s ä a s i a i n m i n i s t e r i n p u o l e e n . T ä m ä l a u s u i , e t t ä s o s . - d e m . j ä r j e s t ö j ä k o h d a n n e e t ' O i k e u d e n l o u k k a u k s e t n ä h - t ä v ä s t i o l i v a t j o h t u n e e t a l e m p i e n v i r a n o m a i s t e n v ä ä r i n k ä s i t y k s e s t ä , j a l u p a s i a n t a a s e l v e n t ä v i ä m ä ä r ä y k s i ä ; k u i t e n k a a n ' e i v o i s i t ä s s ä s u h t e e s s a - p a l j o n t e h d ä , n i i n k a u a n k u i n k o m m u n i s t i s e n p u o l u e e n p e s ä n s e l v i t y s - o l i k e s k e n . T ä m ä n k u u l t u a a n r y h t y i . r y h m ä h a n k k i m a a n a i n e l i s t o - a v ä l i k y s y m y s t ä v a r t e n ¹ , j o k a s i t t e m m i n 2 4 / 1 0 J . - F . A a l l o n j a ' L e i n o n a l l e k i r j o i t t a m a n a , e d u s k u n n a i l l e j ä t e t t i i n j a j o s s a k y s y t t i i n , o l i k o h a l l i t u s r y h t y n y t t a i a i k o i k o s e r y h t y ä t o i m e n p i t e i s i i n p a l a u t t a a k s e e n o i k e u t s i i n s a n e t y ö v ä e n j ä r j e s t ö t , j o i d e n l a i l l i s i a t o i m i n t a o i k - e u k s i a o l i l o u k a t t u , j a t u r v a t a k s e e n y h d i s t y m i s - , k o k o o n t u m i s - j a l a u s u n t o i v a p a u d e n v a s t a i s u u d e s s a ^ S i s ä m i n i s t e r i S ä h l s t e i n 4 / 1 1 a n t a m a s s a a n - y l i m i e l i s e s s ä v a s t a u k s e s s a k i e l s i v ä l i k y s y m y k s e s s ä . e s i t e t y i l t ä v ä i t t e i l t ä k a i k e n , o i k e u t u k s e n e i k ä n ä i n - o l l e n l u v a n n u t e p ä - k o h t i e n (p o i s t a m i s t a . (P o r v a r i l l i s e t . p u h u j a t ' (I n g m a n y . m .) t a p a n s a m u k a a n r a j o i t t u i v a t m a a l a a m a a n s y n k i n v ä r e i n . m a a s s a h a r j o i t e t t u a k o m m u n i s t i s t a , t o i m i n t a a , p u u t t u m a t t a k y s y m y k s e e n v i r a n o m a i s t e n t o i m e n p i t e i d e n l a i l l i s u u d e s t a , j a 9 7 ä ä n e l l ä 6 7 ä ä n t ä v a s t a a n , m y ö n n e t -

tiin hallitukselle sen (pyytämä luottamuslause. Ryhmässä herätti sittemmin: huomiota se, että useat puoluelehdet kovin puutteellisesti olivat selostaneet äsken mainitun välikysymyksen käsittelyn eduskunnassa, ja päätti ryhmä laatia asiaa valaisevan kirjoituksen, joka -annettaisiin puoluelehdille julkaistavaksi.

Kun keväällä 1925 oli iMetalliteollisuustyöntekijäin liiton. luottamusmieheltä A. A. Wirralta kielletty passi, joka oli ollut tarpeen osanottoa varten metallityöläisten kansainväliseen neuvottelukokoukseen, ja kun ed. Edv. Huttunen, tämän johdosta teki välikysymyksen, päätti ryhmä 2/3 1925, kahden jäsenen sitä vastustaessa, sallia jäsentensä yhtyä sanottuun välikysymykseen., 'joka täten sai riittävän määrän .allekirjoituksia. Siihen vastasi 30/3 sisäministeri Sahlstein, .-puolustaan kieltoa sillä syyllä, että »Wirta on tunnettu yhdeksi tšekäläisten kommunistien luottamusmieheksi«. Sos.-dem. puhuja-iti osoitettua tällaisen syyn riittämättömyyden, antoi porvarillinen enemmistö 88 äänellä 67 ääntä vastaan¹ hallitukselle: luottamuslauseen,

Ryhmän suhtautumisesta ha,11 i t u k s e e n mainitakoon lisäksi seuraavaa. Kun syksyllä 1922 uusi hallitus oli asetettava virkamieshallituksen tilalle, kutsuttiin tavan mukaan eri ryhmäin 'puheenjohtajat presidentin luo. Sos.-dem. ryhmän puheeni. Tanner vastasi tällöin kielteisesti presidentin kysymykseen, oliko ryhmä halukas myötäväikuttamaan hallituksen muodostamiseen; ipresidentin tiedusteluun, minkälaista hallitusta ryhmä näin ollen pitäisi suotavana, vastasi Tanner, että ryhmä mieluummin näkisi muodostettavan¹ keskustahallituksen, Mitään, muistutusta ei Tannerin menettely aiheuttanut ryhmän puolelta. Hallituksen tultua sittemmin muodostetuksi K. Kallion johdolla, päätti ryhmä 13/11 tapaus tapaukselta arvostella tämän hallituksen toimenpiteitä ja määrätä kantansa¹ kussakin kysymyksessä erikseen. Kun fcoimniunistien taholta esitettiin välikysymys, jolla tarkoitettHin saada tietoa hallituksen ohjelmasta, päätti ryhmä 27/11 yksimielisesti, että Tyhmän puolesta esitettäisiin välikysymyskeskustelussa me .lähimvät vaatimukset, joiden toteuttamista ryhmä lähimmässä tulevaisuudessa hallitukselta odotti, ja että sen jälkeen äänestettäisiin yksinkertaiseen 'päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta; .ryhmän vaatdmuiksiin si&ällytettäisiin täydellinen amnestia vuoden 1918 valtiorikollisille, lex Kallion laaja, ja tehokas toimeenpano., sisäpoliittiseen rauhaan pyrkiminen y.m. Tämän, mukaisesti ryhmä 38/11 tapahtuneessa välikysymyskeskustelussa menetteldkin ja päätettiin 124 äänellä 38 ääntä vastaan yksinkertainen päiväjärjestykseen siirtyminen. — Kallion hallituksen oltua sittemmin pakotettu eroamaan laillisuutta sivuuttaneiden komimunistivainojensa johdosta, asetti presidentti toistaiseksi virkamieshallituksen prof. K. A. •Cajanderin johdolla; eduskunnan kokoonnuttua 1/5 1924, kutsuttiin

taasen eri ryhmäin puheenjohtajat presidentin luo, jolloin Tanner antoi sos.-dem. ryhmän kannasta samat tiedot toin v. 1922; asia ei aiheuttanut toimenpiteitä ryhmän puolelta. — Kun L. Ingmanin johdolla toukokuussa 1924 muodostettu hallitus, jota kannattivat kaakki •porvarilliset puolueet, epäonnistui yrityksissään ajaa läpi vaalilain uudistus ja tämän johdosta erosi, kutsui 'presidentti Relander luok-sensa muiden muassa sos.-dam. ryhmän puheenjohtajan Tanneriin ja •esitti tällöin hallitusohjelman, johon kuuluisivat m.m. seuraavat asiat:

- 1) maan virkamieslaito'kse:n yksinkertaistuttaminen ja supistaminen;
- 2) sotalaitoksen uudistaminen siihen suuntaan, että suojeluskunnat muodostettaisiin vakinaisemmalle kannalle¹ ja että sitä idetä solame-•noja vähennettäisiin; sekä 3) finanssipolitiikan¹ järjestäminen siten, että kulutusmenoja supistettaisiin, pääomasäästöä säästettäisiin ja ulkomaisia lainoja otettaisiin ainoastaan tuotannollisiin tarkoituksiin. Kun tämä esitettiin¹ ryhmälle, päätti ryhmä lyhyen keskusteluni jäi-keen, jossa kliinnettiin arvostelemaa huomiota presidentin esiintymi-seen omalla hallitusohjelmallaan, yksimielisesti olla ottamatta osaa porvarillisen fccikoomushaliitulkseen rmiodostarraseeo. Silloin muodos-tettu Tulenheimon hallitus, jossa vain maalaisliittoja kokoomuspuolue olivat edustetut, kärsi 9/12 1925 laivasto-kysymyksessä tappion, johon ryhmä tehokkaasti myötävaikutti. Kun hallitus tämän johdosta jätti erohakemuksensa ja •eduskuntaryhmien .puheenjohtajat taasen kutsu-tiin presidentin luo, ilmoitti VI Tanner, sos.-dem. ryhmän valmistelu-valiokunnan yksimieli sen päätöksen mukaisesti, ettei ryhmä katsonut olevansa velvollimen ottamaan' hallituksen muodostamista vastuul-leen, koska ryhmä ei ollut tarkoittanut kaataa hallitusta; mitä muo-dostettavaan hallitukseen tuke, näkisi ryhmä mieluummin keskusta-hallituksen muodostamisen¹ ja keskustapolitiikan noudattamisen, voi-matta kuitenkaan antaa millekään porvarilliselle hallitukselle ehdo-tonta kannatustaan.

Erinäisistä perustuslakeja muuttavista laeista, jotka vuoden 1921 vpr.ltä olivat jääneet lepäämään yli vaalien, hyväksyttiin vuoden 1922 vp:llä 138 äänellä 43 ääntä vastaan laki valtakunnanoikeudesta sekä 176 äänellä 12 ääntä vastaan laki eduskunnan oikeudesta, tar-kastaa valtioneuvoston ja oikeuskanslerin' virkatointen lainmukai-suutta. Sitä vastoin laki ulkoasiainvaliokuntaa koskevien säännösten täydentämisestä ei saanut säädettyä 2/3:n 'enemmistöä, vaan ainoas-taan 100 ääntä annetuista 175 äänestä, joten se raukesi, koska varsinkin oikeiston taholla pelättiin .eduskunnan saavan liian suuren vaikutusvallan ulkopoliitiikkaan, jos sanottu lakiehdotus alisi hyväk-sytty.

Vuoden 1921 vp:llä yli vaalien lykätty ehdotus uudeksi Val-tiopäiväjärjestykseksi hylättiin samoin' 24/10 1922, sitä

kannattaessa 79 ja vastustaessa 115 edustajaa. Oikeisto pelkäsi lakiehdotusta liian kansanvaltaisena, maalaisliitto paheksui sitä, ettei henkirahojen maksaminen olisi enää* yhtenä äänioikeuden ehtona, kommunistit ja myös jotkut sosialidemokraatit pitivät vaarallisena sitä pykälää, joka oli tarkoitettu estämään jarrutusta. Samalla eduskunta 117 äänellä 62 ääntä vastaan hyväksyi ed. Furuhjelmin tekemän ehdotuksen, että hallitusta kehoitettaisiin antamaan esitys niistä Valtiopäiväjärjestyksen muutoksista, jotka aiheutuvat Suomen hallitusimuodon vahvistamisesta. Tämä esitys annettiin 1924 vuoden valtiopäiville. Perustuslakivaliokunta, jossa asiaa valmistettiin, päätti silloin olla rajoittumatta hallituksen ehdottamiin muodollisiin korjauksiin, otti käsittelyn pohjaksi ed. Setälän tekemän eduskuntaesityksen ja laati sen perusteella ehdotuksen kekonaan uudeksi Valtiopäiväjärjestykseksi.

Sos.-dem. ryhmä, joka kokouksissaan 6/11 1924 ja 2/3 1925 seikkaperäisesti määräsi kantansa lakiehdotuksen suhteen, ponnisti ennenkaikkea saadakseen ääni oikeuden 'rajoitukset poistetuiksi. Mutta ainoastaan säännös vararikon telineestä velallisesta, poistettiin merkityksettömänä; sitä vastoin hylättiin 101 äänellä 72 ääntä vastaan ehdotus äänioikeusraja» alentamisesta 21 vuoteen sekä 109 äänellä 60 ääntä vastaan ehdotus muiden työvälle vahingollisten rajoitusten poistamisesta. Toiselta puolen torjuttiin maalaisliiton yritys määrätä (lakkautettujen henkirahojen tilalle¹) tulo- ja omaisuusveron maksaminen uudeksi äänioikeuden ehdoksi; ryhmä oli päättänyt äänestää koko lakiehdotuksen kumoon siinä tapauksessa, että mainittu ehdotus olisi hyväksytty. Samaten maalaisliiton taholta tehty ehdotus äänioikeuden riistämisestä valtion eläkettä nauttivilta — ehdotus, joka tuskin voidaan otaksua vakavassa mielessä tehdyksi, mutta jota kuitenkin myös osa sos.-demi. ryhmän jäseniä näkyy kannattaneen — hylättiin 99 äänellä 74 vastaan. — Ryhmän taholta tehty ehdotus, kansanedustajain loukkaamattomuuden lisäämisestä eräissä suhteissa hylättiin 92 äänellä 82 ääntä vastaan; samaten hylättiin ehdotus, jonka mukaan eduskunta voisi päättää koossaolonsa ajaksi keskeyttää edustajaa kohdanneen vapausrangaistuksen täytäntöönpanon, vieläpä hyväksyttiin 108 äänellä 65 ääntä vastaan säännös, jonka mukaan vapausrangaistusta kärsivä edustaja menettää vankeusajalta edustajapallkkionsa. — Valtiopäiväin alkamispäiväksi määrättiin kuitenkin tähän saakka helmikuun 1 päivä; ryhmä oli ehdottanut lokakuun 1 päivää, josta olisi seurannut, että valtion varainhoitovuosi olisi siirtynyt puolivuoden vaihteessa alkavaksi. Ryhmän yritys saada liiani lyhyeksi osoittautunut istuntokausi pidennetyksi 150 päiväksi torjuttiin 100 äänellä 75 vastaan, porvariston pelätessä eduskunnan; vaikutusvallan muuten lisää-

tyvän. — Ryhmän¹ joidenkuiden jäsenten tekemä ehdotus, että välilyksymyksen tekemiseen vaadittaisiin vain 10 (©ikä 20) allekirjoitusta, hylättiin 112 äänellä 48" ääntä vastaan, ja (huutoäänestyksellä hylättiin ehdotus, että hallitus velvoitettaisiin aina vastaamaan välilyksymyksiin; näitä molempia ehdotuksia useat ryhmän jäsenet eivät katsoneet voivansa kannattaa. — Jarrutukseni estämiseksi tarkoitettu pykälä jätettiin tällä kertaa ilman muuta pois.. Mutta useiden sosialidemokraattien tekemä ehdotus määräeineimmistösäännösten lieventämisestä (2/3:n enemmistön tilalle 3/5 ja 5/6:n tilalle 3/4) ;hylättiin 97 äänellä 66 vastaan, ehdotus äänioikeuden ulottamisesta kirkkoilla s is saikin kysymyksissä kaikille: 'edustajille¹ 102 äänellä 79 ääntä vastaan ja ehdotus avoimen, äänestyksen toimittamisesta kymmenen edustajan sitä vaatiessa 100 äänellä 81 vastaan. Useat sosialidemokraatit vastustivat — ryhmän suurella enemmistöllä tekemän päätöksen mukaisesti — sitä säännöstä, jonka mukaan määräraha ehdotuksia voitaisiin vastedes ottaa huomioon ainoastaan, jos ne on' asianmukaisessa järjestyksessä pantu vireille ja valtiovarainvaliokunta, an ne käsitellyt; toiset ryhmän jäsenet pitivät tällaista säännöstä hyvän järjestyksen vaatimana ja tulikin se 110 äänellä 66 vastaan hyväksytyksi. Ryhmän ehdotus, että kaikki valio-kunnat voisivat eduskunnan päätöksestä jatkaa toimintaansa istunto-kauden päätyttyäkin, hylättiin 93 äänellä 71 vastaan; ulkoasiainvaliokuntakin, jonka oli toivottu voivan jossakin¹ määrän valvoa hallituksen rtlikoipotitiikkaa. saa •istunstokaudein päätyttyä kokoontua vain »hallituksen lkutsusta«.

Katsoen', että tämä lakiehdotus sisälsi muutamia huomattavia parannuksia nykyiseen Valtio.päiväjärjestykseen verraten ja ettei sen suurempia toistaiseksi voitaisi saada läpi, päätti ryhmä 19/3 1925 kaihta ääntä vastaan äänestä lakiehdotuksen hyväksymisen ija sen kiireellisen käsittelyn puolesta. Täysistunnossa 27/3 annettiin kuitenkin' kiireellisen käsittelyn puolesta vain' 146 ja sitä vastaan 39' ääntä, joten tarpeellista jnääräenemmisöä ei saavutettu. Tämän jälkeen päätti eduskunta 161 äänellä 21 vastaan hyväksyä lakiehdotuksen jätettäväksi lepäämään yli vaalien.

Vaalilain uudistuksesta jätti hallitus vuoden 1922 vp:lle esityksien, joka tarkoitti 'ruotsalaisen puolueen vaatimuksen mukaisesti tarkkaan toteuttaa suhteellisuuden periaatteen; tämän saavuttamiseksi olisi 20 .edustajaa valittava yhteistoiminnalla 'eri vaalipiireissä perustettujen vaaliliittojen kesken. Kokouksessaan 20/9 1922 ipäätti ryhmä asettua lakiiehdotusta vastustamaan, koska sos.-dem. puolue sen. johdosta olisi menettänyt noin 5 paikkaa. Perustuslakivaliokunta sittemmin .poisti lakiehdotuksesta säännöksen mainituista 20 edustajasta, jonka jälkeen koko lakiehdotus suu-

ren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti hylättiin 103 äänellä 67 ääntä vastaan. Vuoden 1924 vp:lle jätti hallitus (pääasiassa samanlaisen) esityksen. Ryhmän kokouksessa 10/11 useat puhujat puolsivat sein hyväksymistä, katsoen että 'puolueen ohjelma velvoitti vaatimaan mahdollisimman suurta suhteellisuutta; toiselta puolen vastustettiin lakiehdotusta sosiaidemiokratian edustusta heikontavana ja huomautettiin, että puolue jo äänioikeuden rajoitusten johdosta oli vähemmän lukuisasti edustettuna kuin oikeudenmukaisuus olisi vaatinut. Ryhmä päätti 22 äänellä 11 ääntä vastaan vastustaa latoehdotusta. Antamassaan mietinnössä perustuslakivaliokunta mahdollisimman -tarkan suhteellisuuden saavuttamiseksi ehdotti sekä 20 edustajain valitsemista yllä mainitulla tavalla että myös ylempään asteen vaaliliittojen sallimista; osa valiokunnan sos.-dem. jäseniä ehdotti mietintöön liittämässään vastalauseessa, että lakiehdotus hylättäisiin. Jo sitä ennen oli maalaisliitto, joka vain vastahakoisesti oli suostunut vaalilakiehdotukseen, eronnut hallituksesta eikä katsonut näin ollen itseänsä enää velvolliseksi lakiehdotusta kannattamaan; sos.-dem. ryhmä taas: päätti 2/3 1925 pysyä ennen tekemäänsä päätöksessä vaalilain suhteen sekä vastustaa ylempään asteen vaaliliittoja. Suuressa valiokunnassa lakiehdotus muutettiin niin, että se kokonaan menetti sen merkityksen, mikä sillä alkuunpanijoitensa mielestä piti olla. Tämän johdosta me puolueet, jotka siitä olivat odottaneet etua (ruots., edist. ja osa kommunisteja) vaativat lakiehdotuksen lykkäämistä yli vaalien, mikä 70 äänellä päätettiin. Syksyllä 1925 antoi hallitus vielä kerran asiasta esityksen, jota ei vielä ole käsitelty loppuun.

Laki tasavallan presidentin vaalista sekä lakihallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta siten, että eduskunta valitsisi presidentin, oli molemmat vuoden 1921 vipillä oikeiston vaatimuksesta lykätty yli vaalien. Sos.-dem. ryhmä kannatti molempia, mutta vuoden 1922 vp:llä annettiin edellisen lakiehdotuksen puolesta vain 103 ääntä ja sitä vastaan 89 ääntä sekä jälkimmäisen puolesta 102 ja sitä vastaan 69 ääntä eikä siis tarpeellista määräenemmistöä saavutettu. Kun siis oikeistolaiset osoittautuivat riittävän voimakkaiksi estääkseen presidentin valitsemista eduskunnan enemmistön tahtomalla tavalla, osa keskustaa perääntyi, ja niin hyväksyttiin vuoden 1922 vp:llä 88 äänellä 78 ääntä vastaan, sosialidemokraattien kuuluessa vähemmistöön, eräs vuoden 1921 vp:llä lepäämään pantu ehdotus laiksi niiden valitsijamiesten valitsemisesta, jotka toimittavat tasavallan presidentin vaalin. Vuoden 1923 vp:lle annettiin sitten hallituksen esitys laiksi 'presidentin vaalista, joka esitys edellytti vaalin tapahtuvan valitsijamiesten kautta. Sosialidemokraatit vieläkin vastustivat lakiehdotusta ja ehdottivat pyydettyä hallituksen-

esitystä Hallitusmuodon. 23 §:n muuttamisesta siten, että presidentti valittaisiin eduskunnan toimesta. Kun eduskunta kuitenkin hyväksyi lakiehdotuksen toisessa lukemisessa, 'ehdottivat sosialidemokraatit lakiehdotukseni lykkäämistä yli vaalien, mutta sai tämä ehdotus eduskunnan silloisessa vajalukuisessa kokoonpanossa (7/12 1923) vain 54 ääntä.

Kun näin hyväksytyyn lain perusteella 'tasavallan presidentti ensimmäisen kerran oli valittava, päätti ryhmä 13/11 1924 Wiikin -ehdotuksesta saattaa puolueuuevoston tietoon, että ryhmän mielestä vaalissa oli .meneteltävä siten, että 1) äänestetään omaa ehdokasta ensimmäisessä ja ehkä toisessakin äänestyksessä, 2) ei pyritä saamaan omaa ehdokasta presidentiksi, ja 3) ratkaisevassa äänestyksessä kannatetaan fcansanvaltaisernpaa porvariehdokasta taamtu-musmiehen voittamiseksi, jos ero niiden välillä on huomattava. Ryhmän keskuudessa toimitetussa äänestyksessä presidenttiehdokasehdokkaista sai V. Tanner 18 ääntä, W. Wuolijoki 12, V. Voionmaa 11, M. Paasivuori yhden ja J. (Helo yhden äänen, Puolueuuevosto hyväksyi ryhmän esittämät periaatteet.

Virkamiesten! palkkausasia ora -useaan otteeseen kiinnittänyt eduskunnan ja sos.-dem. ryhmän haiioimiota. Vuoden 1922 vp:llä myönnettiin lisäbudjetin- yhteydessä lisätynä kalliinajan-avustuksena virka- ja palvelusmiehille 50 milj. mk.; sosialidemokraattien tekemä ehdotus, että avustus annettaisiiki erityiseni asteikon mukaan siten-, että suur-emipipalkkaisille- maksettaisiin suhteellisesti pienempi avustus kuin pienempipalkkaisiilie-, hylättiin huutoäänestyksellä. Samaan aikaan antoi hallitus esityksien- palkkauslaiksi, joka kuitenkin! havaittiin vaillinaiseksi ja yksimielesti hylättiin. Virkamiespiireissä syntyi myrsky, niitä johtavat oikeistolaismieliset ylemmät virkamiehet uhkasivat lakolla, koettaen kovalla painostuksella saada alemmat virka- ja palvelusmiehet taivutetuiksi- söhen myötävaikuttamaan, ja yrityksen! takana oli ammatillisten' vaikutinten ohella aavistettavissa poliittisia: oipositiond keskustähaUi-tusta vastaan. Kun sitten palkkausasia oli väliaikaisesti järjestettävä menoarvion yhteydessä, »ehdotti ryhmän valmistusvaliokunta, että ryhmä koettaisi täysistunnossa saada aikaani palkkausasteikom; tätä vastaan huomautettiin, että kun virkamieskysymys oli kehittymässä poliittiseksi kysymykseksi, Virkamiesliiton koettaessa lakko-uhkauksillaan saattaa 'eduskunnan: ija hallituksen polvilleen, olisi tässä kysymyksessä asetettava hallituksen taakse. Näin ollen päätettiin 16 äänellä 12 ääntä vastaan luopua ehdottamasta asteikkoaa, mutta ehdotettiin eduskunnan lausuttavaksi, että valtion virka- ja palvelusmiesten palkkausten: järjestelyyn myönnettävä määräraha • olisi käytettävä etupäässä alempien virka- ja palvelusmiesten palk-

•kausten parantamiseksi sekä että perheeiMsyysslisäystä olisi suoritettava rautateiden palveluksessa ylimääräisinä palveleville sekä vaiunusiivoojille y.m.s. samojen periaatteiden mukaan kuin vakinaisille. Täysistunnossa pääministeri Kallio vakuutti, ettei hallitus antaisi virkamiesten harjoittaman painostuksen itseensä vaikuttaa, ja myös sosialidemokraattiselta taholta arvosteltiin virkamiesten esiintymistä ankarasti. Mutta maalaisliitosta oli ainakin suuri osa jo ehtinyt perääntyä, yhtyen Toltiovarainvaliokunnan ehdottaman ja sosialidemokraattienkin kannattaman 75 miljoonan markan määrärahan tilalle kannattamaan e& Linnan ehdottamaa 90 milj. mk. Äänestyksessä voitti Lininan ehdotus 105 äänellä 82 vastaan sosialidemokraattien yllämainituni ehdotuksen sekä senjälkeen 108 äänellä 77 ääntä vastaan, valiokunnan ehdotuksen. — Vuoden 1923 vp:lle annettiin esitys palkkauslaista uudestaan hiukan muutettuna; palkka-
luokkien lukumäärä olisi 30, palkat korotettaisiin noin 11 kertaa siilien verraten, mitä ne ennen sotaa olivat olleet, ja liukuva palkkausjärjestelmä otettaisiin käytäntöön. Valtiovarainvaliokunnassa lakiehdotusta parannettiin myöntämällä alempiin palkkausluokkiin kuuluville perhe- ja ikäisäyksiini nähden suhteellisesti suuremmat edut kuin muille. Sosialidemokraattien tekemä ehdotus 75,000 markan koirikeimimasia peruspalkasta {hallituksen ehdottaman 100,000 markan¹ tilalle) hylättiin 83 äänellä 54 vastaan, samaten eihdotus 12,000 markan alimmasta peruspalkasta 00,000 mankan tilalle) 102 äänellä 57 ääntä vastaan. Perhelisää päätettiin 81 äänellä 81 ääntä vastaan, arvan ratkaistessa, myöntää ainoastaan alempiin luokkain kuuluville eikä, kuten hallitus oli ehdottanut, kaikille virkamiehille; tässä kysymyksessä ryhmä esiintyi hajanaisema). Asian kolmannessa käsittelyssä ehdottivat sosialidemokraatit sen lykkäämistä . yli vaalien, koska ryhmän esittämiä ehdotuksia ei oltu otettu huomioon ja koska eduskunta ei ollut täysilukuinen, mutta annettiin tämän ehdotuksen puolesta vain 52 ääntä, jonka jälkeen lakiehdotus hyväksyttiin 97 äänellä 54 ääntä vastaan {vahv. 29/12 1923). Palkankoroituksiin vuodeksi 1924 hyväksyttiin ryhmän ehdottama määrä 20 milj. mk., jolloin samaten ryhmän ehdotuksen mukaisesti päätettiin lausua, että määrärahasta oi 18 milj. mk. käytettävä alempain virka- ja palvelusmiesten sekä 2 milj. mk. kouluopettajact palkkojen koroittamiseksi. Vuoden 1924 vp:llä ehdottivat sosialidemokraatit 15 milj. markan määrärahan myöntämistä 18—30 palkkausluokkiin kuuluvien virka- ja palvelusmiesten palkkojen parantamiseksi vuodeksi 1925, mutta hylättiin tämä ehdotus huutoäänestyksellä.

Virkamiesten eläkelakia säädettäessä 1924 vp:llä ponnisti ryhmä ennenkaikkea saadakseen lain vaikutuksen ulotetuksi

myös valtion palveluksessa oleviin työläisiin, päättäen kokouksessaan 9/10 muussa tapauksessa vastustaa kokoi lakiehdotusta. Suuressa valiokunnassa saatiinkin, lakoin otetuiksi säännös, jonka mukaan valtion omistamassa teollisuuslaitoksessa ipalveleva tai tähän verrattava valtion palveluksessa oleva työntekijä on oikeutettu 'eläkkeeseen. Suuri osa porvaristoa sitä vastusti, mutta voitti se kuitenkin täysistunnossa 99 äänellä 77 vastaan, vieläpä hyväksyttiin jatkokäsittelyssä 97 äänellä 95 ääntä vastaan sosialidemokraattien tekemä ehdotus, että eläkeoikeus ulotettaisiin kaikkiin valtion palveluksessa oleviin työläisiin. Eläkkeen määrään nähden ehdotti hallitus, että täysi eläke tekisi 60 pro», peruspalkasta, kuitenkin korkeintaan 50,000 mk., oikeisto ehdotti 2/3 ja korkeintaan 50,000 mk., maalaisliitto 50 pros. ja korkeintaan 40,000 (jopa toiset 30,000) mk., sosialidemokraattien enemmistö 75 pros. palkkausluokissa 27—30, mistä prosentti palkkauksen noustessa laskisi palkkaluokista toiseen 1 (Prosentilla peruspalkasta, kuitenkin siten, että korkean eläke olisi 40,000 mk. Viimeksimainittu ehdotus voitti ensin toisessa käsittelyssä, mutta hylättiin jatkokäsittelyssä 117 äänellä 73 ääntä vastaan, jolloin päätökseksi tuli 60 pros. ja korkeintaan 40,000 mk. Samoin hylättiin 105 äänellä 65 ääntä vastaan se sosialidemokraattien tekemä ehdotus, jonka mukaan — päinvastoini kuin mitä hallitus oli ehdottanut — eläkeoikeus säilyisi, vaikka asianomainen virkamies olisi viranomaisen 'pääöksellä viralta pantu. Samaten hylättiin ehdotus, että eläkeoikeutensa menettäneen virkamiehen eläke, siirtyisi hänen omaisilleen. Maalaisliiton vaatimuksesta,, jota osa sosialidemokraattejakin kannatti, päätettiin 86 äänellä ~~84~~ ääntä vastaan' ottaa lakiin määräys, joka velvoittaa eläkettä nauttivan virkamiehen tyytymään siihen eläkkeeseen, jonka mahdollisesti säädettävä vanhuusvakuutuslakii tulee myöntämään. Katsoen kuitenkin tämän eläke[^] lain liian -edulliseksi! virkamiehille ja varsinkin valtion, työläisiin ulotettuna liian suuria kustannuksia aiheuttavaksi, päätti maalaisliiton ryhmä yksimielisesti vaatia taki-ehdotusta lepäämään, pyytäen vaaiirnuksensa tukemiseksi hallitukseltakin apua, jota pääministeri kuitenkin kieltäytyi antamasta. Lykkäämisen' puolesta annettiin kuitenkin 62 ääntä, jonka jälkeä lakiehdotus hyväksyttiin 117. äänellä 70 ääntä vastaan (vahv. 30/12 1924). Sosialidemokraattien taholta tehtiin! ehdotus, »että eduskunta kehoit taise hallitusta valmistamaan ja eduskunnalle: 'esittämään kansalaishuoltojärjestelmän periaatteille perustuvan lakiehdotuksen vähävaraisten ja vähätuloisten työkyvyttömäin ja vanhusten eläkkeistä», mutta hylättiin se 97 äänellä 78 ääntä vastaan. Huutoäänestyksellä hyväksyttiin: soisialidemoikraattien tekemä ehdotus, että hallitus ryhtyisi toi-mettipiteii.siiin virkamies-

ten lukumäärän vähentämiseksi muun muassa lakkauttamalla avoimeksi joutuvia vtekoja.

Aikaisemmin eläkkeelle joaituneitten virkamiesten) eläkkeiden koroittamiseksi samalle tasolle kuta äsken mainitussa laissa säädettyt hyväksyttiin vuoden 1924 vp:llä erityinen laki, jota maalaisliitto niinikään ilman menestystä vastusti.

Vuoden 1922 vp:llä hyväksyttiin 127 äänellä 46 vastaan 1921 vp:llä lepäämään jäänyt ehdotus laiksi virkamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka lakkautetaan. Oikeisto vastusti lakehdotusta virkamiesten valta-asemaa horjuttavana, vasemmisto samasta syystä sitä kannatti.

Kansakoulunopettajain kalliinajanlisän koroittamista tarkoittavan, porvarilliselta taholta vuoden 1923 vp:llä tehdyn anomusehdotuksen johdosta päätti ryhmä asettua tehtyä ehdotusta vastustamaan sekä sensijaan 'puoltamaan anomusta, jossa ikehoitettaisiin halitusta antamaan esitys kansakoulunopettajain palkkauksen yhtäläistyttämisestä muiden valtion virkamiesten palkkojen kanssa. Päätös tehtiin 25 äänellä 9 ääntä vastaan, vähemmistön paioltaessa tilapäisen 600—1,200 markan koroituksen myöntämistä. Eduskunnan päätös tuli ryhmän kannan mukainen, ja lisäbudjetissa myönnettiin sittemmin 6 milj. mk. ylimääräisenä palkanlisäyksenä maalaiskansakoulujen opettajille. Vuoden 1924 yp:llä päätti ryhmä, erään sen kokouksessa tehdyn ehdotuksen johdosta, ettei ryhmä ryhdy tällä kertaa ajamaan maalaiskansakoulunopettajain palkkain koroitusta, mutta saavat asiat a harrastavat ryhmän jäsenet! täysistunnossa 'puoltaa tarpeellisiksi katsomiansa koroituksia. Menoarvion käsittelyn yhteydessä Seppälä ja Sommarberg ehdottivatkin myönnettäväksi kalliinajaniisäystä maalaiskansakoulunopettajille, perheenisille 8,400 mk., perheettömille 6,000 mk. ja alakainsakouiunopetiajille 3,600 mk., jonka vuoksi valtiovarainvaliokunnan kyseessäolevaan tarkoitukseen ehdottamaan määrään 38,976,000 markkaan olisi lisättävä 18,340,000 mk.; tämä ehdotus kuitenkin hylättiin 136 äänellä 51 vastaan. Samoilla valtiopäivillä hyväksytyllä 'lailla (vahv. 30/12 1924) parannettiin kansakoulunopettajain eläke-etuja. Vuoden 1925 vp:l'lä kansakoulunopettajain palkkauskysymyksen tultua uudestaan esille menoarvion yhteydessä ilmaantui taasen erimielisyyttä ryhmässä; hyläten ehdotuksen, että ryhmä päättäisi suorastaan vastustaa palkankoroitusvaatimusta, päätti ryhmä päinvastoin ehdottaa pääasiassa samaa kuin Seppälä edellisenä vuonna oli puoltanut, mutta tuli tämä ehdotus, vaikka myös ruotsalainen ryhmä sitä kannatti, hylätyksi 101 äänellä 87 ääntä vastaan. Samalla päätti eduskunta kehoittaa hallitusta antamaan esityksen kansakoulunopettajain palkkauksen uudestaan järjestelystä.

Lakiehdotusta Ahvenanmaan maakunnan asukasten palvelemisesta luotsi- ja majaikkalaitoksessa asevelvollisuuden suorittamisen sijasta päätti ryhmä vuoden 1925 vp:llä yksimielisesti vastustaa, pitäen ehdotettua luotsipalvelusta taloudellisesti kannattamattomana. Lakiehdotus kuitenkin hyväksyttiin 91 äänellä 89 vastaan, mutta kieltäytyi presidentti sitä vahvistamasta jättääkseen eduskunnalle uuden esityksen asiasta.

Oikeuskansleriin ja oikeusasiamiehen kertomusten (käsittelyn yhteydessä on ryhmä kiinnittänyt huomiota maassa vallitsevaan oikeudelliseen tilanteeseen, muun muassa O. A:n Vuodelta 1921 antaman kertomuksen yhteydessä armahduslakien vailinaiseen toimeenpanoon ja Hämeenlinnan läänin vankilassa 'tapahtuneeseen pahoinpitelyyn; ryhmän ehdottamat, viimeksimainittuja asioita 'koskevat moitelauseet hylättiin 101 äänellä 71 ääntä vastaan». O.K:n kertomukset vuosilta 1922 ja 1923 aiheuttivat perustuslakivaliokunnan sos.-dem. jäsenten puolelta 'ehdotuksia koskeva O.K:n suhtautumista kommunistivainoihin (asian käsittely vielä kesken-eräinen). — Oikeusasiamieheksi ja hänen varamieheksensä on kertonut vuosina aina valittu porvarillisia, paitsi vuoden 1924 vp:llä, jolloin ryhmä koetettuaan oikeusasiamiesvaalissa turhaan saada ehdokkaansa V. Hakkilan valituksi, äänesti varamiesvaalissa A. Kotosta, joka erinäisten porvarillisten myötävaikutuksella tulikin valituksi; Kotonen kuitenkin kieltäytyi 'Ottamasta tointa vastaan.

Valtakunnan oikeudessa ovat ryhmää* edustaneet vuoden 1922 vp:llä valitut V. Tanner ja A. Kotonen, var. V. Hakkila ja V. Voionmaa, jotka vuoden 1925 vp:llä valittiin uudelleen kolmeksi vuodeksi. . . '

Ulkopoliittiset asiat.

Suomen ulkopoliittikkaa ja sos.-dem. puolueen suhtautumista siihen on. ryhmä valaissut ennenkaikkeaa menoarvio-käsittelyjen yhteydessä. Varsinkin vuoden 1923 vipillä arvosteltiin ankarasti silloisen hallituksen b a l l i a i s t a o r i e n t e e r a u s t a ja ehdotettiin lausuttavaksi, että »eduskunta ei ole varannut määrärahaa Suomen osanottoa varten b a l t H a i s t e n v a l t o j e n ' u l k o m i n i s t e r i e n m ä ä r ä a i k a i s i i n n e u v o t t e l u k o k o u k s i i n ! ! , mutta hylättiin tämä ehdotus 104 äänellä 59 ääntä vastaan. i M y ö s e h d o t t i v a t s o s i a l i d e m o k r a a t i t l a u s u t t a v a k s i , e t t ä » e d u s k u n t a e i p i d ä h a l l i t u k s e n v l i i m e a i k a i s t a u l k o p o l i t i i k k a a t y y d y t t ä v ä n ä j a t u o m i t s e e e r i t y i s e s t i h a l l i t u k s e n p ä ä t ö k s e n k a n n a t t a a P o l a n , e h d o k k u u t t a K a n s a i n l i i t o n n e u v o s t o o n » s e k ä » e t t ä i h a l l i t u s k ä y t t ä i s i v a i k u t u s v a l t a a n s a k a n s a i n v ä l i s s ä p o l i t i i k a s s a s i i h e n , e t t ä

Kansainliitto tulisi käsittämään tasaväkisinä jäseninä kaikki valtiot ja ennenkaikkea Venäjän ja Saksan», mutta kieltäytyi puhemies asettamasta näitä ehdotuksia äänestyksen alaisiksi, katsoen että ne eivät olleet asiallisessa yhteydessä menoarvion kanssa. Tyytymättöminä tähän sosialidemokraatit ehdottivat kysymyksen puhemiehen menettelystä lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan, mutta hylättiin tämä ehdotus ihallituskokoomuksen 96 äänellä sosialidemokraattien ja ruotsalaisen puolueen 68 ääntä vastaan; on huomattava, että eduskunta silloin oli vajalukuinen, joten enemmistö oli näennäinen. Ryhmän puolelta Akateeminen Karjalaseura nimistä kansaMäskiihkoista järjestöä arvosteltiin ankarasti ja ehdotettiin lausuttavaksi, että hallituksen ipitäisi seurata sanotun seurani toimintaa ja ehkäistä koulunuorison osanotto siihen, mutta hylättiin tämä ehdotus huutoäänestyksellä. — Samoilla valtiopäivillä teki Sventorzetski hallitukselle kysymyksen siitä, miksi eräitä ruotsinmaalaisia asianajajia oli estetty saapumasta Turkuun kommunistijuttua seuraamaan; ulkoministeri Vennola vastasi, että asiassa tehty päätös jo oikaistu.

Kertomusvuosina on eduskunnan myötävaikutuksella solmittu huomattava määrä erilaisia sopimuksia muiden valtioiden, muun muassa Venäjän kanssa. Kuitenkaan ei ole saatu aikaan Venäjän kanssa kauppasopimusta; ryhmä käsitteli kokouksessaan 1/3 1923 tätä kysymystä ja ipäätti silloin saattaa (hallituksen tietoon, että ryhmän mielestä kauppasopimuksen aikaansaaminen Venäjän kanssa olisi erittäin suotavaa ja että sitä tarkoittavia neuvotteluja olisi johdettava molempien maiden taloudelliseen lähentymiseen ja tullimaksujen molemminpuoliseen alentamiseen tähtäävässä mieissä.

Sotilaalliset asiat.

Sotilasmäärärahoja käsiteltäessä on ryhmä koettanut estää niiden kohtuutonta nousua, pyrkimättä kuitenkaan sellaisiin rajoituksiin, jotka olisivat saattaneet maan puolustusvoiman vaaraan. Valtiovarainvaliokunnassa ovat sosialidemokraatit yhdessä erinäisten porvarillisten ryhmäin kanssa usein onnistuneet huomattavasti vähentämään hallituksen ehdottamia määrärahoja; täysistunnoissa sitä vastoin ei ole kertomusvuosina kertaakaan onnistuttu vähentää niitä edelleen, mutta on toiselta puolen torjuttu oikeistoni ja hallituksen yritykset lisätä niitä. Menoarviossa ja lisäbudjetissa yhteensä ovat sotilasmäärärahat tehneet: v. 1923: 431 milj. mk., v. 1924: 455 milj., v. 1925: 544 milj. ja v. 1926 (ilman lisäbudjettia) 528 milj. mk.

Vuoden 1923 vakinaista sotilasbudjettia, joka valiokunnan ehdotuksen mukaan teki 302 milj. mk., ehdottivat sosialidemokraatit vä-

[lennettäväksi yhteensä 23 milj. markalla, mutta hylättiin tämä ehdotus 107 äänellä 74 ääntä vastaan, samaten ylimääräistä sotilasbudjettia koskeva ehdotus, jonka mukaan valiokunnan ehdottamista 64 milj. miarkasta olisi vähennetty 31 milj. mk., hylättiin 93 äänellä 79 ääntä vastaan. — Vuoden 1924 vakinaisesta sotilasbudjetista, joka valiokunnan ehdotukseni mukaan teki 344 milj. mk., ehdotettiin vähennettäväksi 850,000 mk., samaten ylimääräisen sotilasbudjetin 85 milj. markasta 18.3 milj. mk., mutta hylättiin edellinen ehdotus 106 äänellä 50 ääntä vastaan ja jälkimmäinen huutoäänestyksellä. Ryhmän tekemät ehdotukset, että hallitusta kehoitettaisiin noudattamaan säästäväisyyttä sotilasmenojen suhteen sekä antamaan esitys sellaisista muutoksista asevelvollisuuslakiin, joiden kautta puolustuslaitoksen vahvuusmääriä ja palvelukseen kutsuttavan miehistön lukumäärää voitaisiin tuntuvasti supistaa, hylättiin 101 äänellä 49 ääntä vastaan. Samaten hylättiin ehdotus, että eduskunta kehoittaisi hallitusta laatimaan yhtenäisen suunnitelman 'kasarmien rakentamisesta. — Vuoden 1925 vakinaisesta sotilasmenoarviosta, jonka valiokunta ehdotti 390 milj. markaksi, ehdottivat sosialidemokraatit eri momentista vähennettäväksi yhteensä 34 miljoonaa, mutta hylättiin tämä ehdotus 108 äänellä 83 ääntä vastaan. Sitä vastoin ehdotti ryhmä asevelvollisten päivärahoja lisättäväksi 1 markalla päivässä, joten asianomainen määräraha korotettaisiin 13 milj. markasta 23 milj. markkaan, mutta hylättiin tämä ehdotus huutoäänestyksellä. Ylimääräistä menoarviota, joka varsinkin taisteluvälineitein erittäin runsaan hankinnan vuoksi paisui kokonaista 138 milj. markaksi, ehdotettiin vähennettäväksi 91 miljoonalla, mutta hylättiin tätä tarkoittavat ehdotukset osaksi 112 äänellä 75 ääntä vastaan, osaksi 108 ääneltä 78 ääntä vastaan. Ryhmän ehdottama lausunto, jonka mukaan »'puolustusmenojen yhä jatkuva kasvaminen on vihdoinakin saatava pysähtymään ja nämä menot asteetta» vähenemään«, hylättiin 92 äänellä 80 ääntä vastaan; myös hylättiin vaatimus puolustuslaitoksen 'palveluksessa olevien, siviilialalla toimivien tarpeettomien virka- ja palvelusmiesten erottamisesta, mutta hyväksyttiin sosialidemokraattien myötävaikutuksella 114 äänellä 63 ääntä vastaan ed. iNiukkanen ehdottama lausunto, jonka mukaan puolustusmenojen¹ supistamiseksi sekä puolustuslaitoksen, puhdistamiseksi kykenemättömistä tai muuten sopimattomista aineksista puolustuslaitoksen virkoja ja toimia ei ole asetettava vakinaiselle kannalle, ennenkuin armeijan vahvuutta koskeva kysymys on selvitetty ja puolustuslaitoksen (puhdistaminen saatettu tyydyttävään ratkaisuun. Sosialidemokraattien ehdotus esityksen pyytämisestä sellaisista muutoksista asevelvollisuuslakiin, joiden kautta puolustuslaitokseni vahvuusmääriä voitaisiin supistaa, hylättiin 95 äänellä 87 ääntä vastaan.

Vieläpä ryhmän ehdottama lausunto, jonka mukaan »eduskunta kehoittaisi hallitusta Kansainliitossa kannattamaan kansainvälisen rauha» säilyttämistä tarkoittavia toimenpiteitä, sekä varustusten vähentämisiä tarkoittavansa konferenssissa osaltaan edistämään sotilasmienojen supistamispyrkimyksiä<<, hylättiin 99 äänellä 88 ääntä vastaan. (Koska armeijassa oli tapahtunut sotilasrääkkäyksiä, joita sosidem. puhujat keskustelussa erityisesti valaisivat, ehdotti ryhmä lausuttavaksi, että tällaiset tapaukset eivät saisi uudistua ja että niihin syylliset olisi saatettava mitä ankarimipaan rangaistukseen; tämä ehdotus hylättiin 101 äänellä 84 ääntä vastaan, mutta hyväksyttiin sittemmin huutoäänestyksellä ed. Mannermaan tekemä, äsken mainituissa äänestyksessä voittanut ehdotus, jossa hallitusta samaten, vaikkakin lievemmillä sanoilla, kehoitettiin 'poistamaan mainitunlaiset epäkohdat. — Vuoden 1926 vakituksen sotilasmienoarvion 371 milj. markasta ehdotti ryhmä poistettavaksi 53 milj. mk., samaten ylimääräisen menoarvion 156 milj. markasta 108 milj. mk., mutta hylättiin nämä ehdotukset enimmäkseen huutoäänestyksellä. Tavanmukainen ehdotus lausunnoksi armeijan vahvuusmäärien supistamisesta hylättiin 99 äänellä 84 ääntä vastaan.

Katsoen sotilasmienojen jatkuvaan nousuun päätti Tyhmä kokouksessaan 5/3 1925 kehoittaa sos.-dem. puoluetoimikuntaa asettamaan komitean, jonka tulisi seuraavalle puoluekokoukselle valmistaa 'perusteltu ehdotus puolueen sotilasohjelmaksi, jossa muun muassa otettaisiin huomioon kysymykset armeijan miesluvun vähentämisestä, asevelvollisten palvelusajan lyhentämisestä ja suojeluskuntien hajottamisesta, ja olisi ohjelmaluonnos saatava ryhmän käytettäväksi seuraavan vuoden valtiopäivien alussa.

Vuoden 1924 vp:lle annettiin habituksen esitys laivaston rakentamisesta rannäkköpuolustusta varten. Ehdotusta, joka tarkoitti yhteensä muutamien satojen miljoonien uhraamista muutamien vuosien kuluessa mainittuun tarkoitukseen, arvoiteltiin ankarasti ei vain sosialistisessa, vaan osaksi porvarillisessakin sanomalehdistössä, ja kun esitys jätettiin uudestaan vuoden 1925 "Vipille, oli siinä esitetty laivastosuunnitelma tuntuvasti supistunut, nimittäin 520 miljoonasta 375 miljoonaan markkaan käytettäväksi viiden vuoden aikana, jolloin' tosin edellytettiin, että vastedes tultaisiin näin syntynyt laivastoa lisäämään. Ryhmä käsitteli asiaa alustavasti 12/3 1925, kuunnellen kahta alustajaa; mäistä >0. H. Puro suhtautui taivastosuunnitelmaan myötämielisesti, katsoen että hallituksen ehdottama laivasto olisi pienin mikä kannattaisi rakentaa, jota vastoin toisen alustajan M. Ampujan mielestä Suomen koko sotalaitos oli rakennettu sellaiselle pohjalle, -ettei -sosialidemokraatti voinut yhtyä sitä kehittämään, eikä mycskään valtiotalous kestänyt sotalaitoksen

taloudellisista syistä esityksen hyväksymistä, mutta hyväksyi ryhmä 21 äänellä 17 ääntä vastaan Seppälän tekemän, Ampujan, Bryggarin, Haverisen, Sventorzetskin y.m. kannattamani ehdotuksen, että ryhmä •asettuisi tehtaan perustamista vastustamaan. Täysistunnossa, missä ryhmässä vallitseva erimielisyys myös tuli näkyväin, hyväksyttiin ehdotus kivääripanostehtaan perustamisesta 97 äänellä 67 ääntä vastaan. — 'Hallituksen jätettyä vuoden 1924 vp:lle esityksen eetteritehtaan perustamisesta ruutitehtaan yhteyteen, päätti ryhmä 26/3 1925 suurella enemmistöllä kannattaa tätä esitystä. Vuoden 1925 vp:lle annettu hallituksen esitys kotimaisen kivääritehtaan perustamisesta hyväksyttiin 95 äänellä 53 ääntä vastaan, suuren osan •edustajia ollen silloin jo (3/4 1925) kotimatalla.

Upseerien opetus'la it o k s i a koskevan, vuoden 1924 vp:lle annetun hallituksen esityksen ehdotti kaksi sotilasasiainvaliokunnan sos.-dem. jäsentä (Ampuja ja Halonen.) hylättäväksi, katsoen että upseeriston keskuudessa valitsevien epäkohtien poistamiseksi olisi ryhdyttävä perinpohjaisempaan uusimiseen. Täysistunnossa 'päätettiin 105 ään.. 70 ääntä vastaan muuttaa esitystä siten, etteivät ainoastaan vakinaisessa väessä palvelevat, vaan muutkin upseerit (siis. myös suojeluskuntaupseerit) voivat sotakorkeakoulussa saada opetuksensa. Lakiehdotus hyväksyttiin 115 äänellä 41 ääntä vastaan, jolloin vähemmistöön kuuluivat kommunistit ja sos.-dem. ryhmän vähemmistö. Samoilta valtiopäiville annettu hallituksen esitys määrärahan myöntämisestä s o t a k o r k e a k o u l u n p e r u s t a m. 'i s e k s i, jonka valtiovarainvaliokunnan sos.-dem. jäsenten enemmistö ehdotti hylättäväksi, huomauttaen että tarmokas toiminta olisi kohdistettava puolustuslaitoksen perinpohjaiseen uusimiseen, hyväksyttiin täysistunnossa .huutoäänestyksellä. — Vuoden 1921 vp:llä lepäämään »jätetty lakiehdotus hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana hyväksyttiin vuoden 1922 vp:llä 134 äänellä 53 ääntä vastaan; sotilasasiainvaliokunnan sos.-dem. jäsenistä kaksi, nim. Ampuja ja J. Korhonen, oli ehdottanut sen hylättäväksi.

Keväällä 1924 tapahtunut u p s e e r i s e l k k a u s, j o T i k a selvittämiseksi pääministeri muun muassa piti eduskuntaryhmien puheen johtajaan kanssa neuvottelukokouksen, oli ryhmässä käsiteltävänä, mutta ei aiheuttanut suoranaista toimenpiteitä. (Erinäisten sotilasasiain yhteydessä on armeijassa vallitsevia epäkohtia valaistu ryhmän >puhujain lausunnoissa. Samassa tarkoituksessa ryhmä ryhtyi syksyllä 1924 hankkimaan sos.-dem. •puolueosastojeni ja nuoris-osastojen välityksellä ainehistoa, jota sitten käytettiin 1925 vuoden sotilasmeno-arviota käsiteltäessä (kts. yllä). — Sotilaiden ampumisesta jätettiin ryhmän puolelta 26/10 1925 eduskunnalle J. F. Aallon allekirjoittama

välikysymys, johon puolustusministeri (Larapen 5/12 vastasi, luvaten vartiosotilaita ikoskevain säännösten selventämistä ynnä muita toimenpiteitä kyseessäolevien epäkohtien korjaamiseksi. Keskustelussa porvarilliseltakin taholta ankarasti moitittiin sotilasviranomaisten osoittamaa velittoutta, mutta päätettiin siitä huolimatta 93 äänellä 82 ääntä vastaan yksinkertainen päiväjärjestykseen siirtyminen. — Kun sotaväen päällikkö kenraali Nenonen oli julkisesti lausunut mielipiteensä armeijassa vallitsevista ikansaliisuusoloista tavalla, joka osaksi oli omiansa loukkaamaan suomenkielisiä, teki vuoden 1925 vp:n alussa maalaisliitto asiasta välikysymyksen. Sos.-dem. ryhmä päätti pidättäytyä asiassa mahdollisesti tapahtuvasta äänestyksestä, koska ei katsottu voitavan antaa hallitukselle luottamuslausetta, mutta ei myöskään tahdottu tukea maalaisliiton kansalliskiihkoisia tarkoituksia. Ryhmän puhujat kuitenkin käyttivät tilaisuutta arvostellakseen armeijassa vallitsevia epäkohtia säkä tuodakseen esille sosialidemokratian periaatteellisen kannan kansallisuuskysymyksessä. Kun maalaisliittolaiset huomasivat, ettei sos.-dem. ryhmä tulisi kannattamaan ehdotusta asian valiokuntaan lähettämisestä, eivät he sellaista ehdotusta esittäneet.

Sotatilalain käsittelyä vuoden 1923 vajalukuisessa eduskunnassa ryhmä kaikin voimin vastusti ja saikin aikaan, että eduskunta 93 äänellä 59 ääntä vastaan päätti jättää sen sillä kertaa sikseen. Sittenmin sitä ei edes valiokunnassakaan ole käsitelty loppuun.

Valtion raha-asiat.

Tullimaksujen nousu on kertomusvuosina yhä jatkunut, ryhmän vastustuksesta huolimatta. Vuosi vuodelta on tuontitullien tuotto kasvanut, tehden v. 1925 kokonaista 1,170 milj. mk.

Vuoden 1922 vp:lle antamassaan esityksessä tullijä ja vientimaksujen kantamisesta vuodelta 1923 uudisti hallitus aikaisemmin jo hylätyn ehdotuksensa liukuvien viljätuulien käytäntöön ottamisesta, katsoen viljantuotannon lisätyn tullisuojaan olevan tarpeen viljanhintojen alenemisen johdosta. Ryhmä päätti, että se vaatii viljätuulien kokonaan poistamista ja tämän ehdotuksen tultua hylätyksi äänestää lähinnä pienempiä viljattulleja suurempia vastaan. Samalla ryhmä yksimielisesti päätti kannattaa vientimaksujen ottamista edelleen käytäntöön. Sitä vastoin hylättiin 20 äänellä 9 ääntä vastaan Tannerin tekemä ehdotus, että ryhmä tupakkateollisuuden auttamiseksi vaikeasta tilastaan pyrki alentamaan raakatupakan tullia. Täysistunnossa ensin 107 äänellä 79 ääntä vastaan hylättiin sosialidemokraattien tekemä

alkavalta kymmenluvulta tulitikkuja. Asian vielä ollessa kesken sai ryhmä vastaanottaa Savon tulitikkutehtaan työläisten' lähetystön, joka toivoi veroperusteen pysyvän entisellään, 'peläten muussa tapauksessa työhäiriöitä ja työttömyyttä. Arvellen tämän pelon /liialliseksi ja pitäen mainittua uutta veroperustetta asianmukaisempana, päätti ryhmä 19 äänellä 7 ääntä vastaan pitää siitä kiinni.

Tupakkavalmiste.verosta säädettiin vuoden 1923 vp>Lä uusi laki, jossa aikaisemmasta veroluokkajärjestelmästä luovuttiin ja vero säädettiin 30 prosentiksi vähittäismyyntihinnasta. Lakiehdotus ei aiheuttanut sanottavasti erimielisyyttä. Sitä vastoin, kun haittus vuoden 1925 vp:lle ehdotti tupakkaveron korottamista 35 prosentiksi, useat ryhmän jäsenet sitä vastustivat feedän mielestään kulluttajille vahingollisena; toiset sitä kannattivat, jotkut koska he pitivät ehdotettua korotusta -keinona tupakan.käytön vähentämiseksi» jotkut taas, koska tupakkaa verotettaessa sen laadun mukaan kalliin tupakan käyttäjä joutuu maksamaan suhteellisesti enemmän veroa kuin halvan tupakan käyttäjä. Vilkkaan keskustelun jälkeen, jossa ryhmän jäsenet esiintyivät toisiaan vastaan, hylättiin hallituksen esitys 109 äänellä 69 ääntä vastaan.

Hallituksen vuoden 1925 vp:ile antamaa esitystä makeisvalmisteverosta. ryhmä yksimielisesti vastusti.* Se saatiin eräissä suhteissa lievennetyksi, mutta ehdotus karamellien jättämisestä verovapaiksi hylättiin 112 äänellä 63 ääntä vastaan ja lakiehdotus kokonaisuudessaan hyväksyttiin 114 äänellä 72 ääntä vastaan. — Hallituksen lähinnä edellämainitut yritykset saada juuri v. 1925 säädetyksi uusia veroja johtuivat lähinnä siitä, että laivastosuunnitelma uhkasi valtiobudjettiin tasapainoa.

Vuoden 1924 vp:lle antamassaan esityksessä ehdotti hallitus useita jalostavista huveista suoritettavan leimaveron alennettavaksi. Sosialidemokraatit tahtoivat mennä pitemmälle, vapauttaen kokonaan verosta muun muassa myös teatteri- ja orkesteriesitykset, kotimaisten taiteilijain taide-esitykset sekä huvitilaisuudet, joiden pääasiallisena ohjelmana on puheita, esitelmiä, näytelmiä y.m.s., mutta hylättiin nämä ehdotukset. Asian käsittelyn aikana tuli maalaisliiton vihamielisyys kaupunkilaisten sivistyselämää vastaan vastenmielisellä, tavalla näkyviin ja päättyi asia sillä kertaa siten, että maalaisliiton vaatimuksesta päätettiin 73 äänellä panna lakiehdotus lepäämään yli, vaalien. Sos.-dem. ryhmä oli äänestyksellä päättänyt ehdottaa pyydettyä hallitukselta esitystä huviveron kunnallistuttamisesta; vähemmistö osaksi vastusti ehdotusta, osaksi tahtoi huviverosta vain puolet annettavaksi kunnille. Puhemies muodollisista syistä kieltäytyi ottamasta ryhmää tätä asiaa koskevaa ehdotusta huomioon.

Omia luokkaetujaan ovat maanomistajat kyllä osanneet edistää, myös verotuspolitiikan alalla. Vuosien 1923 ja 1924 vp:llä hyväksytyillä laeilla toteutettiin maanomistajain vanha toivomus maaverojen lakkauttamisesta; sosialidemokraatitkin! myötävaikuttivat tähän, koska mainitut verot olivat sekä vanhentuneita että valtion edun kannalta jokseenkin merkityksettömiä. Samaa voisi sanoa myös henkiranasta, mutta kohtasi sen lakkauttaminen itsepintaista vastustusta ennenkaikkea maalaisliiton taholta; se päätettiin kuitenkin 107 äänellä 79 ääntä vastaan eikä maalaisliiton vaatimusta lakiehdotuksen yli vaalien lykkäämisestä kannattanut kuin 43 edustajaa. Vuoden 1925 alusta on henkiraha ollut lakkautettu.

Tulo- ja omaisuusverolaki uudistettiin vuoden 1924 vp:llä. Uudistus oli ennenkaikkea osakeyhtiöiden vaatima, mutta sen läpimienon 'helpottamiseksi' lievennettiin myös vähävaraisten vero-, taakkaa koittamalla verovapaa tulomäärä 6,000 markkaan ja muuttamalla asteikkoa. Sosialidemokraatit ehdottivat asteikkoa, joka olisi alkanut 12,000 markan tulomäärästä ja muutenkin ollut vähätuloisille (aina 30,000 markan tulomäärään saakka) edullisempi kuin valtiovarainvaliokunnan ehdottama, mutta hylättiin tätä koskevat ehdotukset osaksi 117 äänellä 70 ääntä vastaan, osaksi 112 äänellä 75 ääntä vastaan. Sosialidemokraattien ehdotuksesta myönnettiin osuustoiminnallisille keskusliikkeille sama verovähennys kuin osuuskunnille; sitä vastoin hylättiin 104 äänellä 75 ääntä vastaan ehdotus verovapauden myöntämisestä työväenjärjestöille sekä 101 äänellä 91 ääntä vastaan ehdotus erityisen verovähennyksen myöntämisestä kalliilla 'paikkakunnilla asuville'. (Laki vahv. 5/12 1924.) — Vuosien 1925 ja 1926 tulo- ja menoarvioiden yhteydessä on ryhmä ehdottanut omaisuusveron koroiittamista 100 tai 50 prosentilla, mutta näitä ehdotuksia ei ole edes ehditty käsitellä.

Senjohdosta, että hallitus oli määrännyt rautatie maksut korotettaviksi vuoden 1925 alusta, ehdottivat sosialidemokraatit menoarvion yhteydessä lausuttavaksi, että koroitukset ovat olleet liian korkeat ja että tariffiin olisi saatava tässä suhteessa korjaus, mutta hylättiin tämä ehdotus 107 äänellä 71 ääntä vastaan. Vuoden 1925 vp:llä se uudistettiin, mutta hylättiin, samaten ryhmän puolelta ehdotetut lausunnot postimaksujen ja sairasmaksujen suunniteltua koroitusta vastaan.

Vaaliointilintarkastaja-inkerin toimesten yhteydessä on erinäisissä suhteissa arvosteltu hallituksen, toimintaa. Niinpä vaaliointilintarkastajain kertomuksen vuodelta 1920 ja J. Helon siihen liittämän erivän mielipiteen johdosta arvosteltiin vuoden 1923 vp:llä sitä, että Aunuksen, Inkerin ja Repolan retkikunnille oli armeijaa varastoista luovutettu aseita, sekä vaadittiin että »Aunuksen väliaikai-

selle hallitukselle« ja »Vienan Karjalan väliaikaiselle toimi'kunalle« velkakirjoja vastaan myönnettyt varat perittäisiin takaisin; ehdotus hylättiin 101 äänellä 41 ääntä vastaan. Edelleen ovat ryhmän valitsemat valtiontilintarkastajat todenneet hallituksen menetelleen Hallitusmuodon vastaisesti käyttämällä vv. 1921 ja 1923 etsivän keskuspoliisin ylläpitämiseksi muihin tarkoituksiin myönnettyjä varoja, v. 1922 ylittämällä etsivää keskuspoliisia varten myönnetyn määrärahan sekä vv. 1921 ja 1922 myöntämällä suojeluskunnille ennakkoavustuksia. Ryhmän valitsemina valtiontilintarkastajina ovat olleet: v. 1922 J. Helo ja Evert Huttunen, var. E. Jalava ja O. H. Puro, vv. 1923 ja 1924 O. H. Puro, var. J. Helo, sekä v. 1925 O. H. Puro, var. K. Harvala.

Suomen Pankin toiminnasta on mainittava ennenkaikkea kertomuskautena aikaansaatu rahamme arvon vakiintuminen; tämä teki mahdolliseksi vuoden 1925 vp:llä säädetyn rahallain, jonka mukaan palataan kultakannalle. Ryhmän valitsemina pankkivältuusmiehiinä ovat koko kertomuskautena toimineet V. Tanner ja W. Wuolijoki, var. K. R. Heinonen ja Toivo Salmio, sekä pankin tilintarkastajana P. Raittinen, var. A. Aalto.

Taloudelliset asiat.

Valtion asuntopoliittisen toiminaan jatkamiseksi myönnettiin vuoden 1922 lisäbudjetissa 15 milj. mk." käytettäväksi pääasiassa entisten perusteiden mukaisesti; tähän lisättiin myöhemmin 1,1 milj. mk. erityisesti Helsingissä vallinneen, uhkaavaksi käyneen asuntopulan lieventämiseksi. Ryhmä esitti asunto-olojen parantamiseksi varattavaksi 50 milj. mk., mutta hylättiin tämä ehdotus. Vuoden 1923 menoarvioon otettiin samaan tarkoitukseen 15 milj. mk. (hallitus oli ehdottanut 10 milj.); ryhmä ehdotti 100 milj. mk., josta 25 milj. maataloustyöväen asunto-olojen parantamiseen, mutta hylättiin tämä 102 äänellä 80 ääntä vastaan. Vuoden 1924 metnoarviossa ehdotti hallitus varattavaksi tähän tarkoitukseen vain 9 milj. mk. -Maalaisliittolaiset, jotka ylipäänsä pelkäsivät maaseudun menettävän työvoimansa siinä tapauksessa, että kaupunkilaisten oloja huomattavammin parannettaisiin, vastustivat tätäkin määrärahaa. Sosialidemokraatit taas ehdottivat 25 milj. mk.; maaseudun vähävaraisen väestön asunto-olojen parantamiseen siitä käytettäisiin 15 milj. mk., mutta ei ehdotus sittenkään kelvannut maalaisliitolle, vaan hylättiin 101 äänellä 49 ääntä vastaan. Hyväksytyksi! tali hallituksen ehdotama määrä 83 äänellä 56 hylkäävää ääntä vastaan. Saman vuoden lisäbudjettiin otettiin¹ hallituksen ehdotuksesta samaan tarkoitukseen

12 milj. mk., josta 3 milj. oli käytettävä valtion virkamiesten ja työläisten rakennusyritysten tukemiseen, 6 milj. lainoiksi 'pienasuntojen rakennuttajille kaupungeissa ja muissa väestökeskuksissa sekä 3 milj. lainoiksi maalaiskunnalle asunto-olojen parantamista varten. Ryhmän ehdotus määrärahan korottamisesta 25 milj. markkaan hylättiin. 96 äänellä 72 ääntä vastaan; toiselta puolen hylättiin 97 äänellä 73 ääntä vastaan maalaisliittolaisten inytkin tekemä ehdotus määrärahan poistamisesta. Vuoden 1926 menoarvioon varattiin hallituksen ehdotuksen mukaisesti samaan tarkoitukseen 7/4 milj. mk.; sosialidemokraattien ehdotus 35 milj. markan myöntämisestä, josta 10 milj. mk. maa-seutua varten, hylättiin 112 äänellä 66 ääntä vastaan, jolloin hyväksyttiin eräs myöskin sosialidemokraattiselta taholta tehty ehdotus, jonka mukaan myönnettävä määräraha olisi käytettävä yksinomaan kaupunkien hyväksi, mutta hylättiin senjälkeen tämänkin ehdotus. Maalaisliittolaisten tekemä ehdotus koko määrärahan poistamisesta hylättiin 110 äänellä 64 ääntä vastaan. Vuoden 1926 menoarvioon ei hallitus enää 'ehdottanut otettavaksi mitään asuntomäärärahaa eikä sosialidemokraattien ehdotus 20 milj. markan osoittamisesta tähän tarkoitukseen johtanut mihinkään tulokseen.

Vuoden 1922 vp:llä hyväksyttiin 103 äänellä 81 ääntä vastaan laki kohtuuttomieii vuoktien, vaatimisesta, jolla annettiin hallitukselle oikeus' edelleen 1/6 1923 ja 1/6 1924 välisenä aikana vähvistää korkeimmat kohtuullisiksi katsottavat vuokrat. Sosialidemokraatit, jotka myötävaikuttivat tähän päätökseen, ehdottivat lisäksi lausuttavaksi, että voimassa olevia korkeimpia sallittuja vuokria olisi koroitettava enintään' 10 prosentilla, mutta hylättiin tämä ehdotus. Hallituksen ehdotus pysyväiseksi huoneenvuokralaiksi tuli eduskunnassa vuoden 1924 vp:llä useissa suhteissa huononnetuksi; ryhmä tämän vuoksi yksimielisesti päätti ehdottaa lakiehdotuksen hylättäväksi, mikä täysistunnossa 92 äänellä 92 ääntä vastaan, erilleen pannun lipun 'ratkaistessa, päätettiin. Vuoden 1925 vptllä, jolloin useat vuokralaisille edulliset korjaukset saatiin lakiehdotukseen, hyväksyttiin senjälkeen tämä yksimielisesti. Samoilla valtiopäivillä syntyi laki asunto-osakeyhtiöistä.

Uusien rautateiden rakentamista on ryhmä auliisti kannattanut. Vuoden 1922 vp:llä hyväksyttiin iEvert Huttusen tekemä ehdotus, että Matkaselkä—Suojärven, Viipuri—Koiviston, Turku—Uusikaupungin, Iisalmi—Ylivieskan ja Kajaani.—Kontiomäen, ratoja varten varattaisiin seuraavan, vuoden menoarviossa yhteensä 100 milj. mk. Useasti ryhmä ei ole esiintynyt yhtenäisellä rautatieohjelmalla, vaan ovat sen eri jäsenet kannattaneet milloin mitäkin ehdotusta, ja on ylipäänsä eduskunnan, rautatiepolmiikassa ollut paljon hailemista. Tämän epäkohdan koTjaamiseksi ehdotti V. Tanner vuo-

den 1924 vpMä, että hallitusta kehoitettaisiin valmistuttamaan ehdotus siitä, mitkä rautatiesuunnat lähinnä olisivat rakennettavat. Ehdotus hyväksyttiin ja vuoden 1925 vp:lle jätettiin hallituksen esitykseuraavien viiden vuoden rautatierakennuksista. Ryhmä päätti suurella enemmistöllä kannattaa 5-vuotisohjelman hyväksymistä, joidenkuiden jäsenten suositellessa joko 3- tai 10-vuotisohjelmaa. Pääasiana pidettiin, että ohjelma saataisiin aikaan, mutta päätettiin erikokoisesti kannattaa suureni valiokunnain, asiasta antamaa mietintöä, kuitenkin niin muutettuna, että Lahti—Heinolan rata jäisi pois. Eduskunta hyväksyi suuren valiokunnan mietinnön kokonaisuudessaan, ja myötävaikutti Lahti—Heinolan radain rakentamista koskevaan päätökseen myös huomattava osa ryhmän jäseniä. Muut tässä ohjelmassa olevat uudet radat ovat Joensuu-Outokummun, Viipuri—Muuolan, Rovaniemi—Kemijärven, Läskelä—Pitkärannan ja Pori—Kankaanpää—Haapamäen radat.

Tukeakseen teollisuutta, joka maanviljelykseen verraten on vain vähäisessä määrässä saanut nauttia valtion rahallista kannatusta, ehdotti hallitus vuoden 1924 vp:lle annettavaksi valtion takuun 550 milj. markan lainalle, jonka teollisuuden vakaannuttamiseksi ottaisi ulkomailta teollisuuslaitosten muodostettava luottoyhtiö. Eduskunta vähensi määrän 350 milj. markkaan ja vastustivat, maalaisliittolaiset tämänkin, vaatimattoman avustuksen antamista, sosialidemokraattien sitä vastoin sitä kannattaessa. Samana vuonna päätettiin, tarkoituksella edistää maan teollisuustuotteiden vientiä, myöntää 10 milj. mk. käytettäväksi vientiluoton järjestämistä varten..

Vuoden 1923 vp:lte ehdotti hallitus tuulaakimaksun lakkauttamista. Katsoen, että tässä tapauksessa kaupungit pitäisi vapauttaa niistä velvollisuuksista, joiden täyttämisen korvaukseksi tuulaaki on aikoinaan myönnetty, eduskunta 101 äänellä 57 ääntä vastaan päätti hylätä esityksen. Kun asia v. 1925 tuli uudelleen esille, esiintyivät siinä niin ryhmässä kuin eduskunnassakin yleensä maalais- ja kaupunkilasscdustajat vastakkain. Ryhmä päätti 19 äänellä 17 ääntä vastaan kannattaa tuulaakimaksun edelleen säilyttämistä, muun muassa, koska sen lakkauttamisesta olisi ollut seurauksena kaupunkiväestön kunnallisen verotaakan huomattava, lisäys.; vähemmistö sitä vastusti, arvellen sen poistamisesta voivan seurata tuontitavaran hintojen laskun. Keskustelun jälkeen, jossa ryhmässä vallitseva erimielisyys tuli näkyviin, päätti eduskunta 97 äänellä 74 ääntä vastaan hylätä ehdotuksen tuulaakimaksun lakkauttamisesta.

Jonkinlaisena korvauksena aikaisemmista säännöstelylaeista säädettiin v. 1922 laki, jolla Rikoslain 38 luvun, kiskomista koskeva! 10 § muutettiin siten, että se, joka käyttämällä hyväksensä toisen puola tai ymmärtämättömyyttä on ottanut tai itselleen edustanut ~~alla~~

lista aineellista etua, rangaistaan sakolla tai 2 vuoden vankeudella. — Vuoden 1922 vp:llä hyväksyttiin 99 äänellä 76 ääntä vastaan, ryhmän sitä vastustaessa, aikaisemmin lepäämään jätetty laki kapinavani k o j e e korvaamisesta ulkomaalaisille. — Vuoden 1925 vp:llä esitti hallitus porvarillisten maanomistajani kauan vaatiman; esityksen laista, jolla valtion varoista maksettaisiin korvausta maailmansodan aikana venäläisten viranomaisten toimenpiteistä¹ vahinkoa kärsineille. Ryhmä päätti yksimielisesti vaatia lakiehdotuksen lykkäämistä yli vaaiten, mikä 69 äänellä päätettiin.

Ed. Schaumanin ehdotettua vuoden 1922 vp:llä kansanäänestyksen toimittamista k i e l l o l a k i k y s y m k s e s s ä, ryhmän valmistusvaliokunta ehdotti, että ryhmä kannattaisi tätä ehdotusta, koska kieltolaki on vaikeasti käytäntöön sovellettavissa, joten sen taakse olisi selvästi saatava koko kansan myötätunto, ja koska äänestyksen vastustaminen todistaisi kieltolain ystävien heikkoutta. Ryhmä kuitenkin 31 äänellä 10 ääntä vastaan 'päätti vastustaa äänestyksen! toimittamasta, arvellen että päinvastainen menettely tultaisiin tulkitsemaan myöntyväisyydeksi itse kieltolakiin nähden. Vuoden 1925 vp:llä eduskunta, Lehtokosken tekemän amomusehdotuksen johdosta, suurella enemmistöllä päätti kehoittaa hallitusta tehokkaasti valvomaan, että viranomaiset tarkasti valvoisivat kieltolain noudattamista, sekä laatimaan suunnitelman tämän valvonnan tehostamiseksi. Viimeainnittua tarkoitusta varten onkin sittemmin asetettu komitea, jonka yhtenä jäsenenä on V. Hakkila.

••

Apteekkien yhteiskunnalla istuttamiseksi esittivät Reinikainen y.m. vuoden 1922 vp:llä anomusehdotuksen; tämä tosin hylättiin 93 äänellä 83 ääntä vastaan, mutta päätti eduskunta pyytää esitystä apteekkilaitoksen uudelleen järjestämisestä. Asian jouduttamiseksi tekivät Itonen, ja Ryömä vuoden 1924 vp:llä hallitukselle julkisen kysymyksen.

Hallituksen vuoden 1922 vp:llä tekemä ehdotus 2V? milj. markan suuruisen lainan myöntämisestä Petsamo Oy:lle hylättiin täysistunnossa, mutta hyväksyttiin v. 1923 hallituksen ehdotus VA milj. markan lainan myöntämisestä samalle yhtiölle, jota ehdotusta ryhmä 23 äänellä 2 ääntä vastaan oli päättänyt kannattaa. — Vuoden 1923: vp:llä myönsi eduskunta hallitukselle 112 milj. mk. uusien osakkeiden merkitsemistä varten Gutzeit-yhtiössä, samalla kuitenkin kehoittaen hallitusta tutkimaan, missä määrin yhtiön hoidossa voitaisiin, saada aikaan supistuksia ja säästöjä. Ryhmä kannatti varojen myöntämistä muun muassa, koska yhtiön joutuessa vaikeuksiin sen työläisetkin olisivat joutuneet siitä kärsimään. — Hallituksen aikomuksista Outo kummun kuparikaivoksen suhteen, teki Wuolijoki vuoden 1924 vp:llä hallitukselle kysymyksen. Eduskunta sittem-

min, sosialidemokraattien myötävaikutuksella, päätti osoittaa 19,180,000 mk. sanotan kaivoksen ostamiseksi kokonaan valtion halltuun. — Imatran voimalaitoksen rakentamista varten päätettiin vuoden 1924 vpdllä, ryhmän yksimielisellä suostumuksella, valtuuttaa hallitus ottamaan -enintään 2 milj. engt. punnaini ohMgatsionilaina. Samana vuonna päätettiin 113 äänellä 40 ääntä vastaan valtuuttaa hallitus tarpeen vaatiessa käyttämään maan maksutasauksen tilapäisen häiriytymisen estämiseksi lyhytaikaisia ulkomaista luottoa enintään 300 milj. markani arvoon saakka; ryhmä -esiintyi tässä hajanaisena, äänten langettua ryhmän kokouksessa asiasta -äänestettäessä 'tasan. — Vuoden' 1925 'menoarviota käsiteltäessä ehdotti ryhmä yksimielisesti, että pyydetäisiin esitystä 1 miljaardin markan suuruisen lainan ottamisesta käytettäväksi asutustoiminnan rahoittamiseksi, •asuntorakennustoiminnan edistämiseksi¹ ja kulkulaitosten laajentamiseksi, mutta kun tämä ehdotus ei saavuttanut •enemistön kannatusta ja kun hyväksytyksi oli tulla maalaisliittolaisten ehdotus, jonka mukaan varat olisi käytettävä yksinomaan maataloustarkoituksiin, myötävaikutti ryhmä siihen, että tämäkin, ehdotus äänestettiin kumoon. Hallituksen, sittemmin ehdotettua vuoden 1925 vp:lle 500 milj. markan suuruisen ulkomaisen lainan ottamista, päätti ryhmä asettua myönteiselle kannalle ehdotuksen suhteen, mikäli se tarkoitti asutustoiminnan •edistämistä, Imatran 'rakentamista ja rahan arvon vakiinnuttamista, mutta vastustaa maatalousluoton hankkimista maanviljelijäin ehdottamalla tavalla, joka tiesi maanviljelijäin hyväksi harjoitettua riistoa toisilta yhteiskuntaluokilta. Hyväksytyksi tuli kuitenkin vain yksi ryhmän esittämä muutosehdotus, nimittäin se, joka tarkoitti suikea säästöpankit pois lainanvälittäjän joukosta.

Vuoden 1923 vp:llä säädettiin laki kiellosta käjrttää tavaroissa vääriä alkuperää tali lajia osoittavia merkintöjä, samaten ilmailulaki sekä laki väkirehujen ja apulantojen valmistuksesta ja kaupasta, v. 1924 laki kätilölain muuttamisesta.

'Kunnalliset' asiat.

Vuoden 1923 vprllä hyväksyttiin lait; joilla selvennettiin ja osaksi muutettiin aikaisempia säännöksiä koskeva metsästä saadun tulon sekä vaimon ja muiden perheenjäsenten: tulon verottamista.

Vuonna 1924 hyväksytyillä laeilla muutettiin useita kaupungin- ja kunnanvaltuustoja koskevia säännöksiä; joista tärkein koski niiden toimiaikaa, jota hallitus ehdotti neljäksi vuodeksi. Asetuttuaan aikaisemmin 2-vuotisen vaaliväliajan ja 4-vuotisen toimiajan kannalle, päätti ryhmä nyt kahta ääntä vastaan hyväksyä 3-vuotisen vaaliväliajan ja vaalikauden, mikä kanta täysistunnossa voittikin.

Vuoden 1923 vp:41a jätti Itkonen eduskuntaesityksen kunnallislakien määräenemmistöjä koskevien pykälien saattamisesta jälleen v. 1917 säädettyjen kunnallislakien edustamalle kannalle, mutta tuli tämä ehdotus hylätyksi.

Vuonna 1925 hyväksyttiin laki kunnallisen jaoituksen muuttamisesta, josta muun muassa toivotaan esikaupunkikysymyksen ratkaisun edistämistä.

Rahapulassa olevien kuntien auttamiseksi päätti eduskunta v. 1924 oikeuttaa hallituksen antamaan valtion takuun yhteensä 300 milj. markkaan nouseville öbMgatsfondlainoille, jotka -kuntien muodostettava yhtymä mahdollisesti ottaa.

Maatalousasiat.

Vuoden 1921 v.p:llä oli jätetty lepäämään kaksi lakiehdotusta, jotka molemmat tarkoittivat laajentaa ja vahvistaa talonpoikaisluokan valtiollisen vallan yhteiskunnallista perustaa, luomalla uusia 'pien-viljelijöitä: ehdotukset laeiksi maan hankkimisesta asutusitarkoituksiin ja eräiden lainvastaisesti hankittujen kiinteistöjen luovuttamisesta valtiolle.

Edellistä eli »lex Kalliota« päätti ryhmä yksimielisesti kannattaa. Tosin sen määräämä maan hinta ynnä muut ostajalle asetettavat ehdot olivat omiansa suuresti vähentämään, sen käytännöllistä merkitystä, mutta se ilmaisi osaltaan sen oikean periaatteen, että määräämisvalta maahan nähden kuuluu yhteiskunnalle. Samasta syystä oikeisto sitä kiivaasti vastusti. Laki vaati 2/3:n enemmistön tullakseen hyväksytyksi, ja tämä saavutettiin kun kommunistit, vastustettuaan ensin lakiehdotusta, eivät äänestyksessä uskaltaneet valitsijoittensa vuoksi olla siitä kannattamatta. Se hyväksyttiin 135 äänellä 61 ääntä vastaan (vahv. 25/11 1922).

»L e x P u i k k i s e e n« nähden oli ryhmässä syntynyt epäilyksiä, koska laki ankaruutensa vuoksi oli omiansa aiheuttamaan puutavara-yhtiöille sellaisia valkeuksia, joista sekä taloudellinen elämä että työväestö olisi voinut joutua kärsimään. Ryhmä päätti 28 äänellä 14 ääntä vastaan — vähemmistön pitäessä lepäämään jätetystä lakiehdotuksesta kiinni — hyväksyä Wuolijoen edustaman kannan, jonka mukaan yhtiöiden lainvastaisesti hankkimista tiloista pakkoluovutettiin ainoastaan viljelty ja viljelyskelpoiset maat, varsinaisten metsämaiden jäädessä yhtiöiden haltuun. Laki laadittiinkin uudestaan lievennetyyn muotoon ja hyväksyttiin 119 äänellä 58 ääntä vastaan, mutta ei saanut presidentin vahvistusta, koska se oli säädetty tavalisessa lainsäädäntöjärjesiyskessä. Vuoden 1924 vp:lfe antoi hallitus

uuden esityksen asiasta ja päätti ryhriä asettua sitä kannattamaan, muutamien jäsenten tosin pitäen aikaisemmasta lakiehdotuksesta kiinni. Sosialidemokraattien ehdotus, että etuosto-oikeus¹ luovutettuun maa-alueeseen kuuluisi, paitsi väliölle ja kunnalle, myös sellaiselle henkilölle, joka on oikeutettu saamaan maata lex Kallion perusteella, hylättiin 122 äänellä 58 ääntä vastaan. Lakiehdotus hyväksyttiin, siinä järjestyksessä kuin perustuslain muutoksesta on säädetty, 169 äänellä 3 ääntä vastaan (vafov. 5/5 1925)

Vuoden 1924 vprlle jätti hallitus esityksen laista¹ kotimaaisen viljantuotannon* turvaamisesta, jonka mukaan mylly- ja mallasteollisuuden harjoittajille, jotka ljalostavat kotimaista viljaa, suoritettaisiin palkkiota 25—50 p. kulakin jalostukseen käytetyltä viljakilolta. Öilien sitä mieltä, että tästä] hyötyisivät itse asiassa vain myllynomistajat ja että, jos viljantuottafakin tahdottaisiin hyödyttää, hallituksen laskema 18 milj. markan vuotuinen avustussumma kasvaisi moninkertaiseksi, päätti -ryhmä 3^{ks}mielisesti vastustaa lakiehdotusta, samalla huomauttaen että sosialidemokraatitkin mielellään tahtovat kannattaa maataloutta esränericiksi avustamalla itsenäistyneitä torppareita ja muita pienviljelijöitä ja edistämällä teknillistä kehitysiä. Varmuuden vuoksi ryhmä vaalla lakiehdotuksen lepäämään jättämistä, mikä 83 äänellä, muutamain porvarillistenkin pienviljelijäin sitä kannattaessa, päätettiin.

Vuode© 1925 vp:lle ehdotti hallitus valtion viljavaraston perustamista, lähinnä valtion omien laitosten tarpeiden tyydyttämiseksi. Annettiin tietää, että varaston tarkoituksena myös olisi edistää viljantuotantoa sekä estää viljanhintojen liiallista nousua, mutta huomautettiin tähän sosialidemokTaattiseita taholta, että sen tarkoitus viimemainitussa suhteessa epäilemättä oli pikemmin päinvastainen. Maatalousvaliokunnan päätettyä yksimielisesii puoltaa esityksen hyväksymistä, päätti ryhmä 3 ääntä vasiaan vastustaa lakiehdotusta; asian, kolmannessa käsittelyssä päätettiin 77 äänellä jättää lakiehdotus lepäämään yli vaalien.

Hallitus jätti vuoden 1924 vprlle esityksen laista sokerijuurikkaan viljelyn edistämiseksi, jonka mukaan viljelijöille suoritettaisiin palkkiota jokaiselta raakasokeritehtaalle toimitetulta soikerijuurikaskilolta, v. 1925 25 p., v. 1926 16 p., v. 1927 12 p. ja v. 1928 8 p. Ryhmä oli jo v. 1922 hyväksynyt 22 äänellä 8 ääntä vastaan ryhmässä tehdyn ehdotuksen, että jos sokeriviljelyksen kannattajat tekevät kompromissin sokeritullini ennallaan pysyttämiseksi, niin myönnetään Salon raakasokeritehtaalte tullia vastaava avustus valtion varoista. Tähän suuntaan meneviä lupauksia oli sittemmin ryhmän johtohenkilöille annettu, minkä vuoksi ryhmä äänestyksessä kannatti lakiehdotusta, joka 105 äänellä 49 ääntä vastaan

hyväksyttiin. Mainituista lupauksista ei ole sittemmin pidetty kiinni, vaan koroitettiin vuoden 1925 vp:llä sokeri tullee ja.

Vuoden 1923 vp:llä säädettiin laki kalastustorppien lunastamisesta. Ne torpparit, jotka, luottaen asutushallituksen vaillinaisiin ilmoituskaavakkeisiin, olivat, tekemättä säädettyä ilmoitusta, jättäneet vuokramaksunsa suorittamatta, pelastettiin; tästä johtuvista seurauksista lailla joka, tultuaan vuoden 1923 vp:llä oikeiston tilanomistajain vaatimuksesta jätetyksi lepäämään, hyväksyttiin v. 1924 melkein yksimielisesti.

Hallituksen vuoden 1925 vp:lle antaman, hypoteekkiyhdistyksiä koskevan esityksen hyväksymisen ehdoksi 'päätti ryhmä asettaa, että lainamäärästä puolet, 175 milj. mk., käytettäisiin Suomen Pankin aseman vakaannuttamiseksi lunastamalla valtion ofoligatsioneja, ja että korko tnaatalouslainoille määrättäisiin samaksi, minkä valtio joutuu maksamaan. Lakiehdotus saikin tyydyttävän sisällön ja tuli yksimielisesti hyväksytyksi.

Menoarvioon otetut maatalousmäärärahat ovat yhä kasvaneet, myöskin suhteellisesti eli menoarvion kokonaissummaan verraten. Ryhmä on kuitenkin yleensä voinut kannattaa niitä maatalouden kehitystä edistävinä ja on itsekin auliisti ehdottanut uusia määrärahoja, varsinkin pienviljelijäin avustamista tarkoittavia. Maataloudellisten järjestöjen valtioavun vuosi vuodelta lisäännyttyä ehdotti ryhmä kuitenkin vuoden 1924 vp:llä uudistettavaksi eduskunnan näille järjestöille jo aikaisemmin lausuman kehoituksen pyrkimään lisäämään omia tulojaan; ehdotus hylättiin. Vuoden 1924 vp:lla päätti eduskunta sosialidemokraattien ehdotuksesta kehoittaa hallitusta antamaan esityksen asutustoiminnan rahoittamisesta.

Työväenasiat.

Hallituksen ehdotuksesta hyväksyi eduskunta v. 1923 työehtosopimuslain; se sallii työehtosopimuksen tekemisen korkeintaan neljäksi vuodeksi ja ovat sen voimassaoloaikana mitättömät kaikki ne sopimukset, jotka ovat sen kanssa ristiriidassa. Pitäen vääränä, että yhdistys tuomitaan sakkoon toimenpiteistä, joista se ei voi vastata, ehdottivat sosialidemokraatit, vaikka menestyksettä, lakiehdotuksen muuttamista tässä suhteessa siten, että ainoastaan rikkomukseen syyllinen olisi velvollinen maksamaan vastapuolelle korvausta. Lain saatua siis osaksi epätydyttävän sisällön ja eduskunnan ollen vajalukuinen päätti ryhmä vaatia lakiehdotukseni lykkäämistä yli vaalien, mutta annettiin tämän ehdotuksen puolesta vain 56 ääntä. (Laki vahv. 22/3 1924).

Vuoden 1922 vp:llä hyväksyttiin oppisopimuslaki, joka: määrää oppisopimuksen kirjalliseksi ja korkeintaan neljäksi vuodeksi: tehtäväksi • (s o sial demokraatit ehdottivat 3 vuotta), määrää • kunnallisten ammattiopipilaslautakuntain asettamisesta ja kieltää kurittamasta oppilasta tai käyttämästä häntä lakonrikkiurina. (Laki vahv.. 28/4 1923).

Eduskunnan aikaisemmin hylättyä hallituksen ehdotuksen pakollisesta joukko•työriitojen sovdllelusta., antoi hallitus v:n 1924 vp:ile asiasta uuden esityksen, joka rakentui vapaaehtoisuuden periaatteelle. Sovittelijan on ryhdyttävä riitaa sovittelemaan, kun riitapuoli sitä pyytää, mutta saa, jos sovittelu epäonnistuu, uudelleen' puuttua asiaan ainoastaan, jos riitapuolet yhteisesti sitä pyytävät tai jos riidassa olennainen muutos on tapahtunut. Katsoen tämän säännöksen oleellisesti vähentäväni lain merkitystä, ehdottivat sosialidemokraatit sen muuttamista siten, että sovittelija saisi ryhtyä uudistettuun sovitteluun, milloin jompikumpi riitapuoli sitä pyytäisi, mutta hylättiin tämä ehdotus 102 äänellä 76 ääntä vastaan. (Laki vahv. 21/3 1925.)

Vuoden 1923 vprllä hyväksytty merimieslaki (vahv. 8/3 1924) on skandinavialaisen yhteistyön tulos ja pääasiassa yhtäpitävä Skandinavian maiden Viastaavien lakien kanssa. Se lisää merimiehen oikeutta saada toimestaan eron, mutta vähentää päällikön oikeutta erottaa hänet. Se vähentää .karkaamisesta säädettyjä rangaistummääriä sekä päällikön rankaisuoikeutta, oikeuttaa merimiehen ylläpitoon sairauden sattuessa ja rajoittaa, kansainvälisten sopimusten mukaisesti, naisten ja nuorten henkilöiden käyttöä laivoilla. Samoilla valtiopäivillä hyväksyttiin, myös laki merimiehen työajasta. Vaikka se sai työväen kannalta katsoen monessa suhteessa epätydyttävän muodon, pelotti se oikeistolaiset vaatimaan lakiehdotuksen lepäämään jättämistä, minkä puolesta annettiin vain 46 ääntä. Tämän jälkeen lakiehdotus hyväksyttiin 102 äänellä 54 ääntä vastaan.. Sitä vastaan nostettiin laivanvarustajain piireissä myrsky ja toivottiin, ettei presidentti sitä vahvistaisi. Se vahvistettiin! tosin 26/4 1924, mutta hallitus on sittemmin käyttänyt miltei rajatonta oikeuttaan poikkeuksien, myöntämiseen, lain säännöksistä tavalla, joka hyvin tunnustusti vähentää lain merkitystä.

Hallituksien vuoden 1924 vp:ile ehdottama uusi työ•nvalityslaki f sai eräissä kohdissa sanamuodon, joka ei tyydyttänyt ryhmää. A. Aalto ja Paasivuori ehdottivat sen hylkäämistä, Helo sen lykkäämistä yli vaalien. Vaikka paheksuen viimeksimainitun ehdotuksen esittämistä, ryhmä katsoi ettei se voinut olla sitä kannattamatta, kun, se kerran oli ryhmän taholta esitetty, ja niin päätettiin, täysistunnossa 69 äänellä panna lakiehdotus lepäämään. Vuoden 1925 vp:lle antoi hai-

Hius uuden esityksen asiasta, jonka pohjalla laki hyväksyttiin. Ed.. Huttusen tekemä, ryhmän kannattama ehdotus, että lakiin otettaisiin; nimenomainen määräys, etteivät työnvälitystoimistot saa välittää työläisiä riidanalaisille työpaikoille, hylättiin 109 äänellä 69 ääntä vastaan. Ryhmän tekemä ehdotus,, että työnvälitystoimistoa ylläpitävälle kunnalle taattaisiin valtioapuna 1/3 toimiston kustannuksista, hylättiin 103 äänellä 77 ääntä vastaan.

Työväen tapaturmavakuutus, Suomen ainoa sosiaalivakuutuksen haara, uudistettiin vuoden 1925 vp:llä hyväksytyllä lailla. Tämä takaa työssä loukkaantuneelle työläiselle sairaanhoitoa enintään yhden vuoden ajaksi sekä päivärahan, joka työkyvyttömyyden ollessa täydellisen tekee 2/3 loukkaantuneen! työansiota. Kuoleman sattuessa maksetaan hautausapua sekä lisäksi leskelle 1/3—2/3 ja joka lapselle 17 vuoden ikään asti 1/6 vainajan vuosityöansiosta. Mutta toeskityöansion! laskemista varten sisältää laki pikku-maisia määräyksiä, jotka vaikuttavat, ettei laki täytä niitä vaatimuksia, jotka kansainvälinen työkonferenssi työväen tapaturmavakuutukseen nähden on esittänyt. Koska lain vaikutus ulotettiin myös, maaseudun pieniin työnantajiin ja vaikka se toiselta puolen näiden-vaivan helpottamiseksi velvoittaa kunnat — ei valtiota, kuten sos.-dem. ryhmä olisi tahtonut — huolehtimaan maiden työnantajain työläisten vakuuttamisesta, 'kohtasi lakiehdotus ankaraa vastarintaa varsinkin maalaisliiton taholta. Teoillsuuäenharjoittajain edustaja» Palmgrenin ehdotusta lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään kant-nähti vain 23 edustajaa, jonka jälkeen lakiehdotus hyväksyttiin 113 äänellä maalaisliiton y.m. 51 ääntä vastaan. Lain vahvistaminen viipyi pelottavan kauan, mutta tapahtui kuitenkin ajoissa eli 17/7 1925.-

Vankien tapaturmavakuutuksesta esitti Paasivuori. vuoden 1922 vp:llä •eduskuntaesityksen, joka hylättiin 92 äänellä 82 ääntä vastaan. Kaksi vuotta myöhemmin hallitus itse huomasi tarpeelliseksi ehdottaa samaa; lakiehdotus valmistui eduskunnassa v. 1925, mutta päätettiin 72 äänellä maalaisliittolaisten y.m. ehdotuksen, mukaisesti' lykätä se yli vaalien.

. Kah ddk sao-tuntj-sen ffy öaikaljain muuttamisesta jäl-leen v. 1917 säädetyn lain mukaiseksi teki Paasivuori ehdotuksen' vuoden 1922 vp:llä; se hylättiin 91 äänellä 76 ääntä vastaan. Samaten Paasivuoren ehdotus laiksi työajasta maataloudessa hylättiin vuoden 1923 v:p:llä 92 äänellä 73 ääntä vastaan, mutta päätti eduskunta samalla sosialidemokraattien ehdotuksesta, jota muutamat maalaisliittolaiset kannattivat, 91 äänellä 78 ääntä vastaan pyytää hallituk-selta esitystä samasta asiasta. Sosialistisen Työväen-Internatsionaal-in kehoitus siihen yhtyneille puolueille toimimaan 15/11 ja 15/12 1925 välisenä aikana Washingtoni'n sopimuksen ratifioimisen hyväksi saa-

lettiin puoluetoimikunnan toimesta ryhmän tietoon, mutta ei johtanut toimenpiteisiin ryhmän puolelta.

Sosiaaliliikituksen lakkaamisesta, jota hallitus vuoden 1922 vp:lle ehdotti, päätti ryhmä S ääntä vastaan kannattaa, koska ryhmä ylipäänsä kannatti virastojen vähentämistä; vähentäminen tahtoi säilyttää sosiaaliliikituksen katsoen, että siitä on hyötyä työväelle. HaClituksen esitys hyväksyttiin täysistunnossa. Vuonna 1925 hyväksyttiin laki vakutusneuvostosta.

Kansainvälisen työjärjestön tekemiin ehdotuksiin on Suomi yleensä suhtautunut kylmäkiskoisesti, hyväksyen pääasiassa vain ne, tosin lukuisat ehdotukset, jotka eivät ole aiheuttaneet sanottavasti muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöömme. Niinpä Työjärjestön v. 1921 päättämistä suosituksista, jotka enimmäkseen koskivat työoloja maataloudessa, hylättiin m.m. se, jonka tarkoituksena oli hankkia suojaa synnyttäjille, siksi, että muka korvauskysymys olisi vaikea järjestää.

Työttömyyden vastustamiseksi on ryhmä ennen kaikkea koettanut menoarvioon sisällyttää määrärahoja yleishyödyllisiä töitä varten. Vuonna 1922 ehdotettiin sen lisäksi 75 milj. markan määrärahaa annettavaksi osaksi lainoina kunnille yleisten töiden toimeenpanemiseksi, osaksi suoranaista avustuksena työttömille, mutta hylättiin tämä ehdotus. Vuoden 1925 keväällä, kun työttömyys näytti entistä uhkaavammalta, tekivät Tyhmän puolesta Paasivuori y.m. hallitukselle välikysymyksen, johon vastasi sosialiministeri Pohjala; eduskunta päätti 97 äänellä 70 ääntä vastaan tyytyä vastaukseen. Ammattijärjestöltä sai ryhmä vastaanottaa luonnoksen julistukseksi työttömyysasiassa, mikä julistus oli tarkoitettu molempien työväen eduskuntaryhmien sekä Ammattijärjestön yhdessä allekirjoitettavaksi, mutta päätti ryhmä 4 ääntä vastaan olla yhtymättä julistukseen, toivoen kuitenkin samalla, että puoluetoimikunta antaisi omassa nimessään julistuksen asiassa. Kohta tämän jälkeen antoi nallitus eduskunnalle esityksen 5 milj. markan määrärahan myöntämisestä työttömyyden vastustamiseksi; eduskunnassa tämä määräraha teroitettiin 13 milj. markkaan. Menoarviokäsittelyn yhteydessä ehdotti ryhmä varattavaksi 50 milj. mk. työttömyyden vastustamiseksi vuoden 1926 aikana; ehdotus hylättiin, mutta osoitettiin ministeri Kallion ehdotuksesta samaan tarkoitukseen 5 milj. mk.

Vuonna 1922 koetti ryhmä seuraavan vuoden menoarviota käsiteltäessä saada aikaan, että rautateillä kaikki perheellisyssisäykset annettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin vakinaisessa palveluksessa oleville rautatieläisille, maksettavat, että kaikki rautatieläisten järjestöt saisivat käyttää valtion kokoushuoneita ja että työväen tatarimalain mukaan maksettavat elinkorot teroitettaisiin; v. 1923

että rautatieläisten palkat korotettaisiin yhteensä 15 milj. markalla, että naistöiden keskustoimistoa edelleen ylläpidettäisiin, että työttömille naisille järjestettäisiin kursseja, että päätetty nuorisotutkimus vihdoin toimitettaisiin ja että teollisuustyöväen palkkausoloista toimitettaisiin tilastollinen tutkimus; v. 1924 että rautateiden makuuvaunuviivoojia varten varattaisiin: samantapaiset lepohuoneet kuin on muullakin henkilökunnalla (hyväksyttiin), että tapaturmakorvauksia koroitettaisiin, että ammattietitarkastajain lukumäärää lisättäisiin, että työttömyyskassoille tulevaa valtioapua koroitettaisiin, jotta niiden maksama korvaus päivää kohti voisi nousta aina 30 markkaan, ja että sairaskassoille, maksettaisiin sellainen apuraha, että ne voisivat osakailleen suorittaa 100 prosentin kalliinajanlisäyksen; sekä v. 1925, että määrärahaan työttömille naisille järjestettäviä ammattikursseja varten lisättäisiin 400,000 mk. Nämä ehdotukset on enimmäkseen hylätty täysistunnossa, mutta on usein jo valiokunnassa saatu menoarvioon samanlaisia määrärahoja, jotka sitten täysistunnossa ilman keskustelua on, hyväksytty, joten ei sosialidemokraattien toiminnasta eduskunnassa ole alut niin vähän tuloksia, kuin yksinomaan täysistunnoissa tapahtuneista äänestyksistä voisi päättää.

Sivistykselliset y.m. asiat.

Vuoden 1923 vprilä hyväksyttiin laki kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista. Erimielisyyttä herätti oppiaineita koskeva pykälä; sen mukaan kansakoulussa opetetaan muun muassa Uskontoa, jonka sijaan kuitenkin niille oppilaille, jotka uskonnonvapauslain mukaisesti vapautetaan uskonnonopetuksesta, on opetettava uskonnonhistoriaa ja siveysoppia. Pitäen nykyistä uskonnonopetusta tarkoitustansa vastaamattomana ehdottivat sosialidemokraatit sen poistamista oppiaineiden joukosta, mutta hylättiin tämä ehdotus 91 äänellä 83 ääntä vastaan.

Vuonna 1923 päätti eduskunta, Latvalan tekemän, Pohjakuoluperiaatteen 'edistämistä tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta, kehoittaa hallitusta esityksessään laiksi oppikoulujen järjestysmuodon perusteista asettamaan yläkansakoulun oppimäärän yleisen oppikouluopetuksen perustaksi. Asiasta vuoden 1925 vp:lle antamassaan esityksessä hallitus osaksi noudatti tätä toivomusta, mutta päätti ryhmä tällöin vaatia mainitun periaatteen toteuttamista suurin piirtein koko oppikouluopetuksessa. Helsinkiin perustettavaan suomenkieliseen poikakouluun nähden päätti eduskunta v. 1924, hyväksyen 112 äänellä fil ääntä vastaan sosialidemokraattien asiassa tekemän ehdotuksen,

lausua, että sanottu koulu olisi heti järjestettävä koko kansakoulun-pohjalle.

Vuoden 1922 vp:llä ehdotettiin porvarillisten maalaisten taholta, että oppivelvollisuuslakia muutettaisiin osaksi niin, että sen toimeenpanoaikaa pidennettäisiin, osaksi niin, että yläkansakoulun kahden ylimmän luokan oppilaat saataisiin maatöiden aikana vapauttaa koulunkäynnistä neljäksi viikoksi. Sosialidemokraatit vastustivat varsinkin edellistä muutosehdotusta ja vaativat, kun se siitä huolimatta täysistunnossa hyväksyttiin, lakiehdotuksen lykkäämistä yli vaalien, mikä 70 äänellä päätettiin. Hallitus antoi sitten v. 1923 esityksen oppivelvollisuuslain muuttamisesta yksinomaan jälkimmäisessä suhteessa ja tuli tämä hyväksytyksi siinä muodossa, että mainituksi vapausajaksi määrättiin 15 päivää. Vuoden 1925 vp:llä hyväksyttiin sitten hallituksen ehdotus, jonka mukaan hallitukselle annettiin oikeus myöntää maalaiskunnille korkeintaan kymmenen ja kaupungeille viiden vuoden lykkäys oppivelvollisuuden toimeenpanon suhteen; sosialidemokraatitkin myönsivät saavutetun kokemuksen perusteella jonkunlaisen lykkäyksen olevan tarpeen.

Hallituksen esityksen pohjalta hyväksyttiin v. 1922 laki valtion kasvatustoimista, jolloin sosialidemokraattien vastaehdotuksista huolimatta jätettiin useimmat ja tärkeimmät, kasvatustaitoksia koskevat kysymykset hallituksen ratkaistaviksi. Samassa yhteydessä hyväksyttiin laki, jossa hallitusta kehoitettiin kiirehtimään suojeluskasvatustaitosten valmistamista, mutta ei tätä koskevaa esitystä, ole vielä eduskunnalle jätetty.

Vuonna 1924 hyväksyttiin laki yksityisten kansakoulujen valtiotavasta sekä yksityisoppikoulujen valtiotavasta, jota käsiteltäessä ryhmä koetti saada aikaan, että valtiotavasta annettaisiin myös vapaapaikkojen ylläpitämiseen varattomia oppilaita varten. „

Vuoden 1923 vp:llä hyväksyttiin laki Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista. Sitä säädettäessä kohdistuivat pyrkimykset yliopistossa vallitsevien kieliohjelmien järjestämiseen tavalla, joka tyydyttäisi suomenkielisten oikeutettuja vaatimuksia loukkaamatta silti vähemmistökansallisuuden oikeutta, ja päästiin tässä suhteessa sosialidemokraattien myötävaikutuksella tulokseen, joka yleensä tunnustettaneen tyydyttäväksi.

Vuonna 1921 leppäämään jäänyt uskonnonvapauslaki hyväksyttiin vuoden 1922 vp:llä 137 äänellä 25 ääntä vastaan. Ryöhmän tekemä ehdotus sanotun lain 10 §:n muuttamisesta sellaiseksi, että hallitus oikeutettaisiin velvoittamaan kuntia perustamaan hautausmaita kirkkoon kuulumattomia henkilöitä varten, hylättiin vuoden 1925 vp:llä 95 äänellä 66 ääntä vastaan.

Vuoden 1921 vp:llä lepäämään jätetty ehdotus laiksi elävissä 'kuvista hylättiin vuode© 1922 vp:llä 156 äänellä 31 ääntä vastaan. Myös sos.-dem. ryhmässä, jonka keskuudessa lakiehdotus aikaisemmin -oli nauttinut kannatusta, oli syntynyt epäilyksiä sen suhteen, varsinkin, koska lakiehdotuksen tarkoituksena oli anittaa valtiolle yksinoikeus kuvasarjojen maahantuontiin ja näyteltäväksi luovuttamiseen.

Vuoden 1925 vp:liä hyväksyttiin laki ottolapsista, samaten laki naisen kelpoisuudesta valtion virkoihin, joka merkitsee askelta sukupuolten keskinäistä tasa-arvoisuutta kohti, vaikka kyllä useiden ryhmän jäsenten mielestä ei riittävän pitkää.

Sivisty tarkoituksiin osoitettuja määrärahoja on ryhmä johdonmukaisesti pyrkinyt koroittamaan, kohdaten tässä 'pyrkimyksessään vastarintaa ennenkaikkea maalaisliittolaisten puolelta. Tulokista, jotka eivät ole aivan vähäisiä, mainittakoon, että v. 1922 sosialidemokraattien ehdotuksesta tuntuvasti ko Kiiitettiin valtion äsken alkamaa 'kirjastotoimintaa varten myönnettävää määrärahaa; muina vuosina taas on saatu lisätyksi valtioapua työväenopistoja, luento- ja opintopiiritoimintaa y.m. varten. Vuoden 1922 vp:llä saatiin Työväen Musiikkiliitolle pysyväinen 45,000 markan ja Työväen Näyttämöiden Liitolle samaten pysyväinen 50,000 markan suuruinen avustus, v. 1923 Suomen Ruotsalaisen Työväenliilton sivistysvaliokunnalle pysyväinen 10,000 markan avustus, Sosialidemokraattiselle Työläisnaisiitille 20,000 markan tilapäinen avustus luentojen pitämistä varten lasten hoidosta ja kasvatuksesta sekä 300,000 markan suuruinen avustus Työväen Akatemia» perustamista varten, vuoden 1924 vp:llä 300,000 markan matka-avustus Työväeni Urheiluliitolle olympialaisiin kisoihin ja vuoden 1925 vp:llä 100,000 markan avustus perustettavalle Kansalaisskorkeäkoululle. Terveystenhoidon) alalta mainittakoon, että etenkin iRyömän 'ponnistusten tuloksena on v. 1922 tuntuvasti koroitettu määrärahaa tuberkuloosin vastustamiseksi ja v. 1924 määrärahaa mielisairaaloita varten sekä v. 1925 saatu määrärahoja Turun lääninsaiiraalain ja Loviisan yleisen sairaalan laajentamista sekä naistauti- ja synnytysosaston rakentamista varten Helsingin yliopiston sairaalaan.

Ryhmän sisäiset asiat.

Ryhmä on vuoden 1922 vp:llä pitänyt 13 kokousta (pykälien lukumäärä n. 75), v. 1923 vip:llä 17 (pyk. 117), v. 1924 vp:llä 16 (pyk. 96) ja v. 1925 vp:llä 17 Cpyk. 136).

Ryhtyessään v. 1922 työhön kävi ryhmä tarkoin läpi vaali-

ohjelman kohdat ja päätti, mitä kunkin kohdan toteuttamiseksi olisi tehtävä. Aloitteiden suhteen päätettiin v. 1923, ettei niitä saa jättää eduskunnalle, ennenkuin ryhmä on antanut siihen suostumuksensa; oli nimittäin aikaisemmin tehty epäonnistuneitakin aloitteita. Eduskunta-asioiden käsittelyä varten, mikäli se ryhmästä riippui, hyväksyttiin v. 1924 ohjeet ja näiden lisäksi vv. 1924 ja 1925 erityiset ohjeet koskeva budjetin käsittelyä. Puhemiesvaalissa on ryhmä enimmäkseen noudattanut sitä menettelytapaa, että on äänestetty omaa ehdokasta (W. Wuolijokea), kunnes hän mahdollisesti on tullut valituksi, mutta sen jälkeen on jäsenidä ollut vapaat kädet. Mainittavampaa erimielisyyttä tämä kysymys aiheutti¹ ainoastaan v. 1925, jolloin päätös tehtiin 35 äänellä 12 ääntä vastaan, vähemmistön ollessa sitä mieltä, että ryhmä ollen eduskunnassa vähemmistönä antaisi porvarillisen enemmistön valita puhemiehen.

Ryhmän suhteista kommunisteihin mainittakoon sen lisäksi, mitä siitä jo yllä on sanottu, että ryhmä vuode» 1922 vp:llä päätti olla ryhtymättä liittoon kommunistien kanssa valiokuntavaaleja varten, koska siitä, tehtyjen laskelmien mukaan, ei olisi koitunut hyötyä. Kun samana vuonna kommunistinen ryhmä ehdotti yhteisen julistuksen lähettämistä ulkomaille tällaisen tilanteen tunnetuksi tekemiseksi, päätti sos.-dem. ryhmä 39, äänellä 8 ääntä, vastaan hylätä tämän ehdotuksen, katsoen siihen, että tilanne oli useissa muissa maissa ainakin yhtä vaikea. Kommunistien ehdotus yhteisen komitean asettamisesta amnestiakysymyksen, ja mahdollisesti myös meijioarvion käsittelyä suunnittelemaan hyväksyttiin sitä vastoin yksimielisesti. Vuoden 1923 vp:llä kommunistinen ryhmä ilmoitti kannattavansa Vuolijoen ehdokkuutta puhemieheksi. Kun kommunistit v. 1923 taasen ehdottivat yhteisen komitean asettamista amnestia-asiaa harkitsemaan, hylkäsi ryhmä tämän ehdotuksen. Kun toukokuussa 1924 oli kommunistien taholta jätetty välikysymys armahdusasiassa, päätti ryhmä 19 äänellä 17 ääntä vastaan sallia jäsentensä allekirjoittaa tämän välikysymyksen. Kun maaliskuussa 1925 eduskunnan jäsenten kesken muodostetun raittiusyhtymän porvarilliset jäsenet eivät tahtoneet sallia kommunistien kuulua yhtymään, päätettiin yksimielisesti velvoittaa ryhmän jäsenet eroamaan siitä, mikä tapahtui.

Ryhmän saatua v. 1923 sosialiministeriöltä kehoituksen ehdottaa työväenedustajaa (Kansainvälisen Työjärjestön konferenssiin, ryhmä päätti siitä varalta, ettei S. Ammattijärjestö tahtoisi mitään ehdokasta asettaa, ehdottaa M. Paasivuoren, var. A. Aallon.

Kurinpitoasioita on ryhmässä usein käsitelty, muun muassa ss seikka, että jäsenet ovat olleet luvottomasti poissa täysistunnoista tai valiokuntien kokouksista. Eduskunnan pöytäkirjojen mu-

kaan oli vuoden 1922 vp:llä keskimäärin 2.6 ryhmän jäsentä poissa täysistunnoista, v. 1923 vp:llä 4, v. 1924 vp:llä 5.7 ja v. 1925 vp:llä (kevätistuntokaudella) 8.3. *) Kuten tässä kertomuksessa mainituista äänimääristä käy ilmi, on ryhmän tekemiä ehdotuksia" tavallisesti kannattanut huomattavasti vähemmän .edustajia kuin yhteensä on ollut molempien vasemmistoryhmien edustajia läsnä, josta näkyy, että jotkut näistä edustajista ovat täysistunnon aikana poistuneet tai muuten olleet ottamatta osaa äänestyksiin, elleivät he ole äänestäneet porvarilliselta taholta tehtyjä ehdotuksia. — Ryhmän omista kokouksista oli keskimäärin poissa: v. 1922 vp:llä 10.7 jäsentä, v. 1923 vp:llä 12.1, v. 1924 vp:llä 14.4 ja v. 1925 vp:llä 17.1.

Kokouksessaan 15/11 1923 päätti ryhmä huomauttaa jäsenilleen, että he eivät saa ilman hyväksyttävää syytä jäädä pois eduskunnan tai valiokunnan, istunnoista; kontrollointi oli järjestettävä ja velvollisuutensa laiminlyöneet ilmoitettava asianomaisten piiritoimikuntien tietoon. Päätös uudistettiin 10/11 1924, ja 29/10 1925 merkittiin erityisesti suuren valiokunnan sos.-dem. jäsenille muistutus, koska he olivat lyöneet laimin olla kokouksissa saapuvilla. — Kokouksessa 16/11 1922 valitettiin, että jotkut jäsenet «ivat olleet pysyneet ryhmän taholta tehtyjen .ehdotusten, takana. Paljon 'paheksumista herätti niin ryhmässä kuin sen •ulkopuolellakin, se seikka, että eduskunnan käsitellessä 13/3 1923 kommunistien armahdusvälikysymystä, jossa vaadittiin amnesiaa a myös »uuden kapinan valmistajille«, jotkut ryhmän jäsenet menettelivät puolueen kannasta poikkeavalla tavalla. Asiasta otettiin selkoa; kolme jäsentä ilmoitti pidättäytyneensä äänestyksestä ja kaksi äänestäneensä yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta, koska he eivät voineet hyväksyä mainitun välikysymyksen tarkoitusta kokonaisuudessaan.. Ryhmä merkitsi näille jäsenilleen varoituksen. — Julkisuuteen tulleiden juopumusrikosteni takia on ryhmä v. 1923 antanut varoituksen kahdelle jäsenelleen ja v. 1925 yhdelle, samaten, on v. 1925 annettu varoitus muutamille jäsenille, jotka olivat harjoittaneet uhkapeliä.

Sitä puoluekokousten, päätöstä, joka velvoittaa ryhmän säännöllisesti julkaisemaan .uutisia kokouksistaan sekä tarpeen vaatiessa selostuksia tärkeämmistä eduskunta-asioista, ei ryhmä yleensä ole noudattanut.

*) On kuitenkin huomattava, että joku vähemmän tärkeä täysistunto, josta useat ovat olleet poissa, on voinut tuntuvasti vaikuttaa, näihin numeroihin.

Ryhmän puheenjohtajina ovat kertomuskautena toimineet V. Tanner ja R. Itkonen; heidät valittiin v. 1923 yksimielisesti, 1924 Tanner 46 ja Itkonen 23 äänellä (Helo 23, arpa ratkaisi), v. 1925 Tanner 42, Itkonen 23 äänellä (Helo 16). Pöytäkirjurina on toiminut A. Louhe-
lainen ja rahastonhoitajana A. Aalto.

ALUSTUKSIA

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN
PUOLUEKOKOUKSELLE

v. 1926.

Puolueen suhde hallituskysymykseen.

Sosialistien suhde hallituskysymykseen on näinä vuosina ollut useassakin maassa vilkkaan pohdinnan alaisena. .Maailmansota ja sen jälkeen syntynyt murrosaika ovat pakottaneet eri maiden sosialisti puolueet käsittelemään tätä kysymystä puhtaasti käytännöllisenä menettelytapakysymyksenä. Muuttuneissa olosuhteissa täytyy menettelytapojenkin muuttua. Niinpä on suhtautuminen porvarillisiin hallituksiinkin pitänyt ottaa uuden perusteellisen käsittelyn alaiseksi. Sosialistisen Työväen Internationaalin sihteeristö on nimenomaan kehoittanut jäsenpuolueitaan käsittelemään tätä kysymystä, jotta sen kautta voitaisiin määritellä myöskin Iroternationaaliin kanta tässä asiassa. Erinäiset syyt vaativat omalta sisäpoliittiselta kannaltakin asian käsittelemistä. Tästä syystä on tarpeellista puoluekokouksen tarkistaa kysymystä koskevaa entistä puoluepäätöstä.

Kansainvälisen sosialidemokratian piirissä käsiteltiin sosialistien osanottoa hallituksiin suurella vilkkauksella viime vuosisadan viimeisinä ja tämän vuosisadan ensimmäisinä vuosina. Kysymyksen käsittelyn konkreettisena pohjana oli silloin se, että Ranskan sosialistipuolueeseen kuulunut Millerand oli vuonna 1899 mennyt (Ranskan hallitusten jäseneksi ilman puolueen lupaa ja valtuutusta. Asiasta väiteltiin kovasti ensinnä Ranskan sosialistien kesken, joiden, keskuudessa oli kaksi kantaa. Vanhojen marxilaisten Guesden ja Vaillant in johtama suunta tuomitsi hallitukseen osanoton, kun taas kaunopuheisen Jean Jauresin ympärille ryhmittynyt suunta puolusti hallitukseen osanottoa sillä perusteella, että siten voidaan porvarillista hallituskoneistoakin käyttää sosialismin asian edistämiseen. Vuonna 1900 pidetyssä kansainvälisessä sosialistiikongressissa Pariisissa oli tämä kysymys nimikään väittelyni alaisena ja Jean Jaures puolusti siellä kantaansa loistavasti. Karl Kautskyn kongressille esittämässä päätöslauselmassa koetettiin tasapuolisesti yhdistää eri mielipiteitä ja myönnettiin poikkeustiloissa mahdolliseksi ryhtyä porvarien kanssa yhteistoimintaan, jopa antaa sosialisteja hallituksiinkin. Kongressi selitti kysymyksen olevan vain taktillista eikä periaatteellista laatua.

Sosialistien astuminen kokoomushallitukseen luvattiin sillä ehdolla, että asianomainen puolue ratkaisevalla enemmistöllä hyväksyy tämän askeleen. Vielä oli asetettu lisämääräys, että jos porvarillinen hallitus osoittaa puolueellisuutta työn ja .pääoman välisessä taistelussa on sosialistien siitä erottava.

Seuraavassa, vuonna 1904 Amsterdamissa pidetyssä, kansainvälisessä sosialistikongressissa oli tämä asia vielä esillä sen kysymyksen yhteydessä, joka koski valtiollisen vallan hankkimista ja johon oli kietoutunut n.s. revisionismikysymyksen. Tällöin olivat saksalaisen revisionismin ja ranskalaisen .reformismin (johon »ministerisocialismin« kuului) ankarimpina arvostelijoina Kautsky ja Bebel. Ranskalaisen uudistusocialismin puolesta puhui taaskin Jaures ja omaa revisionistista kantaansa puolusti Bernstein. Ministerisocialismi oli edellisinä vuosina joutunut huonoon huutoon niiden epätydyttävien kokemusten vuoksi, joita oli saatu Millerandin hallituskokeiluista. Lopputuloksena pitkistä keskusteluista oli, että hyväksyttiin Pariisin kongressin päätöslauselma sellaisenaan seuraavalla revisionisteja vastaan tehdyllä 'lausunnolla':

»Kautsky:n Pariisin kansainvälisessä sosialistikongressissa vuonna 1900 laatimani päätöslauselman mrkaisesti ei sosialidemokratia voi pyrkiä osalliseksi lia.ilitusmahdista porvarillisessa yhteiskunnassa.«

Vaikka Kautsky:n alkuperäinen ehdotus ei (liennyt kokoomushallitukseen osanotonkieltoa, alettiin Amsterdamin kongressin jälkeen asia käsittää siten, että kansainvälinen sosialidemokratia yleensä oli hallitukseen osanottoa vastaan porvarillisessa yhteiskunnassa. Sen jälkeen käydyistä väittelyistä kävi ilmi, että hallitukseen osanotonkieltoa puoltava ajatus perustui siihen periaatteeseen, että kapitalismin ja harvainvallan vallitessa on mahdotonta köyhälistön ruveta vähin erin valloittamaan hallitusvaltaa. Parlamentaarinen toiminta on eri luontoista, koska siinä tapahtuu kaikki työväen omilla voimilla. Ennen maailmansotaa olivatkin hallitukset useissa maissa hallitsijan tahdosta riippuvaisia eivätkä .parlamentille vastuunalaisia. Tämä vaikutti kielteisen kaunan ottoon monen maan .socialidemokratian keskuudessa. Vuosisatamme alkuvuosina kuului m.m. Itävalta sellaisiin maihin ja Saksa oli aina maailmansotaan asti hallitsijavaltainen. Vielä vähemmän oli Venäjällä ajateltavissa mitään hallitukseen osanottoa, sillä siellä olivat sosialistiset puolueet suorastaan luvattomia. Kun kaikkien noiden maiden sosialistit olivat hallitukseen osanottoa vastaan ja ne olivat Internatsionaaliin. voimakkaimpia puolueita, oli niillä suuri vaikutusvalta kansainvälisen järjestömmen keskuudessa. Niinpä vaikuttivatkin kaikki nuo tekijät yhteensä, että työväen kesken vakiintui käsitys, että tarvitaan vallankumous, ennenkuin sosia-

listit voivat ajatella hallitusvastuuseen ryhtymistä. Vallankumouksille ja yhteiskunnan kansanvaltaistuttamiseksi ei silloin nähty kovinkaan suuria mahdollisuuksia, joten kysymyksen yksityiskohtainen pohtiminen voitiin lykätä vastaisiin' aikoihin.

Uuteen vaiheeseen joutui kysymys maailmansodan alettua. Silloin täytyi eräiden sotaakäyvien maiden ratkaista asia käytännöllisenä kysymyksenä. Ympärysaltoihin kuuluvissa maissa meni sosialisteja hallituksiin sillä perusteella, että oli kysymys kansallisesta puolustuksesta uiko puolista hyökkäystä vastaan. Siten joutui myöskin Inter.natSfiomaaliin puheenjohtaja Vaindefwelde astumaan Belgian hallitukseen ja Ranskassa sattui sellainen odottamaton tapaus, että vanhat sosialistit Guesde ja Väilläni astuivat salkuttomina ministereinä »suuren kansallisen kokoomuksen» hallitukseen. Puolueettomissa maissa oli huomattavilta Stauningin astuminen: Zahlen hallitukseen Tanskassa ja sotaakäyvistä maista mainittakoon vielä Hendersonin meno jäseneksi Englannin hallitukseen.

Maailmansodan loppu aikoina tapahtuneet vallankunioukset muuttivat tilanteen monessa maassa. Vallankumousten, sarja alkoi Venäjällä maaliskuussa vuonna 1917. Keisarivallan ja itsevaltiuden kukistusta seurasi kansanvaltaisuuden aika, jolloin sosialistit olivat mukana hallituksessa. Ensimmäisessä väliaikaisessa hallituksessa oli kyliäkin porvarillisilla demokraateilla enemmistö, mutta myöhemmissä hallituksissa oli sosialistinen enemmistö, kunnes marraskuussa 1917 bolshevikit toimeenpanivat vallankaappauksen ja nostivat kommunistisen diktatuurin valtaan. Seuraavana vuonna, keskusvaltojen jouduessa sodassa häviölle, tapahtui vallankumous Saksassa ja itävallassa. Silloin joutuivat sosialistit näissäkin maissa ottamaan hallitukseen osaa. Saksan valtakunnanhallitus joutui aluksi kokonaan enemmistösosiaalistien ja riippumattomien sosialistien haltuun. Ja tällöin kävi niin omituisesti, että jopa itse Kauiskykin, -joka aikaisemmin ei ollut erittäin lämpimästi suosinut hallituksiin osanottoa, joutui aluksi hallitukseen eräänlaisena alivaltiosihteerinä.

•Puhdas sosialistihallitus Saksassa ei ollut pitkäaikainen. Mutta senkin jälkeen ovat sosialistit siellä olleet mukana meikkin kaikissa hallituksissa. Kun Saksan politiikka viime aikoina on mennyt yhä enemmän oikealle, jonka todisteena oli m.m. kenraali iHindenburgin valinta tasavallan presidentiksi, ovat sosialistit nyttemmin olleet poissa hallituksesta, kun eivät ole pystyneet sen suuntaa määräämään. Useissa Saksan osavaltioissa on otettu osaa hallituksiin, ja onpa eräissä Etelä-Saksan pikkuvaltioissa ollut yhteisiä hallituksia kommunistienkin kanssa. Entisestä Itävallasta muodostetuissa sekä

Venäjältä eronneissa reunavaltioissa on sosialisteja ollut hallituksissa useampaankin otteeseen.

Valtiollisissa oloissa on viimeisinä vuosina tapahtunut niin huomattavia muutoksia, että muutamissa maissa on muodostettu myös suoranaisia työväen hallituksia. Sivuutamme tässä Neuvosto-Venäjän, jonka hallitusvalta on eriluontoinen. Paitsi tätä, on kuitenkin eräitä maita, joissa on perustettu työväemhallituksia demokratian pohjalla. Edellä on jo viitattu Saksan tasavallan ja sen osavaltioiden esimerkkeihin. Sen lisäksi on ollut puhtaita työväenhallituksia vallassa Ruotsissa, Englannissa ja Tanskassa, ensinmainitussa maassa nykyisin jo toista kertaa. Tällaiset työväenhallitukset, kun niiden takana ei ole parlamenttienemmistöä, voivat pysyä pystyssä vain niin kauan, kuin porvarillinen enemmistö tai oikeammin porvariston vasen sivusta sellaisen, sallii. Vähemmistöön nojaava sosialistihallitus ei luonnollisestikaan voi noudattaa varsinaista sosialistista politiikkaa. Kuitenkin ovat nämä hallitukset tuottaneet yhtä ja toista hyötyä työläisille ja pieneläjille, niin että ainakin Ruotsiissa ja Tanskassa on sosialistien keskuudessa katsottu hyödyn niistä olevan hyvinkin suuren. Puhtaiden sosialistihallitusten joukkoon on vielä laskettava Georgian itsenäisyyden aikainen hallitus, joka kaatui silloin, kun Neuvosto-Venäjä otti maan haltuunsa. Sosialististen puolueiden hallituskokemuksia on kuluneena vuonna lisätty vielä Belgiassa, jossa kesällä tapahtuneiden vaalien ja vasemmistopuolueiden voiton johdosta useita sosialidemokraatteja astui maan hallitukseen, niiden joukossa vanha sosialistive terääni Vandervvelde.

Viimeisinä vuosina on sosialidemokraattien keskuudessa tapahtunut kysymyksessä huomattava kannan selvittely ja on tulos useimmissa maissa ollut hallitukseen osanotolle myönteinen. Vanha sosialistiteoreetikko Karl Kautsky on myöskin kirjoituksissaan, yhä enemmän muuttanut käsitystään hallitukseeni osanotolle ja vieläpä kokoomushallituksiinkin nähden itäysin myönteiseksi. Tämä näkyy selvimmän hänen; äsken suomeksi ilmestyneestä kirjastaan »Köyhälistön vallankumous», jossa hän kuvailee luokkain välistä tasapainotilaa sellaisina murrosaikoina, kuin meillä parhaillaan on eletävänä. Kuvattuaan vahingolliseksi yhden luokan yrityksiä asevoimin laimauttaa vastustajansa, hän sanoo, näiden asianhaaran vallitessa jäävän mahdolliseksi ainoastaan kaksi hallituksen muotoa: »Joko yksi puolue muodostaa hallituksen ainakin yhden huomiota ansaitsevan puolueen vaikenemalla; suvaitsevaisuudella tahi kannatuksella tai asettavat sosialistit yhden tai useamman porvarillisen puolueen kanssa yhdessä kokoomushallituksen». Mainittuaan esimerkkejä molemmista menettelytavoista näinä vuosina jatkaa Kautsky: »Tuenko — vaikka

en ota osaa hallituksen neuvotteluihin ja niihin vaikuta — hallitusta sen vuoksi, että se olevassa oloissa on paras tahi astunko tuohon hallitukseen ja vaikutan sen päätöksiin, voi taktillisesti merkitä suurta eroavaisuutta, mutta ei periaatteellisesti*. Kautsky väittelee eräs-
täytyviä vastaan ja mainitsee Marxin ja Engelsin todenneen puolue-
taistelun merkityksen politiikassa, »mutta ei heille ole pälkähtänyt
päähän, että joku luokka voisi ainoastaan täydellisesti eristäytymällä
etujaan tehokkaasti valvoa«. Mutta sitte lisää hän: »Luonnollisesti
täytyy tehdä ero kokoomuksen ja kokoomuksen välillä. Ainoastaan
määrätyillä edellytyksillä voi siitä olla hyötyä«, Yhtyen itävaltalai-
sen toverimme Otto Bauerin lausuntoon, että kokoomushallitus voi
olla ohimenevä välttämättömyys siellä, missä iuokikavoinen tasa-
paino vallitsee, 'Kautsky huomauttaa, ettei kukaan sosialisti tietysti
anna silloin etusijaa kokoomushallitukselle, jos on mahdollisuus saada
sosialistinen. Vaikka hallitusvallan jättäminen yksin porvarillisille
on toisinaan hyvä keino antaa heidän syödä valmistamansa soppa,
pitää hän kuitenkin sitä säännöllisissä oloissa vaarallisena, koska
»usein voi myös käydä äärettömän vaaralliseksi köyhälistölle jättää
valtion voimakeinojen rajaton käyttö porvarillisille aineksille» ja vielä
lisäksi »maassa, missä puolustuslaitos ei ole köyhälistön käsissä — ja
tämä tulee kauan olemaan sääntönä — voi siitä olla kohtalokkaita
seurauksia, jos sosialidemokratia jättää valtion koko voimakeinot
pelkkiin porvarillisiin käsiin ilman, mitään valvontaa ja vaikutuksen
osuutta niiden käyttöön.« Johtopäätöksenä kaikesta tästä hän lopuksi
sanoo, että kokoomuspolitiikan aate tulee voittamaan alaa ei köy-
helistön vallankufhouksen korvikkeena, vaan johdatuksena siihen.

Kuten edelläolevista otteista näkyy, on Kautsky sillä kannalla,
että köyhälistön etu pikemminkin vaatii kokoomushallitukseen osan-
ottoa kuin kieltää sen, koska siten sosialistit voivat vaikuttaa valtion
voimakeinojen käyttöön ja estää niitä käyttämästä työväenluokkaa
vastaan.

Mitä omaan maahamme tulee, on sosialidemokraattien, keskuu-
dessa hallituskysymystä käsitelty toisinaan hyvinkin suurella vilk-
kaudella. Kaksi kertaa olemme joutuneet ratkaisemaan asian käy-
tännössäkin. Ensimmäisen kerran tapahtui se 1906 sen johdosta, että
puolueemme jäsen opettaja J. K. Kari joulukuussa 1905 oli otettu
Mechelinin senaatin jäseneksi. Karin hallitukseen astumisen johdosta
syntyi puolueessa erimielisyyttä ja laajalta käsiteltiin silloin kysy-
mystä, sopiiko sosialistini mennä keisarilliseen hallitukseen. Elo-
kuussa 1906 pidetyssä Oulun puoluekokouksessa asiasta suoritetun
väittelyn jälkeen Kari erotettiin tästä syystä puolueesta, vaikka
asioita lähemmin tuntevat ilmoittivat, että Karin senaattiin meno ta-

pahtui silloin Turussa sijainneen puoluehallinnon nimenomaisella suostumuksella. Viimemainitun seikan huomioonottaen esim. Vaipas ajoi sellaista .kantaa, *että* iKarin olisi annettu valita puolueeseen kuulumisen ja senaatin, välillä. Suurlakon jälkeen oli kuiteinkin' puolueeseen tullut uusia aineksia, jotka nuoruuden innolla ajoivat erottamispäätöstä. Puoluekokous perusteli .erottamispäätöstään muitten maitten sosialidemokraattien yleensä hyväksymillä periaatteilla, jonka mukaan puolueen jäsen, joka kerran on mennyt porvarillisen hallituksen jäseneksi ilman puolueen nimenomaista lupaa, on sen tekonsa kautta eronnut puolueesta, sekä sovitettiin¹ »tämä yleinen sääntö Juho Kyösti Kariin, joka oli mennyt sellaiseen kaiken parlamenttaarisuuden ulkopuolella olevaan porvarilliseen keisariini .neuvonantajakuntaam« kuin silloinen senaatti oli.

Toisen kerran jouduttiin tekemisiin käytännöllisen hallituskysymyksen kanssa maaliskuussa 1917. Tapahtuneen Venäjän vallankumouksen johdosta päätti Puolueneuvosto mennä porvarillisten puolueiden kanssa yhteiseen hallitukseen, jossa puolueella olisi puolet paikoista ja senaatin varapuheenjohtajana Oskari Tokoi. Päätöksen perusteluina, paitsi tapahtunutta keisarivallan kukistumista, oli myöskin se seikka, 'että sosialidemokraatit edellisenä vuonna tapahtuneissa •eduskuntavaaleissa olivat saaneet eduskuntaan enemmistön eli 10? edustajaa. Samana vuonna kesäkuulla pidetyssä puoluekokouksessa arvosteltiin tätä hallitukseen menoa aika ankarasti, ja tuli se hädin tuskin hyväksytyksi eräänlaisena välttämättömänä pahana. Syksyllä erosivatkin sosiademokraattiset senaatin jäsenet ja hallituskokeili! loppui siihen. Tämän kokeilun heikoimpana puolena* oli se, että hallitusta muodostettaessa ei puolueella ollut varmaa suuntaa, mihin tällä hallituksella oli pyrittävä. Yleensä käsitettiin se porvarilliset; valtion hallitukseksi ja sen vuoksi ei yritettykään mitään erikoisia sosialistisia päämääriä sen avulla tavoittaa. Silloiset epäsuunnolliset olot, jotka olivat seurausta maailmansodan ja vallankumouksen tapahtumista, ja uhkaava nälkä vaikuttivat sen, että 'työläisjoukoissa odotettiin tuolta hallitukselta enemmän kuin se voi antaa. Eräillä tahoilla haluttiin suorastaan sosialistisia uudistuksia. Sen lisäksi näytti yllytyksessä sitä vastaan olevan suorastaan' provokatoorisia piirteitäkin. Näinollen oli luonoHista, että tämä hallituskokeilu ei tyydyttänyt joukkoja, jotka liikkuiivat epänormaalin ajan sielullisessa murrostitassa. Samana vuonna marraskuussa pidetyssä puoluekokouksessa, joka tapahtui välittömästi silloisen suurlakoni jälkeen, oli hallituskysymys myöskin esillä ja hyväksyttiin siinä päätöslauselma, joka salli hallitukseen menonkin eräillä edellytyksillä ja kun puolue-neuvosto ja sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä tulivat siitä yh-

denmukalseen päätökseen. Käytännössä ei tällä päätöksellä kuitenkaan ollut merkitystä, sillä piakkoin, sen jälkeen alkoi kansalaissota, jonka aikana suoran toiminnan kannalla olevat joukot pystyttivät val-lankumoushalituksen, mutta josta lopputulos oli työväenluokallemme varsin surullinen.

Kansalaissodan jälkeen on hallituskysymystä pouineen keskuudessa silloin tällöin käsitelty, mutta on se ollut pääasiassa teoreettista laatua. Kahdessa viimeksi pidetyssä puoluekokouksessa on se ollut virallisen käsittelyin alaisena ja on molemmissa (niissä hyväksytty siitä päätöslauselma. V. 1919 puoluekokouksen päätöksen mukaan sai hallitukseen mennä vain poikkeustapauksessa ja silloinkin ennakolta suoritetun puolueäänestyksen perusteella. Käytännössä merkitsi se samaa kuin hallitukseenmenokielto, sillä hallituspuolan aikana ei ole tilaisuutta eikä aikaa laajan puolueäänestyksen toimittamiseen. V. 1922 pidetyssä puoluekokouksessa tätä päätöstä lievennettiin, mutta sittenkin jäi voimaan säännös, että sosialidemokraatit voivat mennä hallitukseen vain poikkeustapauksessa. Tämä nyt voimassaoleva puoluepäätös määrää:

»Sosialidemokraattinen puolue ei luovuta edustajiensa kokoomushallitukseen muulloin kuin erityisen hätätilan vallitessa, kuten sotaa estämään, rauhaa 'rakentamaan ja estääkseen' taantumusta, joka uhkaa synnyttää sodan tai poikkeuslakien kautta supistaa kansalaisoikeuksia ja estää työväen järjestötoimintaa. Tällaisessa hätätilassa astukoon puolueen jäseniä hallitukseen määrättyjä tehtäviä suorittamaan, jos puolueenuevosto 3/4 ääntenenemmistöllä sen hyväksyy. Eduskuntaryhmän koolla ollessa on asia sielläkin käsiteltävä ja 2/3 ääntenenemmistöllä siitä päätettävä.

Niin pian kuin hallitukseen astuneet puolueen jäsenet ovat tehtävänsä siellä täyttäneet tai muuten ei enää ole edellytyksiä heidän hallitukseen kuulumiselleen, erotkoot he hallituksesta.

Niin kauan, kuin kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja (työväenluokan jäseniä on vankiloissa, ei sosialidemokraattien astuminen' hallitukseen voi tapahtua,«

Antaessaan kysymyksen puolueenuevoston ja eduskuntaryhmän päätettäväksi, on puolue koettanut hankkia mahdollisimman vankat takeet, ettei vain tuota päätäntövaltaa väärin käytettäisi. Sitä varten on myönteisen päätöksen tekoon molemmissa puolue-elimissä määrätty huomattava määränenemmistö. Viimeisien puoluekokouksen jälkeen ei olekaan ollut syytä kuin yhden ainoan kerran vakavasti harkita hallitukseenmenon mahdollisuuksia. Se oli tammikuussa 1924, jolloin kysymys tynkäeduskuntian hajoituksesta oli polttava. Elleivät porvarit olisi saaneet muodostetuksi virkamieshallitusta, olisikin puo-

lue luultavasti ryhtynyt hallituksen muodostamiseen, koska silloisien vajaan lukuisen eduskunnan hajoittaminen oli välttämätön. Virkamieshallituksen syntyminen vapautti kuitenkin puoluejohdon kysymystä loppuun saakka ajamasta.

Sosialistisen Työväen Internationaalinen sihteeristö viime keväänä antaman edellämainitun kehoituksen johdosta on puolueemme keskuudessa suoritettu ajatustenvaihtoa suhtautumisesta tähän kysymykseen. Siitä on enimmäkseen käyty puoluelehtiemme palstoilla. Toisten mielestä ovat valtiolliset olosuhteet meilläkin *io* niin, paljon muuttuneet, että on syytä ottaa hallituskysymystä koskeva puoluepäätös tarkistettavaksi. Toiset kirjoittajat ovat puolustaneet entisen päätöksen pysyttämistä, koska heidän mielestään eivät entisen edellytykset ole miksiään muuttuneet. Näidenkin kielteisellä kannalla olevien tovereiden mielestä ei kysymys hallitukseen menosta ole periaatteellinen, vaan ainoastaan menettelytapakysymys. Tämä huomautus onkin aivan oikea, sillä myönsihän jo alussa mainittu Pariisin kongressikin erinäisten asiain' vaatiessa kokoomushallitukseen' osanottoja ja tämä kanta on vielä paremmin perusteltu edellä olevissa oteissa Kautskyn viimeisistä kirjoituksista:. Mutta hallitukseen osai>oton vastustajat eivät olekaan vedonneet periaatteellisiin syihin, vaan enemmän siihen, että kokemukset muista maista ovat osoittaneet sosialistien hallituksessaolon olleen enemmän työväenliikettä hajoittavaa kuin kokoavaa niissä maissa, joissa porvareilla on parlamentaarinen enemmistö. Niinikään on viitattu mahdollisuuksien meillä olevan pienemmät kuin monissa muissa maissa. On sanottu, että hallituksessakin, ollen ci saataisi suojeluskuntia hajoitetuiksi eikä tarvittavia yhteiskunnallisia uudistuksia ajetuiksi, kun työväellä ei ole kylliksi luokkavoimaa.

Edellämainitussa arvostelussa on sikäli perää, että edellytykset hallitukseen osanotolle eivät meillä kylläkään ole yhtä suotuisat kuin eräissä naapurimaissamme. Mutta eivät olomme ole sanottavasti huonommat kuin monissa niissä maissa, joissa viime vuosina melkein jatkuvasti on otettu hallituksiin osaa. Vaikka puoluepäätöstä hallituks-'.':. T' osanotosta viime puoluekokouksessa iievennettiinkin, on se vieläkin niin ahdas, että todellisen tarpeenkin vaatiessa myönteisen pääiöl-san teko voi kohdata vaikeuksia. Hallitukseen menon ainoaksi edellj tvkseksi on mainituksa puoluepäätöksessä asetettu vain poikkeuksellinen tilanne. Sen- ohi mentyä on kohta luovuttava hallituksesta vaikka siellä mukanaollen ehkä voitaisiin juuri tuollaisen tilanteen lakeen edistää työväenluokan etuja. Sitten on hallitukseen menoa kl-Jiävänä lisäehtona määräys, 'etteivät puolueen jäsenet saa mennä hallitukseen niin kauan kuin vuoden 1918 tapahtumista iuomit-

tuia henkilöitä on vankiloissa. Tämä päätöksen kohta'on miltei käsittelemättömä. Jos tahdottiin punavankien asiaa painostaa, niin olisi oikea politiikka päinvastoin vaatinut menemään hallitukseen toimimaan valtiollisten vankien vapauttamiseksi. Sanotut vangit ovat nyt vähitellen päässeet pois, joten tuo este on-melkein kokonaan poistunut. Jällellolevat parisataa vankia estävät kuitenkin tuon päätöksen mukaan ajattelemastakaan hallitukseen osanottoa.

Tärkeinä hallitukseenmenon esteinä on myöskin esitetty suojeluskuntalaitos ja valtiollinen keskuspoliisi. Ne epäilemättä ovatkin kaikkein vaikeimpia. Mutta jos niissäkin tahdotaan saada muutoksia aikaan, niin kaikkein vähimmin niitä saadaan ulkopuolella hallituksen. Suojeluskuntalaitos on kaikille porvarillisille piireille niin läheinen, etteivät ne sitä ryhdy pelkkien vasialauseitten vuoksi hajoittamaan. Ainoa mahdollisuus saada tuo (työläisiä ärsyttävä laitos poistetuksi, on perustaa sen sijaan kaikista kansalaisista koottu armeijan reservi. Mutta sellaista muutosta ei saada aikaan, elleivät omat miehet ole mukana asioita toiseen suuntaan muuttamassa. Sama koskee myös valtiollista poliisia. Niin kauan kuin puolue pysyy toimeettomassa oppositiossaa, jää näidenkin muutosten ajaminen vain hurskaaksi toivomukseksi.

Voidaksemme päästä kysymyksessä eteenpäin — yleensä samaan suuntaan kuin länsimainen sosialidemokratia on kulkenut — on ensimmäinen tehtävä viime puoluekokouksen tätä koskevan päätöksen tarkistus. Sanottu päätös on asettanut hallitukseen menon mahdollisuuden¹ niin monen varmuuslukon taakse, että päätöksellä ei ole muuta kuin kielteinen merkitys. Päättävissä elimissä vaadittavat määränemmistöt ja niiden ohella asetetut lisätakeet ovat suoranaista esteenä myönteisen päätöksen tekemiselle muussa paitsi aivan äärimmäisessä hätätilassa. Siinä vaaditaan selvää muutosta, ei sen vuoksi, että meidän tulisi pyrkiä hallitukseen, vaan enemmän seutähden, että köyhälistön tosiedun niin vaatiessa meillä on mahdollisuus lähettää miehemme ajamaan sitä myöskin hallituksessa.

Kysymyksen ratkaisua helpottaa nyt paljon se, että ulkomailla on viime vuosilta runsaasti kokemuksia sosialistien osanotosta, hallituksiin. Asia ei ole enää niin outo ja valmistelematon kuin Milierand-jupakan aikana. Sijoin oli ainoana mahdollisuutena jonkun yksityisen henkilön meno porvarilliseen hallitukseen ilman erikoisia ehtoja ja puolueen hyväksymää ohjelmaa. Sen jälkeen on kaikissa maiissa tapahtunut mitä perusteellisimpia muutoksia koko yhteiskuntarakenteessa ja vallankäytön perusteissa. Sosialidemokraattiset puolueet lähettäessään miehiään hallituksiin laativat ennakolta minimi ohjelman, jota toteuttamaan puolueen edustajat menevät. Kun lähetetyt

edustajat eivät voi enää näitä annettuja ohjeita noudattaa, kutsutaan miehet hallituksesta pois. Täten ovat hallituksien jäsenet, kun hallitukset ovat yleensä kaikkialla tulleet eduskunnalle vastuunalaisiksi, joutuneet jokseenkin samaan asemaan kuin puolueen edustajat parlamentissa. Kysymyksessähän on vain kansanvallan laajentaminen siten, että sosialistiset puoluetoverit pannaan myöskin hallitusvallan käyttelyn kautta ajamaan työväenluokan asiaa.

Puolueen osanotosta hallitukseen on kyllä eräitä vaaroja. Siinä on helppo mahdollisuus joutua opportunismin tielle, sovitteluihin porvariston kanssa. Toinen heikko- kohta on, että hallitusvastuussa mukanaoleva sosialistinen puolue vaatii kannattajikseen yhteiskunnallisesti ja sosialisessii valistuneempaa joukkoa kuin pelkkä oppositsiosnissa oleminen. -Ensinmainitussa suhteessa vaaditaan puolueelta valpautta ja alituista asiain seuraamista, etteivät puolueen edustajat hallituksessa mene sovitteluihin, jotka ovat puolueelle- ja työväenluokalle vahingollisia. Tämä voidaankin estää siten, että hallituksessa olevat puolueen jäsenet ovat katkeamattomassa vuorovaikutuksessa puolueen kanssa ja sen kontrollin alaisina. Mitä taas toiseen edellämainituista seikoista tulee, niin täytyy meidänkin puolueemme vähittellen kehittyä länsi-eurooppalaiselle tasolle. Runsas valistustoiminta, jota erilaisten valituslaitostemme puolesta on vuosien kuluessa harjoitettu, ei varmastikaan ole jäänyt jälkiä jättämättä. Vuoden 1917 poikkeuksellisissa oloissa saatu kokemus on kylläkin kielteinen, sillä Sii lo inhan, ryhdyttiin juuri omien joukkojen, taholta vaatimaan hallitukselta enemmän kuin se kykeni toteuttamaan. Mutta näistä kokemuksista lienee saatu se opetus, 'että hallitukseen osaaottavan sosialistisen puolueen on ymmärrettävä, että kapitalistisen valtion hallituksessa olevat puoluetoverit — olkootpa- siellä yksinään tai- jonkun muun puolueen kanssa — eivät voi luoda sosialistista yhteiskuntaa. Mutta samalla on ymmärrettävä, että kansanvaltaista edistystä he voivat siellä auttaa ja hyödyttää köyhälistön asiaa monilla käytännöllisillä parannuksilla. Yhteiskunnallisen kehityksen -pitkällä tiellä sekin merkitsee paljon. Olosuhteet valtiollisella alalla muuttuvat yhtenäen ja sellaisissa oloissa voi sattua tilanteita, jolloin puolueen osanotolla hallitukseen saattaa olla mitä suurin vaikutus koko maan politiikan kulkuun. Skandinavian raaat ovat näinä vuosina antaneet monia esimerkkejä siitä, että sosialistien hallituksessa olon kautta on saatu näkyvää hyötyä köyhälistöin 'Pyrkimyksille.

Hallitukseen' menoa ei tietenkään ole suositeltava millaisissa oloissa tahansa. Jos puolueella ei ole toiveita sille edullisen politiikan ajamisesta, niin on luonnollista, -ettei se luovuta miehiään hallitukseen. Kokoomushallitukseen menon ehtona pitää aina olla, että

puolue voi jonkun muun puolueen kanssa laatia sellaisen tminimioh-jelman, jonka toteuttamiseksi yhtymä suostuu toimimaan. Jos taas puolue yksinään joutuisi muodostamaan hallituksen, täytyy sillä olla ulkopuolista .tukea määrätyn ohjelman ajamiseen. Milloin tällaiset suotuisat olosuhteet ovat olemassa, voidaan, eduskunnallisena vähem-mistönäkin ollen mennä hallitukseen. Jos taas puolue joskus pääsisi •eduskunnassa, enemmistöön,, seuraisi täs.tä meidän parlamenttaarisissa oloissamme ilman muuta hallituksenmuodostamisvelvollisuus. Näitä seikkoja silmälläpitäen olisikin puolueen muodostettava päätöslausel-mansa hallituskysymyksessä.

Hallitukseen osanotosta päättäminen olisi edelleenkin jätettävä puolueuuevostolle ja eduskuntaryhmälle yhteisesti. Kun tällaisen tärkeän päätöksen edellytyksenä on, että puolueen jäsenistön kes-kuudessa valitsee asiasta mahdollisimman suuri yksimielisyys, on tarpeen molempien puolue-elimien tulla siinä yhdenmukaiseen päätök-seen ja että asia kummassakin elimessä ratkaistaan määräenemmis-töllä. Kuitenkaan ei .näytä olevan mitään syytä pysyttää määräenem-mistön vaatimusta erilaisena puolueuuevostossa ia taas erilaisena eduskuntaryhmässä, kuten viime puoluekokouksen päätöksessä on määrätty. Koska 2/3 ääntenenemmistö molemmissa elimissä jo antaa riittävän takeen, ettei hallitukseen osanottoa päätetä ilman riittäviä edellytyksiä, olisi mainittu määräenemmistö kummassakin säädettävä myönteisen päätöksen ehdoksi. Olosuhteiden muututtua sellaisiksi, ettei hallitukseen kuulumisesta enää ole hyötyä, olkoon samoilla puo-lue-elimillä-oikeus kutsua puolueen edustajat pois hallituksesta. Kun hallitukseen osanotoin, edellytyksenä on, että molempien päättävien elimien määräenemmistö on yksimielin en sen tarpeellisuudesta, riit-tää hallituksesta poiskutsuun molemmissa orgaaneissa yksinkertai-sella enemmistöllä tehty päätös. Sellainen velvoittava päätös voita-koon tehdä myös toisessa noista elimistä, jos se on tehty 2/3 äänten-enemmistöllä. Viimemainittu säännös olisi käytännöllinen siinä suh-teessa, että esim. eduskunnan koollaollessa eduskuntaryhmä yksin •voisi tehdä tuollaisen velvoittavan päätöksen*. Eduskunnan hajalla-ollessa taas olisi helpompi saada puolueuuevosto kokoon asiasta päät-tämään.

Edelläolevalla on tahdottu osoittaa, että nykyisin voimassaoleva puoluepäätös hallituskysymykseen suhtautumisesta ei ole enää olojen eikä puolueen edun mukainen, jonka vuoksi se kaipa puoluekokouk-sen tarkistuksen. Kuten edellä jo on huomautettu, ei tätä kuitenkaan ole niin käsitettävä, että puolueen- pitäisi pyrkiä hallitukseen. Pi-kemminkin näyttävät maamme poliittiset olosuhteet tällä hetkellä sel-laisilta, ettei puolueella olisi mitään erikoista iloa hallitukseen me-

nosta. Po-rvariliste puolueiden yhteys on entistä kiinteämpää ja keskustapuolueet ovat joutuneet yhä enemmän oikeistolaisten vaikutusvallan alaisiksi. Siitä syystä ei puoluepäättö-ksemme siis vaadi tarkistusta. Mutta olosuhteet valtio-llisessa -elämässä saattavat nopeastikin muuttua ja kun puoluepäättösten täytyy olla laaditut sillä tavoin, -että ne sopivat pitemmän aikaa .eteenpäin, on niin tärkeää asiaa koskeva puoluepäättö muodostettava sellaiseksi, -että se soveltuu käytäntöön kaikissa oloissa.

Viitaten 'edelläesitettyihin perusteluihin ja pääasiassa niihin yhtyen Puoluetoimikunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi:

1) Sosialidemokraattinen puolue voi ottaa hallituksen yksin muodostaakseen tai sallia -osanoton 'kokoomushallitukseen muiden puoiu-e-iden kanssa, kun sellaisesta menettelystä katsotaan olevan niin sisä- kuin ulkopolitiikankin kannalta hyötyä ma-an työväenluokalle ja kun sen avulla voidaan -estää -taantumuksen nousu, edistää rauhan säilyttämistä, lopettaa sota, puolustaa vapaita kansalaisoikeuksia ja työvä-en toimintavapautta sekä muuten auttaa yhteiskunnallista edistystä.

2) Puolueen osanotosta Hallituksen -muodostamiseen jokaisessa yksityistapauksessa päättää -puolueneuvosto ja sosialidemokraattinen- -eduskuntaryhmä. Myönteisen päätöksen aikaansaamiseksi vaaditaan 2/3 ääntenenemmistö molemmissa. Ellei tätä kummassakin saavuteta, on -ehdotus rauennut.

3) Kun puolueen jäsenten habitukseen- -kuulumiselle ei ole enää e-delytyksiä olemassa, on puolueenuevostolla ja sosialidemokraattisella eduskuntaryhmällä oikeus kutsua puolueen jäsenet pois hallituksesta. Tätä koskeva päätös on hallituksessa olevia puolueen jäseniä velvoittava, kun puolueenuevosto ja eduskuntaryhmä ovat yksinkertaisella ääntenenemmistöllä tulleet yhdenmukaiseen päätökseen tai toinen niistä päättänyt asian 2/3 ääntenenemmistöllä.

Puolueemme suhtautuminen kommunismiin.

Nykyisellä kommunistisella liikkeellä -ei ole mitään yhteyttä sen tieteellisen kommunismin kanssa, jonka 'Ohjelmallisen luonteen sosialismi-n oppi-isät Marx ja Engels ovat »Kommunistisessa -Manifestissa» esittäneet. Keinoitelemalla työväen diktatuuri-käsitteen kanssa ovat moskovalaiset kommunistit keksineet sellaisen diktatuurimuodan, joka antoi kommunistiselle puolueelle tilaisuuden harjoittaa vähemmistödiktatuuria työläisiä ja köyhälistöä vastaan. Tämä kommunis-

ti sen Internatsionaalin vähemmistö-diktatuuri on muuttanut itse kommunistisenkin liikkeen sellaiseksi henkiseksi kasarmiksi', jossa kommunistisiltakin työläisiltä riistettiin kaikki arvostelu-oikeus sikäli kuin se koskee uus-kommunismia oppia ja sen käytännöllistä toimintaa. Saman yhteen paikkaan keskitetyn diktatuurin alaisina toimivat myös kaikki kolmannen »internatsionaalin« ulkomaalaiset haaraosastot eli ulkomailla toimivat kommunistiset puolueet, joten niilläkään ei ole mitään itsenäistä merkitystä. Nekin ennakkolta tehdyn sopimuksen perusteella ovat sitoutuneet sokeasti noudattamaan Venäjällä sijaitsevan päämajan antamia käskyjä ja ohjeita. Jokaista arvostelua, joka olisi tähdätyt tätä kommunistista päämajaa vastaan, pidetään kolmannessa internatsionaalissa yhtä suurena rikoksena kuin sotilaan tottelemattomuutta piiritystilan aikana.

Tämä tosiasia johtaa Siihen, että kansainvälisen kommunistiliikkeen arvostelu muuttuu ylläesitetyn tosiasian perusteella itsestään Venäjän kommunistisen puolueen arvosteluksi, koska tämä puolue voi ilman mitään liioittelemista sanoa itsestään: »Kolmas Internatsionaali — se olen minä itse.« Venäjän kommunistinen puolue ja kolmas internatsionaali kaikkine siihen kuuluvine ulkomailla toimivine haaraosastoineen ovat samoja käsitteitä muodostaen elimellisesti yhteen sulatetun ja täysin yhtenäisen kokonaisuuden.

Koska puoluekokoukselle tarkoitettu esitys ei voi vaatia alustajalta kovin laajoja tutkimuksia, on allekirjoittanut koettanut suostua tämän arvostelun niin suppeaan muotoon, että siinä voisi nähdä vain kommunistisen politiikan kontuurit eli ääriviivat sekä todetun perusteella käsittää, minkä takia kansainvälisen sosialidemokratian yhteistoiminta kommunistien kanssa on ollut tähän saakka sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti mahdoton.

Nykyisen kommunistisen liikkeen toiminnan puolueeton arvostelu vaatii tietenkin, että arvostelijan käytettävissä on 'olemassa täysin luotettava kirjallisuus. Tällaisena lähteenä ole» pitänyt Venäjän neuvostohallituksen valtion varoilla kustannetun teoksen, jonka nimi suomeksi kuuluu: »Venäjän kommunistinen puolue sen puoluekokousten ja Isomierenssin päätöslauselmissa*. Tästä 486 sivua sisältävästä kirjasta asiantutkija voi hyviä tarkasti seurata Venäjän sosialidemokraattisen puolueen toimintaa aina vuodesta 1896 saakka, jonka pitkän kehityksen tienvarrella tapahtui ensin mainitun puolueen jakautuminen menshevistiseen ja bolshevistiseen ryhmään ja sen jälkeen bolshevistisen ryhmän kehitys itsenäiseksi ja sosialidemokratian aatetta hylkiväksi kommunistiseksi puolueeksi ja työväen lahkoliikkeeksi.

Kommunistisen puolueen syntyminen.

Nykyinen kommunistinen puolue on syntynyt Venäjällä vuonna 1913 bolshevikkien seisemännessä puoluekokouksessa, jossa päätettiin poistaa sosialidemokraattinen nimitys puolueen kyltistä ja nimittää puoluetta Venäjän kommunistiseksi puolueeksi. Asia ei koskenut vain tätä ulkopuolista nimityskysymystä. Sama puoluekokous päätti muuttaa myös itse puolueen ohjelma¹, koska se ei ollut sopusoinnussa kommunistin uuden vähermnisröidiktatuuriopin kanssa eikä «iinikään soveltunut uuteen neuvostojärjestelmään. Kommunistisen puolueen perustava kokous valitsikin tätä ohjelman muutosta varten 'erikoisen ohjelmakomitean, johon tulivat valituksi tunnetut kommunistijohtajat ja uuden puolueen perustajat: Lenin, Buharin, Sinowjew, Trotskij, Stalin, Sokolnikov ja V. Smirnow. Täsmälleen vuosi sen jälkeen oli kommunistisen puolueen toinen puoluekokous jo tilaisuudessa käsittelemään ja yleispiirtein hyväksymään mainitun komitean ohjelmaluonnoksen, josta sittemmin syntyi kommunistisen puolueen virallinen ohjelma.

Kommunistisen ohjelman kuvaavimmat kohdat.

Tämä ohjelma on hyvin keskitetyn ja hyvin' kauas tähtäävän "työn tulos. Se on vaatinut komitealta suurta työtä ja vielä suurempaa puoluepoliittista joustavuutta. Komitean piti näet keksiä uusia »käsitteitä« ja määritelmiä, jotka kuulustaisivat työväestön korvissa tutuilta, mutta joiden sisältö vastaisi kommunistisen vähemmistödiktatuurin käytännöllisiä vaatimuksia. Mutta huolimatta tästä pyrkimyksestä säilyttää marxilaisen opin ieima tuli ohjelmaan liitettyksi sellaisia kohtia sekä -esityksi sellaisia selostavia ajatuksia, joiden epäsosiaalistinen sisältö pistää pintapuolisenkin arvostelijan silmiin. Ottakaamme esimerkiksi vain muutamia ajatussuuntia, jotka ovat omiaan osoittamaan sen, miten pohjaton juopa on jo alusta lähtien syntynyt sosialistisen ja kommunistisen maailman käsityskantojen välille. Esilletuomani paikat ovat myöskin todistuksena siitä, että varsinainen kiinteä yhteistoiminta sosialidemokraattisen ja kommunistisen puolueen välillä on tällaisen tilanteen vallitessa käynyt luonnottomaksi.

Ohjelmassa m.m. todetaan, että tapahtumat Venäjällä, Saksassa ja Itävalta-Unkarissa ovat omiaan osoittamaan, että on alkanut kansainvälisen, köyhälistön kommunistinen maailmanvallankumous.

Niin kauan kuin kapitalistinen järjestelmä on voimassa, sanotaan

toisessa kohdassa, muodostuvat kaikki tunnussanat kansainvälisestä aseistariisumisesta, maailmanrauhasta, sovinto-oikeuksista y.m. <ei ainoastaan taantumukselliseksi utopiaksi, vaan myöskin suoranaiseksi köyhälistön pettämiseksi.

Maailmanvallankumouksen voitto on vaatinut työläisten värväämistä kommunistiseen puolueeseen ja tämän puolueen muodostamisen yhdeksi kansainväliseksi' kokonaisuudeksi.

Kommunistinen toiminta ja ohjelma vaatii edelleen — tahdon tämän paikan erikoisesti alleviivata — lopullista periaatteellista väli-enrikkomista sosialististen puolueiden kanssa ja säälimätöntä taistelua sosialidemokraatteja ja sosialidemokratiaa vastaan sellaisinaan.

Yhtä turmiollinen kuin varsinainen oikeistososialistinen suunta on myöskin n.k. »keskustasuunta«, joka vain pyrkii yhteisrintaman nimessä puhaltamaan voimaa vararikon kärsineeseen toiseeni internationaliin, sanotaan edelleen.

Porvarillisen parlamentarismen tilalle on asetettava neuvostojärjestelmä sekä pyrittävä lähempään yhteistoimintaan niiden valtioiden kanssa, joilla myöskin on neuvostojärjestelmä.

Kommunistinen ohjelma velvoittaa edelleen puoluejäseniä poistamaan kaikkialla turmiollista käsitystä kaikkien poliittisten vapauksien välttämättömyydestä ja arvosta. Näiden vapauksien rajoittaminen (lue: poistaminen) on välttämätön; siihen saakka, kunnes ihminen lakkaa hyväkseen käyttämästä toista ihmistä. Vasta tämän jälkeen kommunistinen johto voi heikentää puoiuediktatuuria ja lakauttaa mainittujen vapauksien kiellon.

Ulkopoliittisen ohjelman mukaan neuvostovallan on pyrittävä aikaansaamaan sellainen, federatiivinen neuvostotasavaltaaliitto, johon kuuluisivat vain neuvostojärjestelmän hyväksyvät valtiot. Mitä kansojen itsemääräämisoikeuteen tulee, niin moinen kansan tahdon ilmaisu on arvosteltava vain siltä kannalta — tämäkin kohta herättää suurta mielenkiintoa oman orakkelimaisen muodostelunsa takia — millä »kehitysasteella» puheenalainen kansa on: onko se kehittymässä porvarillista demokratiaa .kohti vai edäsityykö se jo siitä »neuvostodemokratiaan» päin.

Sotilaskysymyksessä julistetaan se väitös, että niin kauan kuin on olemassa yhteiskunnan eri luokkia, tuntuu mahdottomalta sellaisen armeijan säilyttäminen, jonka käyttämisessä hyväksytään yleinen sotapalvelusperiaate.. Kansallisen armeijan demokraattisella pohjalla ei voi olla merkitystä. Sen tilalle on pystytettävä selvästi luokkapohjalle rakennettu sotalaitos. Niin kutsuttuja kansanmiHiseiä

•ei myöskään tämän kohdan mukaisesti voida kommunistisessa maassa sallia, yhtä vähän kuin yleensäkin mitään luokkien yläpuolella seisoivia valtion puolustuslaitoksia. Saman kohdan kuudennessa momentissa sanotaan, että kaikki maailmansodan tarjoamat sotateknilliset keksinnöt ja sodassa saavutetut kokemukset on otettava tarkasti huomioon, jotta sotilaallista tekniikkaa voitaisiin kehittää työväen tasavallassa mahdollisimman suurella menestyksellä. Samaten vaaditaan, että jokaisen proletarin on oltava sotilaallisesti sivistynyt, mikä »sivistys« työväen nuorisolle on jo kouluissa ajoissa annettava. Vapaaehtoisen sotapalveluksen tilalle on aikaansaattava pakollinen asevelvollisuus.

Eri kansallisuuksien oikeus muodostaa valtiollisesta autonomisista neuvostotasavaltoja ei edellytä arvosteluflaki.sen ohjelman mukaan vastaavia »itse-määrämis-oikeuksia« näihin kansallisuuksiin kuuluville kommunistisille puolueille. Selvemmällä kielellä asiata tulkiten tämä merkitsee sitä, että esim. ukrainalaiset, georgialaiset y.m. paikallisten kommunistien puolueiden keskuskomiteat ovat kokonaan Venäjän valtakunnan yleispolitiikasta riippuvaiset.

Suhde kommunistisen puolueen ja ammattiliittojen välillä on niin-ikään hyvin yksinkertainen. Ohjelman mukaan korkeimman johdon ammatillisessa liikkeessä täytyy kuulua ehdottomasti kommunistisen puolueen keskuskomitealle. Mikään muu järjestö ei ole oikeutettu muuttamaan niitä päätöksiä tai sitä politiikkaa, jonka kommunistinen puolue, m m a tilisen liikkeen korkeimpana määrääjänä on puoluepoliittisissa tarkoituksissa hyväksynyt. Jokaisessa ammattiosastossa, täytyy olla kommunistisia soluja, joiden avulla kommunistisen puolueen johto saisi tilaisuuden, kontrolloida ammattiliiton sisäistä toimintaa. Sama pohja-ajatus koskee myöskin toisia ohjelmaluonnoksessa mainittuja itsenäisiä aloja, (kuten osuustoimintaa, urheilua, nuorisoliikettä y.m.). Erittäin merkille pantava on se kommunistisen puoluekokouksen (vuonna 1920) päätöslauselma, joka koski silloista Puolan kysymystä. Siinä m.m. todetaan, että puolalaisen kommunistiedustajan Ulanovskin alustuksesta kävi selville, että puolalaiset kommunistit olivat samaa mieltä venäläisten kommunistien kanssa siinä, että Neuvosto-Venäjän yritys koettaa aseellisen voiman avulla saada Puola neuvostovallaksi oli täysin paikallaan ja että puolalaiset kommunistit eivät tässä suhteessa antaneet perää muiden puolueiden kansallisille vaatimuksille. Samassa yhteydessä sanottiin, että ne muutamat kommunistiset soraäänet, joita on voitu havaita saksalaisen »Rothe Fahne« palstoilla, eivät näin ollen edustaneetkaan* kommunistisen puolueeni mielipidettä. Puolassa,

Puoluekokouksessa vuonna 1921 kehitti kommunistinen puolue tunnettua soluttamisteoriaa, vaati puoluejärjestöiltä «rikoista huomiota tähän tärkeään kysymykseen ja esittäen sen ajatuksen, että »solujen työ« keskitetäisiin siitä lähtien parempien kykyjen käsiin. Kokous totesi, että solu-politiikka muodostaa kommunistisessa toiminnassa erittäin tärkeän alan, koska sen menestyksestä riippuu puolueen taktikoimisen onnistuminen.

Yhteisrintamakysymyksestä sanoo sama puoluekokous seuraavasti: koska työläisten pohjakerrokset ovat erikoisella ponnella ja voimalla alkaneet kaikkialla vaatia yhteisrintaman muodostamista kaikkien työväenpuolueiden kanssa, on kominternin toimeenpaneva komitea ollut sitä mieltä, että tätä vaatimusta olisi taktilliselta kannalta kyllä kannatettava. Mutta samalla kommunistiselta puolueelta on vaadittava, että kaikissa tätä arkaluontoista asiat a koskevilla kysymyksissä aloite pitää aina ja ehdottomasti säilyttää kommunistien käsissä. Samalla selitetään, että menettelytavat täytyy olla erilaiset kutakin maata varten, riippuen niissä maissa vallitsevista poliittisista olosuhteista. Kertomuksessa esitetään, mitä menettelytapoja olisi sovellettava esim. Saksassa, Ranskassa, Englannissa, Italiassa, Tsekkoslovakiassa, [Ruotsissa, Amerikassa ja Sveitsissä. Ja näistä menettelyohjeista selviää, että »yhteisrintamakoukku« on tarjottava syöttinä etupäässä niissä paikoissa, missä kommunistit ovat vähemmistönä ja missä sille voi yhteistoiminnan »tunnussanasta« koitua etuja. Toisissa maissa taas, kuten Ranskassa {puhe on voimasuhteista vuonna 1921) yhteisrintaman vaatimus ei saa olla yhtä ehdoton, kuin muualla, koska siitä ehkä voi koitua etuja sosialistiselle työväenpuolueelle. Tämän arkaluontoisen taktikkäkysymyksen yhteydessä sama kokous toteaa, että kommunistisessa puolueessa on paljon sellaisiakin aineksia, jotka eivät ole vielä vapautuneet entisestä aatesuunnasta • '(sosialistisesta) ja jotka yhteisrintaman politiikassa ovat sen vuoksi usein taipuvaisia pyrkimään todelliseen (!) periaatteelliseen yhteisymmärrykseen sosialidemokraattisen maailman kanssa. Tässä — näin sanotaan ohjelmassa — piilee suuri vaara kommunistiselle taktikoimiselle. Yhteisrintamataktiikka nimittäin tavoittelee vain kahdenlaista tulosta, joita voi käyttää kommunistisen puolueen hyväksi. Jos tarjottu yhteisrintamaehdotus tulee hyljätynksi, niin on syy siitä langetettava sosialistien niskoille ja asiasta tehtävä voimakas agitaationumero. Jos taas tarjous hyväksytään, niin on »yhteistoimintaa« käytettävä hyväksi siten, että yhteisrintamani aikanakin hyökätään sosialistien kimppuun eikä hetkeksikään luovuta niistä julkisista arvosteluista, joita kommunistinen puolue on aikaisemmin harjoittanut taistelussa

sosialidemokraattisia työväenpuolueita vastaan. Päinvastoin on tilaisuutta käytettävä hyväksi siten, -että kaikki vireillä olevat riitakysymykset »liittolaisten» välillä on entistä räikeämmällä tavalla otettava esille ja suurissa yhteisissä kokouksissa paljastettava vastustajain (sosialidemokraattien) »pikkuporvarillisia» ominaisuuksia sekä tämän avulla värvättävä työväenjoukot kommunistiseen puolueeseen. Yhteisrintamatarjousta ei siis kommunistienkaan mielestä saa millään tavoin ottaa vakavalta kaimalta. Sitä voidaan kannattaa ainoastaan taktillisissa tarkoituksissa kuitenkin aina muistamalla sitä, että todellisesta sovinnosta ja yhteistoiminnasta kommunistien ja sosialidemokraattien kanssa ei voi itse asiassa olla edes puhuttakaan.

Kommunistinen puoluekokous vuonna 1922 käsitteli m.m. niin ikään mielenkiintoista ja opettavaa kysymystä puolueen sisässä syntyneestä oppositiosionista, jonka johtajana, kuten tunnettua, esiintyi silloin Trotski. Tämän asian yhteydessä tuli paljastetuksi koko alastomuudessaan se kommunistisen puolueen sisäinkin diktatuurijärjestelmä, joka ei salli arvosteluvapautta ja itsenäisitä kommunistista ajatus-suuntaa edes oman puolueen tunnetuille johtomiehille. Trotski ja hänen kannattajansa saivat kokouksessa jyrkän paheksumislauseen siitä, että he olivat pyrkineet muodostamaan puolueen sisäpuolella itsenäisesti ajattelevaa ryhmää, jonka ajatus- ja arvostelutapa ei ollut samanlainen kuin puolueen keskuskomitean. Oppositiosion rikos kommunistista puolueohjelmaa vastaan oli siinä, että se Trotskin opastamana alkoi käsitellä puoluetta sellaisena järjestönä, jonka toiminta saa muodostua eri ajatussuuntien (kommunistien tietenkin) ja eri ryhmien lopulliseksi kompromissitulokseksi. Mutta ortodoksinen oppiahan vaati kommunistiselta puolueelta, että se on vain yksi jakamaton »monoliittikokonaisuus«, s.o. sellainen kivi-veistos, joka on tehty yhdestä ainoasta kivimöhkäleestä. Tuollainen itsenäisesti ajatteleva kommunistinen ryhmä tuli syytetyksi pikkuporvarillisuudesta ja julistetuksi puolueelle vaaralliseksi tekijäksi.

Sama kysymys oli vielä kerran esillä vuonna 1924, jolloin kokous jälleen totesi, että Trotski yhä vain jatkaa oppositiosionia, ja vaati, että kommunistinen puolue koko painollaan taistelisi moisia ilmiöitä ja Trotskin 46 tottelematonta kannattajaa vastaan.

Nuo Neuvosto-Venäjän virallisista asiakirjoista lainatut ajatukset ovat tietenkin vain muutamia valittuja kohtia, joiden perusteella sosialidemokraattinen puoluekokous voi tehdä oikean johtopäätöksen nykyisen valekommunismien luonteesta. Mutta jos sosialistinen maailma onkin yksimielinen tähänastisen kommunismin arvostelussa, niin nykyisen valekommunismien luonteesta. Mutta, jos sosialistinen maailma kommunismin kehitysmahdollisuuksista tulevaisuudessa. Tämä puoli

asiasta ei olekaan yhtä yksinkertainen ja yhtä helposti ratkaistavissa kuin edellä kosketeltu, jossa on käytettävissä tositahtumia. Koska kommunistisen liikkeen kehitysmahdollisuuksista riippuu jossain määrin myöskin sosialidemokratian suhtautuminen kommunistiseen liikkeeseen, on puoluekokouksen jäsenten syytä tutustua myöskin niihin eriäviin ajatus-suuntiin, joita on sosialistien keskuudessa syntynyt tästä erikoiskysymyksestä.

Kaksi eri kantaa.

Socialidemokraattisessa kirjallisuudessa on viime aikoina ollut väittelyjä kommunismin kehitysmahdollisuudesta. Toinen arvostelu-uunit väittää, että kommunismin sisäinen luonne ja toiminnan ohjelma ovat omiaan osoittamaan, että kommunismin kehitys demokraattiseen ja sosialistiseen suuntaan on sula mahdottomuus. Tätä kantaa edustaa korkealla kehitystasolla oleva sosialismin teoreetikko Karl Kautsky. Toinen ajatussuunta koettaa päinvastoin osoittaa, että mikään tässä maailmassa ei ole muuttumaton, ei siis edes kommunismin sisältökään. Venäjän kommunistista liikettä on tämän suunnan mukaani pidettävä ja arvostettava sen vuoksi vain jonkinlaisena etappina eli kehitystasena siinä suuressa vallankumouksellisessa prosessissa, joka alkoi vuonna 1917 ja joka ei ole vielä viimeistä sanaa Venäjän yhteiskunnallisessa uudelleen-syntymisessä sanonut. Jos kommunistinen liike on tähän saakka ollut sosialismille ja kansanvallalle vihamielinen, niin tämä ei merkitse sitä, että se ei olosuhteiden pakottamana tule muuttamaan taktiikkaansa ja kehittymään toiseen suuntaan, vaikkapa neuvostojärjestelmänkin puitteissa. Kommunismia on senvuoksi arvostettava sen mukaan, millaisena se vasfedes esiintyy. Jos sosialidemokratialla on ollut tähän saakka yksimielinen kanta kommunismista, niin se ei oikeuta vielä tekemään tämän liikkeen tulevaisuuden mahdollisuuksista: mitään lopullisia johtopäätöksiä. Olettaen, että kommunistinen puolue kykenee toisissa olosuhteissa visseillä ehdoilla muuttamaan oman vähemmistödiktatuuri-ohjelmansa sekä kehittymään poliittisesti ja taloudellisesti kansanvaltaiseen suuntaan, tämä suunta on: sitä mieltä, että huolimatta kommunistien tähänastisen toiminnan oikeasta arvostelusta sosialidemokratian! olisi syytä, sikäli kuin kysymys koskee kommunismin tulevaisuuden ennustamista, jäädä toistaiseksi vain odottavalle kannalle. Tätä ajatussuuntaa edustaa suurin osa Venäjän menshevikiipuoluetta, muiden mukana toveri Dan

Kun iKautsky ja hänen kannallaan olevat kommunismin arvostelijat ovat sitä mieltä, että polshevismi on jo vuonna 1917 lopullisesti artaantunut sosialismista, muuttuen vähitellen sen vastakohdaksi, niin pitävät toiseni suunnan teoreetikot kommunismia 'eräänlaisena sairaalloisena ilmiönä' sosialistisessa työväenliikkeessä ja kuvaavat taistelua sosialistien ja kommunistien välillä sellaiseksi, jossa työväki taistelee keskenään. Ensimmäisen ryhmän silmissä nykyinen kommunismi on muuttunut suorastaan vastavallankumoukselliseksi liikkeeksi, toisen ryhmän säilmissä se muodostaa vain 'epänormaalin kehityskauden Venäjän yhä jatkuvassa vallankumouksellisessa prosessissa, iKautsky (kategorisesti julistaa, että sellaisten aineiden (kommunistien) kanssa meillä ei ole eikä koskaan tule olemaan mitään yhteyttä. Hänen vastaväittäjänsä taas uskovat, että yhteistöin, minta kommunistien kanssa tulevaisuudessa ei ole poissuljettu mahdollisuus ja että on oltava valmiita taistelemaan kommunistien kanssa yhdessä kapitalismia vastaan, heti kuin vain olosuhteet muuttuvat ja tällainen yhteistoiminta tulee mahdolliseksi.

Edelleen Kautskyn ja hänen kannallaan olevien sosialistien mielestä kaikki keskustelut yhteisrintamasta •kommunistien! kanssa ovat suoraista järjettömyyttä. Venäläiset menshevikit taas ovat toista mieltä. Niiden mielestä yhteisrintaman) muodostaminen kommunistien kanssa on mahdollinen jopa suotavakin, jos kommunistinen puolue lopettaa terrorin, luopuu vähemmistödiktatuurista, palauttaa sosialistisille puolueille ja järjestöille kaikki poliittisen ja ammatillisen liikkeen vapaudet sekä tunnustaa työväen demokratian! yhteistoiminnan pohjaksi. Ehdottomasti kielteisellä kannalla oleva ryhmä on tässä suhteessa taas sitä mieltä, että jos kommunismi täyttäisikin yllämainitut ehdot, niin se jo tämän kautta lakkaisi olemasta, jolloin koto kiistakysymys kadottaisi oman aktualiteettinsa ja merkityksensä. Jos taas ottaisi yhteisrintamaksi puhtaasti taktilliselta kannalta, niin kuin kommunistit sen ottavat, niini eivät siinä suhteessa keinotekoiset teoriat olisi tarpeen, koska kommunistien yhteisrintamapolitiikka ei ole enää missään suhteessa sosialidemokratialle vaarallinen. Kautsky väittää, että kommunistit eivät taistele työläisen »sielun, valloituksesta* aatteellisilla keinoilla, vaan hävittävät vastustajansa fyysillisillä 'keinoilla'. Siinä, missä he eivät noita fyysisiä keinoja vastustajain hävittämiseksi käytä, harjoittavat he sellaista taktiikkaa ja provokatsiionia, joiden tarkoituksena on •valheen myrkyllä lyödä pirstaleiksi työväenjärjestöt. Sellainen on Kautskyn mielestä Venäjän kommunistijohdon suhtautuminen, länsimaiseen ja yleensä ulkomaiseen' sosialidemokratiaan ja työväenliikkeeseen, missä se ostamalla agentteja sekä soluttamalla sosialistiset

puolueet tavoittelee kaikin, keinoin sosialismille vierasta, päämaalia. Toiset taas ovat edelleenkin sitä mieltä, 'että kaikista sanotuista kielteisistä puolista ja kommunistien rikollisuudesta huolimatta, kommunistinen liike, jossa on suuri joukko työläisiä mukana, taistelee terrorin rinnalla myöskin jonkun aatteenkin puolesta, sillä muussa tapauksessa sen tuskin onnistuisi pysyttää työläiset niin kauan kommunistisen puolueen riveissä, kuin olemme (nähtänyt).

Kommunismi — sanovat ensimmäiset — on -luonteetkaan ihan toisenlainen! kuin sosialismi. Jos sosialismi asettamalla, vain merkityksensä menettäneen arvoin tilalle uuden yhteiskunnallisen arvon, on taipuvainen luomistyöhön, pyrkii kommunismi (ainakin, alussa) hävittämään kaikki entiset arvot, 'pystymättä kuitenkaan hävitetyin tilalle ehdottamaani sellaista uutta, jolla olisi pysyväinen arvo ja merkitys. Tämä johtuu osaksi henkisistäkin vaikuttimista, koska kommunismi on syntynyt ja saanut sisäisen voimani maailmansodasta silloin kuin sosialistinen liike on ollut alusta lähtien järjestyneen ja Tauhallisen joukkojoiminnani tulos, joka kehittyi ja voimistui pitkäaikaisessa taistelussa ensin poliittisten, vapauksien puolesta, ja sitten yhteiskunnan sosialisoinnin puolesta. Ero kommunismin ja sosialidemokratian välillä ei siis ole vain taistelun keinoissa, vaan siinä, että näiden liikkeiden! periaatteet sisältävät jyrkkiä vastakohtia.. Siitä johtuukin m.m. se, että sosialismini toteutuminen, on mahdoton • vähemmistödiktatuurin puitteissa. Kominternin menettelytavat ovat siitä paitsi omiaan osoittamaan, että tämä diktatuuri imee voimia vain kumouksesta, demagogiasta ja alasrepimisestä. Jos sosialismin, päämaalina on kerran työväen vapauttaminen, niin silloin, kaikki, mikä estää tätä vapautusta, on sosialistiselle liikkeelle ja itse sosialismille vierasta.

Tätä aika voimakasta väitettä vastaan esittävät toisella arvostelukannalla olevat sosialistiteoreetikot sen ajatuksen, että kommunismin kehityksessä on erotettava¹ toisistaan kaksi eri kehitystapaa: aikainen, ja sodanjälkeinen, kommunismi eli Nep-kommunismi. Viimeaikainen kommunistinen toiminta on taloudellisella politiikallaan selvästi osoittanut, että kommunismi sellaisena on kehityskykyinen ja että se olosuhteiden! pakottamana pystyy muuttamaan omat entiset menettelytapansa toisenlaisiksi ja jopa hyväksymään uudet periaatteetkin taloudellisessa ohjelmassaan. Tämä y.m. todistettavissa olevat tosiseikat eivät näiden mielestä enää oikeuta ensimmäiseen' (Kautskyn) ryhmään kuuluvia arvostelijoita väittämään sitä, etteikö sama kommunismi, jonka evolutsioidi taloudellisen politiikan alalla on nyttemmin kumoamaton -tosiasia, voi vissejä edellytyksiä täytettyään osoittaa evolutsioidi eli kehityskykyisyyttä

myöskin toisilla (ram. poliittisilla) aloilla. Kaikki, mikä 'ensimmäisen-ryhmän arvostelussa on oikeata sikäli kuin se koskee- kommunistista toimintaa tähän päivään mennessä, kadottaa oman voimansa heti, kuin samaa mittakaavaa yritetään käyttää kommunismin tuntematonta tulevaisuuden kehitystä arvosteltaessa ja lopullisia ennakkopäätöksiä tehtäessä.

Taloudellisessa politiikassa kommunismi on jo ehtinyt saada monta kokemusta, tehdä monta erehdyistä ja monta radikaalista muutosta. Alkaen 'dekreetiillä, joka poisti kokkanaan kaiken yksityis- alotteen. hävitti rahanarvon¹ ja ajoi asiantuntijoita virastoista ja muista laitoksista vaarallisina aineksina pellolle, kommunismi tuli pakotetuksi, sen jälkeen kun sotakausi päättyi, siirtymään realisen totuuden, pohjalle. Ensin Nepin ja sittemmin sitä seuraavan Neo- Nepin uudella ohjelmalla se käänsi nurinniskoin koko sen taloudellisesti utopistisen ja mahdottoman järjestelmän, johon vielä Lento- vainajakin uskoi, niinkuin ennen uskottiin puujumalaan. Eälämä «n kuitenkin itse sanellut kommunistiselle puolueelle uusia menettely- tapoja. Tämä luonnonlaki, joka on ollut aina voimassa, säilytti voi- man myöskin silloin, kun -astui esille kysymys kommunistienkin ta- loudellisen toiminnan muuttamisesta.

Tähän vuorostaan vastaavat ensimmäiset arvostelijat näin. Itse- valtius — niin he sanovat — ei voi itsesäilyttämisvaiston opasta- mana muuttua eikä kehittyä kansanvaltaan päin, koska sellainen teko olisi samaa kuin vapaaehtoinen' luopuminen yksinoikeudesta ja vähemmjstödiktatuuris.ta. Otaksuen, ettei kommunismi, niin kuin ei mikään muukaan .itsevaltainen järjestelmä koskaan tule tekemään itsemurhaa ja vieläpä vapaaehtoisesti, katsoo tämä ajatussuunta mahdottomaksi kommunismin kehityksen eli evolutsionini millä alalla tahansa, koska taloudellinen evolutsioni ilman vastaavaa poliittista kehitystä vie kommunismin sokkeloon. Venäjän tulevaisuus ja var- sinkin tie Venäjän tulevaan demokratiaan ei voi kulkea kommunis- tisen evolut sienin kautta. Kautskyn mielestä Venäjällä voi syntyä joukkoliike kommunisteja vastaan ja siinä tapauksessa demokratian pelastamiseksi oikeammin sanoen sen aikaansaamiseksi sosialistien- olisi -otettava tällaisessa tapauksessa johto omiin, käsiinsä. Muuten mustien taantumuksellisten voimien vaikutus ja sekaantuminen asiaan saattavat antaa koko Venäjän sosialistiselle liikkeelle hyvin- kin turmiolliset seuraukset jarruttaen samalla myöskin kansainväli- sen työväen toimintaa ja edistymisiä. Toisella kannalla olevat taas, vaikka ovatkin samaa mieltä edellisten kanssa siitä, että ainoastaan* kansan pohjakerrokset voivat pakoittaa kommunismin muuttumaan toisenlaiseksi liikkeeksi tai suorastaan kukistaa sen mahdin eivät

kuitenkaan osaa ajatella tällaista kehitystä muuten kuin rauhallisen-evolutsiopin ja työläisten sisäisen painostuksen kautta. Suistaa kommunismi sen nykyisestä valta-asemasta väkivaltaisilla keinoilla on niin vaarallinen teko, etteivät sosialistit saa sitä sallia, koska silloin voi syntyä tilanteita, jotka tulisivat ehkä olemaan juuri taantumukselliselle maailmalle edullisimmat.

Ne, jotka eivät näe mitään vaaraa taantumuksellisten voimien taholta, kysyvät niiltä, jotka tämän vaaran näkevät: missä ovat nuo taantumukselliset monarkistiset voimat Venäjällä? Kuka ne muodostaa? Tai mitkä poliittiset puolueet tahi yhteiskunnalliset luokat niitä nykyään Venäjällä edustavat. Jos niillä tarkoitetaan voimatomia ja kaiken merkityksensä kadottaneita monarkistisia pakolaisryhmiä tai Venäjälle jääneitä porvariston tähteitä, niin on kaikki pelko turhaa. Jos taas otaksutaan, että Venäjän »uusi porvaristo« on sellainen vastavallankumouksellinen tekijä, niin on sekin lapsellinen harhausko. Kommunismin vainonalaisina ovat Venäjänä työläiset ja talonpojat sekä se osa puolueettomasta demokratiasta, joilla ei ole varsinaisesti vastavallankumouksellisen taantumuksen kanssa mitään taloudellista, 'poliittista, yhteiskunnallista tai psykologistaakaan yhtymäkohtaa. Jos Venäjän kansa kukistaisi joskus kommunistisen terrorivallan, näin sen pystyisi tekemään vain Venäjällä oleva vainonalainen, mutta kansanvaltaisesti ajatteleva ihmismassa.

Tähän tapaan väittelevät keskenään ne kaksi ajatussuuntaa, jotka, kuten näemme, jo tapahtuneiden tosiasioiden arvostelussa ovat yksimielisiä, mutta jotka eroavat toisistaan 'siloin kun tulee esille kysymys kommunismin tulevaisuuden ja sen evolutsion mahdollisuuksista.

Kommunistien taloudellinen politiikka.

Jotta kommunismin arvostelu olisi, rajoitetun alustuksen puitteissa kuitenkin mahdollisimman monipuolinen, on syytä esittää vielä muutamia täydentäviä ajatuksia myöskin kommunismin taloudellisten politiikan kokemuksista ja sen eri vaiheista, koska tämänkin kysymyksen arvostelussa sosialistisessa maailmassa saattaa esiintyä eräviä katsantokantoja ja arvostelutapoja.

Uusi eli valekommunismi on tähän saakka kulkenut neljän eri" vaiheen kautta taloudellisessa »ympärimennään-yhteenitullaan» politiikassa, ensin kapitalismissa kommunismin ja sitten kommunismista kapitalismiin.

Ensimmäinen vaihe on se, kun valtiollisen vallan valloittanut kommunismi ryhtyi vallankumouksellisten »dekreettipolitiikan» avulla

istuttamaan Venäjällä uutta »sosialistista« taloutta. Silloin, kun uusi kommunismi käveli poliittisella näyttämöllä ensimmäisen kerran jaloillaan, näytti taloudellinen ratkaisu kommunistisen lapseni pehmeissä : aivoissa hyvinkin yksinkertaiselta. Kommunististen talousteoreetikojen mielestä tämä pulmallinen kysymys voitiin ratkaista siten, että »kapitalistien tilalle asetetaan asetettuja työläisiä». 'Kaikki porvarit ja sosialistit ajettiin' silloin pois paikoistaan: ja asioita hoitamaan asetettiin vallankumouksellisia kommunisteja. Rahan merkitys ja arvo julistettiin pannaan. Kauppa joutui kokonaan »valtion« käsiin ja samoin teollisuus. Eivätkä ainoastaan itse kauppa ja teollisuus, vaan myöskin kumpaisenkin ammattitaitoa ja asiantuntemusta edustava johto. Kapitalistit' tiehensä ja kommunistiset työläiset niiden paikalle, oli päivän ohjelma. Mitä tästä ensimmäisestä kokemuksesta tuli, sallittakoon kommunistit Buharinin vastata. Hän — tuo tunnettu teoreettisen uuskommunismiin pylväs — kuvasi seuraukset moisesta »yksinkertaisesta« taloudellisesta politiikasta (jossa hän oli ollut itse mukana) jämästäpäin seuraavilla sanoilla eräässä neuvostokongressissa: »Me olimme joutuneet sellaiseen tilanteeseen, jolloin 'kauppa-puodeissa oli vain kyltit, mutta ei ainoatakaan tavarapalaa; jolloin tehtaiden yläpuolella liehuivat punaiset liput, mutta sisäpuolella työt seisoivat; jolloin meillä oli pankkeja, joiden otsikoissa seiso 'kaikkien maiden proletaarit liittykää yhteen', mutta joiden sisässä ei ollut edes rikkinäistä rahakolikkaa.«

Tämä pikaista vararikkoa ennustava tilanne pakoitti Leninin hallituksen peruuttamaan aakkosjärjestyksessä kaikki typerät dekreetit ja poistamaan asiantuntijoiden ja virkamiesten paikoilta »luotettavat» kommunistit sekä kuolemanrangaistuksen uhalla tuomaan entisille työpaikoille ne, jotka hiljattain oli heitetty pellolle valtiokoneistolle vaarallisina koneenkäyttäjinä. Tähän epäonnistuneeseen ja erittäin lapselliseen yritykseen päättyi kommunistisen talouspolitiikan ensimmäinen vaihe.

Toisena vaiheena oli se n.k. »sota-aikäinen kommunismi», jonka Lenin esitti väliaikaiseksi taloudelliseksi ohjelmaksi ja jonka salaisena tarkoituksena oli korjata entiset virheet ja sitten järjestää maan taloudellisten mahdollisuuksien käyttäminen ankaran keskityksen ja säännöstelyn avulla. "Tänä aikakautena käytettiin Neuvosto-Venäjänä Venäjän monien ihmispolvien säästämät varat loppuun... Ja vaikka kommunismin talousmiehet olivatkin onnistuneet aikaansaamaan sekä keskityksen että tavarain käytön säännöstelyn pelastamaan Venäjän neuvostojärjestelmän Venäjää vastaan suunnitellun aseellisen sekaantumisen aikana, niin päättyi tämä toinenkin koe siihen, että valtakunta köyhtyi siinä määrin, että sen taloudelli-

seksi pelastamiseksi on yksityisen pääoman tarve tullut vielä välttämättömämmäksi kuin entisessä kapitalistisessa porvarillisessa tsaarivaltakunnassa. Tämä peloittava tosiseikka selvisi Leninille ja muille kommunistisille talousteoreetikoille kaikessa alastomuudessaan vasta sen jatkeeni, kun kansainvälisen kapitaalın, aseellinen sekaantuminen Venäjän asioihin¹ oli kärsinyt sosialistien vaatimusten ja vastarinnan johdosta vararikon ja kommunistit saivat rauhassa lopettaa oman taloudellisen »puolustuspolitiikkansa» muuttamalla sen uudeksi rauhanaikaiseksi politiikaksi. Silloin oli tilanne todella vakava ja kommunismille hirveän epäedullinen. Miksi? — Siksi, 'että kaikki, mitä taloudellisessa elämässä oli säästetty ja ollut käytettävissä, oli jo tullut käytetyksi. Talouspolitiikka ei vaatinut enään »tyhjentävää» vain täyttävää työtä. iPiti panna teollisuus jaloilleen, hankkia maaseudulle sille välttämättömiä tavaroita, sekä saada talonpojilta rahaa ja leipää ja ulkomailta, hyvin suuria lainoja. Mutta millä tavalla? Jatkamallako sitä samaa taloudellista politiikkaa, joka kielsi kommunismissa \ iltakunnassa yksityisen alotteen, yksityisen omaisuuden, yksityisen toimintavapauden¹? — Ettei tämä käynyt päinsä, sen sai oppia käsittämään itse Leninkin, joka silloin julisti, että uusi mullistuksellinen tilanne punaisella Neuvosto-Venäjällä vaati neuvostovalta »uutta taloudellista politiikkaa«. Tämä uusi taloudellinen politiikka (Novaja ekonomiseskaja politiika) sai alkukirjaimista lyhennetyn ja hyvin tunnetun venäläisen nimityksen »Nep«.

Kolmas vaihe kommunismin taloudellisessa politiikassa oli siis Leninin keksimä »Nep-politiikka«. Leninin Nep-teoria sisälsi itse asiassa (jota m.m. Lenin ei itse koskaan tunnustanut) taloudellisen kommunismin vararikon alun, mikä johtui aikaisemman kommunistisen talouspolitiikan epäonnistumisesta. Alussa hyvin varovaisessa muodossa ja erittäin, valituin sanoin alkoi Nep-oppi suositella Venäjän taloudellisessa elämässä noudatettavaksi sellaisia menettelytapoja ja sallii yleisestä säännöstä sellaisia, poikkeuksia, jotka viittasivat siihen, että tähänastisen kommunismin tolalle aiottiin peitetystä muodosta istuttaa uudistetun kapitalistisen ohjelman tuntemattomia »pykäliä«. Ei voitu kuitenkaan estää Venäjän kansaa kiinnittämästä huomiotaan uudistuksiin, jotka antoivat yksityisellekin yritteliäisyydelle ja kapitalille suuremman mahdollisuuden kuin siihen saakka toimia Venäjän taloudellisen politiikan alalla. Halu päästää Venäjälle ulkomaalainen pääoma ja taata ulkomaalaisille konsessionien omistajille vapaa toiminta (ulkomaalaiselle kapitalistille edullisemmilla, mutta venäläiselle työläisille epäedullisemmilla ehdoilla) oli niin selvä, että yksinkertainenkin arvostelija voi heti arvata, mistä oikeastaan oli kysymys. 'Kaikki näkivät, että se, mikä eilen oli ankarasti toiel-

letty, oli tänään visseillä ehdoilla ja vissien rajojen sisäpuolella sallittua. On kyllä syytä otaksua, että Lariin ei silloin ollut vielä ihan varma' siitä, .että tämän ensimmäisen perääntymisaskeleen jälkeen seuraisi pakostakin toisia askeleita. Ja juuri siitä kai johtuikin: Leninin tunnettu »hengähdysteoria«, jonka mukaan Nep *ei* ollutkaan mikään muu kuin moisen hengähdyshefken välttämättömyys yhä jatkuvassa taistelussa tosikommunistisen taloudellisen politiikan (ja opin) pelastamiseksi ja että Nepin hyväksyminen;!] '(kapitalistisen pohjan tunnustaminen) oli vain kommunistien »taitava« sotaliike, jonka avulla taisteleva ja taistelussa väsynyt kommunistinen armeija siirrettäisiin väliaikaisesti (hengähdystä varten) toisille »paremmin varustetuille* tukikohdille. Tätä manööverä kutsutaan sotilaallisella kielellä hyviin selvällä sanalla »perääntyminen«. Ja vaikka Lenin ei voinutkaan kieltää kapitalistisen, ajatustavan voittoa kommunismin tähänastisessa talousteoriassa', -ei hän kuitenkaan uskaltanut sitä joukoille julkisuudessa sanoa, ja juuri sentakia koetti hän aina viimeiseen saakka ylläpitää jonkinlaista keinotekoista yhteyttä uuden kapitalistisen Nepin ja .entisen kommunistisen talouspolitiikan välillä. Tämä keinotekoinen side ja itsepäinen halu pitää siitä kiinni aiheutti m.m. tunnetun Genuan konferenssin' epäonnistumisen, jolloin kansainvälinen pääoma, huomaten, että Venäjällä alkoi kapitalismin nousukausi ja kommuniismin vararikko, tahtoi visseillä lainaehdoilla saada tuon Nepillä alkaneen uuden suunnan kehittymään vielä nopeammin-, mutta johon Moskova iKrasiniin vaatimuksista huolimatta ei voinut silloin ja niissä poliittisissa oloissa (joukot näet vielä uskoivat kommunismin) vielä suostua.

Kommunismmin .taloudellinen N-ep-ohjelma ei kuitenkaan muodostunut Leninin taitavaksi perääntymisaskeleeksi, jotta lepohetken jälkeen olisi voitu tehdä uusia askeleita eteenpäin kommunistisen talouspolitiikan vahvistamiseksi, vaan seurasi päinvastoin Nep-askelta Leninin kuoleman jälkeen toinen: ja lopullinen askel taaksepäin. »Neo-NepÄ. Ja että •tämä neuvostolaissa vahvistettu »uusimman« talouspolitiikan ohjelma ei ollut mikään muu kuin paluu -kapitalistisen järjestelmän, pohjalle, sitä eivät nyt tahdo salata edes sellaisetkaan miehet kuin Buharin tai kommunistisen puolueen keskuskomitean sihteeri Molo<ow.

Neonep-järjestelmä ei jätä pienintäkään epäilystä niihin oikeuksiin nähden., jotka kautta linjan on palautettu entiselle ja hyvin tunnetulle kapitalistiselle järjestelmälle Venäjällä. Neonep-kausi on.neljäs (mutta ei suinkaan viimeinen) vaihe vale-kommunismmin talouspolitiikassa. Ottaen huomioon tämän viimeisen kehitysasteen tar-

keyden on sen arvostelussa viivytävä hieman kauemmin kuin edellisiä vaiheita kuvailtaessa.

Neonep eli viimeisin taloudellinen politiikka Venäjällä «i kai olisi vielä päässyt virallisesti voimaan, jollei Venäjän talonpoikaisaines olisi pakottainnt kommunisteja tähän viimeiseen peiääntymdsaskeieeseen taloudellisella: alalla. Neonep jättää Nepän hyvin kauas taakseen. Jos Nenin aikana kysymys oli vain muutamista väliaikaisista poikkeuksista yksityisen pääoman hyväksi, näin iNeonepin ohjelman mukaisesti »proletaarinen (= kommunistinen) valtio« vapauttaa kapitalismiin ja sen entiset markkinat vähitellen koko valtakunnassa. Neonep toisin sanoen merkitsee sitä, että kommunismi kieltäytyy omasta tähänastisesta taloudellisesta pakkokeino-politiikastaan maa-seudulla, että se antaa Venäjän talonpojalle käytännöllisen omistusoikeuden palauttaa yksityisen aioitevapauden ja päästää yksityispääoman sekä kauppa- että teollisuusalalle. Valmisitetaaniian jo dekreettejä valtiollistenkin yritysten »denatsionalisoimisesta« eli kommunistivalition holhouksesta vapauttamisesta. Ja jotta kukaan ei voisi enään epäillä sitä, että Neonep-politiikalla on todellisenatarkoituksena palauttaa kapitalille täydelliset oikeudet, tulivat yllämainitut ohjelmalliset uutuudet lopullisesti vahvistetuiksi Neuvosto-Venäjän perustuslaeissa. Neor.ep on tästä lähtien itse hallitusmuotoon sisältyvä oikeusnormi, joka puoltaa kommunistisen valtakunnan oikeutta käyttää oman taloudellisen asemansa kohottamiseksi talouselämäni kapitalistisia perusteita.

Tämä ei enää oie vain joku »isku« kommunismille, niin kuin ehkä on voitu Nep-ohjelmaa karakterisoida, luonnehtia. Tämä uusi Neonep on jotain sellaista, mikä on koko kommunismin opille ja luonteelle vallan vastakkaista. Neonep ja kommunismi ovat taloudellisessa teoriassa täydellisiä, jyrkästi vastakkain seisovia käsitteitä, mikä on helppo käsittää, kun Neonep edustaa puhdasveristä kapitalismia. Eikä edes sen eräänlaista uutta muotoa (heikennettyä kapitalismia), vaan vanhaa hyvin tunnettua porvarillista pääomaa. Tämän uuden taloudellisen politiikan tunnussanana on kommunisteilla, nykyään »rikastukaa*. Rikastukaa kaikin mokomin, koska kommunismi säilyttääkseen vähemmistödiktatuurin ja valtiovallan mahdin tarvitsee ja kipeästi kaipaa rahaa. Sitä samaa rahaa, jota kommunismi kotona hävitti, mutta ulkomailta ei ole saanut. Ja koska ulkomailta ei rahaa lähde (ainakaan kommunismin asettamilla ehdoilla), niin niitä täytyy saada hinnalla millä tahansa omalta kansalta. Tällainen askel 'ei ole mikään »uusi suunta« kommunismin taloudellisessa politiikassa, vaan muodostuu se koko vanhan kommunistisen suunnan hautajaisiksi, vanhan kuoren sisälle Neonep on saanut uuden

sisällön. Kommunistinen kananmunan kuori sai valekommunismia ravitsevan kapitalistisen valkuaiseni ja keltuaisen.

Tapahtuneesta tosiasiasta, s.o. kommunistisen 'talouspolitiikan täydellisestä haaksirikosta puhuvat avonaisesti kommunistisen puolueen eturivin miehet ja asiantuntijat. Niinpä jo ylempänä mainittu puolueen sihteeri Molotow ilmoittaa, että »me (kommunistit) palautamme kapitalistiset suhteet koko maassamme». Ja hänen jälestään jyrkkä (kommunisti Buharin jatkaa näin: »Ennen me luulimme, että asiat tulevat käymään näin: ensin me valloittamme valtiovallan, otamme koko valtakunnan, talouden omiin käsiimme ja panemme heti pystyyn ennakoita järjestetyn talousohjelman ja tätä tietä pääsemme pian sosialismiin. Mutta nyt me näemme, että asiat eivät tulekaan kehittymään ihara tällä tavoin. Meidän vanhat käsityksemme ovat muuttuneet aivan radikaalisella tavalla.«

Vasta nyt Neonepin aikana ovat ikommunistit olleet pakoitettuja tunnustamaan sen, että sosialismia ei synnytetä pikaisilla ja väkivaltaisilla toimenpiteillä. Vasta nyt, pitkien ja veristen koeyritysten jälkeen, he julistavat .sen totuuden, joka aina on ollut selviönä jokaiselle järkevälle sosialidemokraatille. Sen nim., että poliittisen valtiovallan anastaminen ei tuota samalla aikaa taloudellista valtaa, koska vallankumouksen psykologiset hetket eivät kuvaa oikealla tavalla aineellisen elämän kehitysasteita.

-Monesta tuntuu arvoitukselta se, miten kommunismi voi pysyä vallassa, jos kerran sen .taloudellisen politiikan virheet, vuorottaiset vararikot, ohjelmalliset epäonnistumiset jo kaikkialla ovat tulleet tunnetuiksi ja joita ei itse kommunistinen, valtiovaltakaan ole voinut kieltää. Vastaus tähän on hyvin yksinkertainen. Kommunistisen puolueen, diktatuuri ja valtiovalta -ovat säilyneet voimassa ei sen takia, että kommunistit ovat kyenneet täyttämään uudella sisällöllä heidän. talousohjelmassaan syntyneitä aukkoja, vaan ainoastaan ja nimenomaan sen kautta, ,että kommunistien liukas ja poliittisesti vallan moraalityn puolue, pelastaakseen oman vähernmistödiktatuurinsa mahdollisuudet, on heittänyt laivalastista pois kaiken sen, minkä elämä on kommunistisilta .perämiehiltä silloin tä löin vaatinut. Tätä liikapainoa ulosheittäessä kommunismi ei ole edes hävennyt heittää ulos myöskin omia kommunistisia periaatteiltaan, omaa kommunistista dekreettisarjaansa, omaa pitkää taloudellista teoriaansa kaikkine sen eri kehitysasteiineen eikä kommunistisen työväestön vallankumouksellista sielua ja uskoa siihen, että Leninin vale-kommunismi ja Marxin sosialistinen kommunismi ovat muka samoja asioita. Kieltämällä sen, mikä eilen -pidettiin totuutena ja mikä tänään heitettiin kommunistisen valtion rikkatunkiolle, säilytti kommunistinen maailma

oman mahtinsa Neuvosto-Venäjällä. Vatekommunistinen liike säilyttää edelleenkin mahtinsa siten, että se muuttuu kommunismista kapitalismiksi. Ja koska Venäjällä ei parlamenttaarista järjestelmää ole olemassa, niin ei kansan¹ enemmistöllä eikä eri puolueilla ole tilaisuutta lausua neuvostohallitukselle tästä petkutuspoliitikasta sellaista epäluottamuslausetta, joka parlamenttaarisissa ja kansanvaltaisissa porvarillisissa maissa pakoittaisi jokaisen vararikon kärsineen hallituksen pyytämään eroa ja jättämään paikkansa toisten käytettäväksi. Tämän parlamenteittarisen kontroUivoiman puute on: sallinut kommunistien harjoittaa taloudellisenkin politiikan alalla erisuuntaisia koeyrityksiä, luopuen aina jokaisesta niistä silloin, kun olosuhteet ovat niin vaatineet. Näin menetellen kommunistinen valta on saanut pystyyn sen »ikuisen« hallituksen, jota nyt leikillisesti kutsutaan maailman »lujimmaksi« hallitukseksi.

Neljän mainitun kehitysvaiheen kautta ei valckommunismien talouspolitiikka ote saanut aikaan muuta kuin sellaisen virheellisen todisteluyrityksen, jossa itse todistettava väite käytetään sen omana todisteluperusteena. Kommunistien talouspolitiikka oli juuri sellainen »eirculus vitiosus«, virheellinen, mutta päistä suljettu ja ulospääsyä estävä pyörä, joka on pyörinyt 'kapitalismista sota-*,aikaiseen kommunismiin, sota-aikaisesta kommunismista Nap-järjestelmään, Nep-ohjelmasta Neonep-järjestelmään ja tämän kautta suoraan takaisin kapitalismiin.

Tällaisena on sosialistinen maailma yleensä kommunismia tähän asti eri tavoilla arvostellut. Valitettavaa on, että tällainen yhteiskunnallinen oppi ja takainen liike ovat muodostaneet maailman politiikassa melko voimakkaan poliittisen tekijän. Ja kuta pitemmälle Neuvosto-Venäjän vaikutusvalta kommunistisena valtiona ulottuisi ja kuta hämäräperäisemmäksi kävisivät tämän kommunistimahdin sisä- ja ulkopoliittiset suunnitelmat, sitä suuremmalla tarkkaavaisuudella olisi sosialistisen maailman seurattava tätä harvinaisen sekasotkuisen luonteen, saanutta poliittista, taloudellista ja yhteiskunnallista valtaoillista toimintaa, jonka luonteesta ja kehitysmahdollisuuksista riippuu suuressa määrin kansainvälisen sosialidemokratian ja koko työväenliikkeen taktiikka ja kommunismin oppia vastaan tähdätty taistelumuoto. Kehityshän voi näet viedä vielä .siihenkin, että »yhteisrintamaHa« leikkivä kommunistivalta tulee kansainvälisessä elä-mässä solmiamaan yhteis rintama n, k o m m u n i s m i n ja k a p i t a - l i s m i n (= kapitalismin ja kapitalismin) välillä sosialistista maailmaa vastaan.

Olemme nyt tuoneet esille ne kommunismin, ohjelman eri kohdat,-

joista on niin paljon puhuttu, mutta joista suurin piirtein katsottuna ei sosialidemokratian leirissä erimielisyyttä koskaan ole ollut.

Koska erimielisyyttä kommunismin arvostelussa ilmenee siinä suhteessa, mikä koskee sen tulevaisuuden ennustamista ja sen kehitysmahdollisuuksia yleensä, niin meillä täytynee olla tässäkin suhteessa sellainen itsenäinen kanta, joika tällä haavaa: selvästi määriteltäisi sosialidemokratian suhtautumista kommunismiin, niin kuin tämän alustuksen, otsikko osoittaa. Ennen kuin rohkenen esittää vastaavia ponsia, täytyy minun mahdollisimman lyhyessä muodossa vielä tehdä kaikesta sanotusta omat johtopäätökseni sekä esilletuoda kumpaisestakiin ylläesitetystä ajatussuunnasta hieman poikkeava keskitietä kulkeva kantani.

Onko kommunismi kehityskykyinen ja jos, niin mihin suuntaan se kehittyy?

Huolimatta toveri Kautskyn auktoriteetista tiedemiehenä sekä epäilyksen ulkopuolella olevasta venäläisen mensevikkipu olueen Venäjän olojen asiantuntemuksesta (toveri Danille ovat nykyiset kommunistijohtajat entisiä ja hyvin läheisiäkin puoluetovereita.) on allekirjoittanut taipuvainen tunnustamaan kumpaisenkin ajatussuunnan oikeaksi ja paikkansa pitäväksi vain osaksi. Tuntuu nim. siltä, ui ta- kuin molemmat .kommunismia ja bolshevismia arvostelevat suunnat •Jokisivät tendenssinpä puolesta saman, mutta sisältönsä puolesta eri lopputuloksiin! vieväni virheen. Jos ensimmäiset ovat jossain määrin liioitelleet, eivätkä ole nähneet Neuvosto-Venäjän kommunismissa minkäänlaisia kehitysmahdollisuuksia, niin ovat toiset taas olleet mielestäni liian rohkeat odottaessaan kommunistiselta puolueelta sellaista kehitystä, joika voisi tulevaisuudessa muuttaa tämän liikkeen tosikansanvaltajeksi työväni liikkeeksi.

Kommunismini toiminnassa on aina eraitettava toisistaan, kaksi eri toiminta-alaa: taloudellinen' ja poliittinen. Ja joka kerta, kun kommunismiin toiminnasta on tehtävä johtopäätöksiä, täytyy näitä ikahta toimintamuotoa arvostella, 'erikseen. Vasta sen jälkeen, kun, asia tulee joka puolelta itsenäisesti arvioiduksi, on rinnakkaislaskelmien perusteella tehtävä lopullinen ja vastaavalle hetkelle sovellettava johtopäätös. Semvuoksi täytyy esittää nämä molemmat puolet kommunismin toiminnassa — taloudellinen' ja poliittinen — ensin kumpikin erikseen.

Mitä .kommunismin taloudelliseen, politiikkaan tulee, niin on se •osoittanut, niinkuin jo ylempänä esitetyt esimerkit todistavat, ole-

vansa enemmän kehityskykyinen kuin olisi voinut odottaakaan. Voisimmepa suorastaan sanoa, että, sellaista joustavuutta ia selilaista valmiutta muuttamaan »kommunistisen kokeen« muotoja kuten ohjelman varsinaista sisältöäkin tuskin mikään muu valtiollinen puolue historiassa on konsanaan onnistunut maailmalle näyttämään. Ohjelma »kapitalismista kommunismiin« ja »kommunismista kapitalismiin« suoritettiin Moskovän bolshevistisessä päämajassa niin tavattoman nopeasti, että kaikki puhe siitä, että kommunistinen puolue ei olisi esim. taloudellisessa politiikassa kehityskykyinen eikä altis järjepäiselle (logiikasta ja johdonmukaisuudesta ei tässä olekaan puhetta) ohjelman uudistukselle, ei ole totuuden kanssa sopusoinnussa. Mutta toinen kysymys on, onko kommunismin taloudellinen politiikka, joka on nyt jälleen palannut kapitalismin tunnetulle pohjalle, kehityskykyinen myöskin siinä merkityksessä, että se voisi kaikkien tällä alalla epäonnistuneiden koeyritysten jälkeen hyväksyä joskus sen kannan, jolla on tähän saakka pysynyt marxilaisesta ajatteleva ja toimiva kansainvälinen sosialidemokratia. Tämä kysymys on tietenkin vallan toinen ja vastausta siihen on vaikeampi löytää. Mutta voitane tässäkin tapauksessa sanoa seuraavaa. Jos kysymys olisi vain siitä, tuleeko kommunismi siirtymään omassa taloudellisessa politiikassaan sosialidemokratian viittoman ohjelman pohjalle, niin voisi siinä tapauksessa tehdä ainoastaan arvioita ja otaksunia. Mutta jos suorastaan kysyttäisiin, voiko kommunismi taloudellisessa politiikassaan kehittyä mainittuun suuntaan, niin voitaisiin ilman mitään pelkoa antaa myönteinen vastaus ja sanoa: voi. Jos kommunismin taloudellinen ohjelma ei olisi sen nykyisessä kehitysasteessa niin sekava, niin sotkuinen ja valekommunismin ja kapitalismin teoreettisten oppien risteilemä, niin löytyisi kommunismin taloudellisessa toiminnassa jo nytkin paljon sellaisia salapyrkimyksiä, jotka selvästi pohjautuvat marxilaiseen sosialidemokraattiseen talousoppiin. Jo nimenomaan se tosiseikka, että kommunistit tulivat pakoitetuksi tunnustamaan, että taloudellisessa elämässä kehityksen lait eivät ole valtiovallasta eikä dekreeteistä riippuvaisia, on m.m. omiaan osoittamaan juuri sitä, että he hylkäämällä oman entisen utopistisen kantansa ovat alkaneet toimia sosialidemokraattisen ajatussuunnan mukaisesti.

Voidaan siis todeta, että, sikäli kuin on kysymys kommunismin taloudellisen politiikan kehitysmahdollisuuksista, kommunismi on tällä alalla kehityskykyinen. Tämän perusteella voidaan myöskin, ajatella, että kommunismi taloudellisella alalla olojen pakosta voi muuttuneen ja aivan uuden konjunktuurin vallitessa kehittää oman taloudellisen politiikkansa sosialidemokraattiselle katsantokannalle läheiseksi, var-

sinkin työväenjoukkojen painostuksesta, joille kommunistien epäonnistunut »koe-sarja« antoi opetusta vain siitä, miten työväen talouspolitiikassa ei saa toimia.

Mitä taas tulee kommunistisen puolueen poliittiseen toimintaan, on tämä toiminta-ala jokaiselle kehitykselle toiseen suuntaan vallas vieras. Kommunistien poliittinen toiminto ei tule eikä edes voi kehittyä tai edistyä kansanvaltaiseiksi. Se ei voi sitä yksinkertaisesti siitä syystä, että lämänluontoinen kommunismin kehitys olisi samaa kuin kommunistisen puolueen vapaaehtoinen luopuminen omasta valta-asemastaan ja herruudesta.

Kenen kanssa tosiaankin kommunistinen puolue voisi jakaa ei ainoastaan valtiovallan ja oikeuden, mutta myöskin velvollisuuden ja edesvastuun koko poliittisen maailman ja työväenluokan edessä? Sellaista liittolaista ei (kommunismilla ole eivätkä kommunistit itsäkään mitään liittolaisia tässä asiassa itselleen etsi. Yhteisrintama ja yhteistoiminta muiden työväenpuolueiden kanssa voisi tällä hetkellä vain teoreettisesti ajateltuna tulla kysymykseen vain niillä ehdoilla, jolta sosialidemokraatit esittäisivät. Mutta koska me tiedämme jo omankin puolueemme ohjelmasta, millaiset nuo ehdot kaikissa tapauksissa olisivat, niin me silloin tiedämme myöskin sen, että kommunistit kommunisteina eivät koskaan voi niihin suostua. Sillä niin pian, kuin kommunistit siihen rehellisessä mielessä suostuisivat, ei arvostelun alaista kommunistista liikettä enää olisi olemassa. Siinä tapauksessa olisi vain kysymys yhteistoiminnasta kahden sosialidemokraattisen! ajattelevan työväen ryhmän välillä.

Päätelmät.

Kommunismin oppi on virallisten asiakirjojen perusteella omaksumat seuraavat periaatteet:

1. Kommunismi ei tunnusta vapautta kolmanteen internatio-naaliin kuuluville puolueille. Kommunistinen puoluejärjestelmä vaatii, että koko poliittinen toiminta keskitetään Moskovassa sijaitsevaan päämajaan, jonka säännöt ja ohjeet ovat kaikille internatioinaalan haaraosastoille (kommunistisille puolueille) ehdottomasti pakolliset. Solujärjestelmän ja muun painostuksen avulla, kommunistinen puoluevalvoo, että myöskin työväen ammatillinen liike ja toiminta kehittyvät kommunismiin puoluepoliittisten etujen mukaisesti.

2. Kommunismi ei tunnusta parlamentarismia ja kansanvaltaa. Se hallitsee ja pitää valtiovaltaa käsissään ainoastaan terrorin, väkir-

vallan ja vähemmistödiktatuurin avulla. Kaikkia älkeeilisimpiakin poliittisia vapauksia pitää kommuniismi vain tunnollisena -ennakko-luulona.

3. Kommunismi pitää sosialidemokraatteja »työväen pettur.eina« ja kommunismin vaarallisimpina ja pahimpina vihollisina.. Sen jäl-keen,, kun kommunistit ovat rikkoneet välit sosialidemokratian kanssa lopullisesti ja periaatteellisesti, velvoitetaan kaikkia kommunisteja säälimättä taistelemaan sosialidemokraatteja vastaan parhaamalla yhtä hyvin oikeistolaisia kuin vasemmistolaisiakin sosialistiryhmiä.

4. Kommunistien tunnetulla yhteisrintamataktiikalla ei ole kos-kaan ollut mitään tositaroitusta, koska siihen pyrittäessä ja tila-päisten yhteistem päämäärien puolesta taisteltaessa kommunistien on yhä jatkuvasti ja kaikin mahdollisin keinoin parjattava sosialisteja ja vääristeltävä heidän tarkoituksiaan, sen kautta on pyritty ainoas-taan hajottamaan ja heikontamaan sosialistisia puolueita.

5. Ulkopoliittisessa toiminnassa kommunismi pyrkii synnyttä-mään Neuvosto-Venäjän ympärillä ja muualla uusia neuvostotasa-valtoja, jotka voisivat jälestäpäin liittyä Venäjän kanssa mahtavaan valtakunnalliseen federatiiviseen yleisliittoon. Kansain itsemäärää-misoikeuden asettaa kommunismi tällaisissa tapauksissa riippuvaksi siitä, millä »kehitysasteella« kukin kansa kullakin hetkellä on ja pal-veleeko se kaikissa suhteissa Neuvosto-Venäjän imperialistisia pyyteitä.

6. Taloudellisessa politiikassa on kommunismi kärsinyt täydel-lisen vararikon, alien nytemmin pakoitettu etsimään tukea ja pelas-tusta puhtaasti kapitalistisen talousjärjestelmän periaatteesta. Ai-noastaan hylkäämällä uskommunistisen teorian on neuvostohallitus voinut parantaa Venäjän taloudellista asemaa.

7. Kommunismin poliittinen edistyminen ja kehittyminen kansan-valtaiseen suuntaan on näyttäytynyt mahdottomaksi, koska mikään oppositiioniryhmä ei ole voinut saada Venäjällä edes hetkeksikään vapaan luomistyön ja poliittisen toiminnan mahdollisuuksia. Sulke-malla muiden vastustajiensa mukana kaikki sosialistijohtajatkin joko linnaan tahi ajamalla heidät maanpakoon kommunismi vain osoitti, että se taistelee periaatteellisiakin vastustajia vastaan puhtaasti f-yyssillisillä pakko- ja väkivaltakelnoilla.

Ponsilause.

Esitettyjen tosideikkojen perusteella ja jättämällä kaikki ennen-aikaiset ennustukset kommunismin tulevaisuudesta toistaiseksi syr-jään puoluekokous on sitä mieltä,

•että sosialidemokraattisien puolueen taholta on vastedeskin tarkkaavaisuudella seurattava uuskommunismmin jatkuvaa kehitystä sekä arvosteltava sitä sellaisena kuin se todellisuudessa on, peittelemättä itseltään 'enempää sen kielteisiä kuin myönteisiä-kään saavutuksia;

•että järjestetty yhteistoiminta sosialidemokraattien ja kommunistien välillä yhteisrintaman muodossa on tällä haavaa luonnontonta ja käsitteitä sekottavaa;

että työväen yhteisrintaman ehtona on aina pidettävä sosialidemokraattisten periaatteiden julkinen hyväksyminen; ja

että suhtautumisessa n.k. »Suomen sosialistiseen puolueeseen* on tehtävä ero kommunistijohtajien ja niiden vaikutuksen alaisten työläisten välillä, jotta siirtyminen takaisin sosialidemokraattiseen puolueeseen muodostuisi viimeainituille luonnolliseksi ja helpoksi asiaksi.

Järjestötoiminnan elvyttäminen.

Esittänyt T. Tainio.

Puolueemme jäsenmäärä on ollut verrattain suuresti vaihteleva. Siinä on erityisiä nousu- ja laskukausia, kuten seuraavat numerot osoittavat:

1904	oli	jäseniä	16,610,
1905	»	»	45,298,
1906	»	»	85,027,
1907	»	»	82,328,
1908	»	»	71,266,
1909	»	»	58,293,
1910	»	»	52,076,
1911	»	»	48,406,
1912	»	»	51,798,
1913	»	»	53,082,
1914	»	»	51,520,
1915	»	»	51,821,
1916	»	»	72,691,
1919	»	»	67,02,2,
1920	»	»	49,830,
1921	»	»	37,541,

1922 »	»	31,806,
1923 »	»	27,750,
1924*)»	»	25,123,

Nämä numeroit osoittavat, että 'puolueemme jäsenmäärä ei ole tasaisessa ja säännöllisessä kasvussa, vaan että siinä tapahtuu nopeasti suuria vaihteluita milloin ylös- milloin alaspäin. Murros-aikoina jäsenluku nopeasti kasvaa ja niiden ohimentyä taas alenee. Se todistaa, ettei puolue ole jaksanut itseensä täydellisesti sulattaa niitä runsaita kehittymättömiä aineksia, jotka mur-rosaikoina ovat tulleet puolueemme järjestöihin joko turvaa etsimään toi etuja ta-voittelemaan. Säännöllisen¹, jatkuvan järjestötoiminnan merkitys ei ole ehtinyt noille »vierailijoille* selvitä.

Viime vuosina tapahtunut jäsenmäärän alentuminen on kuitenkin siksi suuri, että siihen täytyy kiinnittää erikoista .huomiota, täy-tyy koettaa löytää sen todelliset syyt, että ne voitaisiin poistaa sikäli kuin ne puolueemme omasta toiminnasta tai toimeettomuudesta johtuvat.

Sanomattakin on selvää, että kansalaissota ja sen jälkeen työväen jakautuminen kahteen eri puolueeseen on suurimpana vähenemisen syynä. 'Olihan Venäjällä 'elokuussa v. 1918 perustetun Suomalaisen Kommunistipuolueen tärkeimpänä tehtävänä Suomen Sosialidemo-kraattisen Puolueen hajottaminen ja .murskaaminen ja olihan sillä sitä varten tyhjentyvät rahavarat, monia miljööneja käytettävissä. Amerikasta sai saman puolueen suomalainen osasto lisäksi petok-sella ja kavaluudella 'kokonaan toisia tarkoituksia varten kerätyn rahaston. Tottahan sellaisilla rahavaroilla ja kommunistisen in-ternatsionaalin .tehokkaalla ja ehtymättömällä avustuksella saatiin jotakin, pahaa tehdyiksi, saatiin sosialidemokraattisen puolueen toi-minta herpaistuksi, varsinkin kun kotimaisen porvariston toimenpi-teet antoivat voimakasta tukea Venäjältä käsin levitetulle 'käsityk-selle, ettei Suomessa työväenasiata voida 'eteenpäin, viedä millään muulla 'kuin aseellisen' .vallankumouksen keinoilla.

Tankkaan ei voida kuitenkaan eroittaa minkä verran sisällissota

*) Nämä puoiletilastostosta lainatut numerot eivät kuitenkaan ole täysin tarkat, sillä esim. vuodelta 1920 puuttuu tiedot 77 yhdis-tyksestä, joista 50:ssä oli jäseniä yhteensä 1,546, joten' sen vuoden jäsenluku oli noin 2,000 suurempi kuin tilasto osoittaa. Vuonna 1924 on .erotus vieläkin suurempi, sillä silloin, puuttui tietoja 137 yhdistyksestä. Vuosilta 1917 ja 1918 ei ole tilastoa lainkaan, saata-vissa, kun tilikirjat niiltä vuosilta ovat joutuneet hukkaan.

sinänsä ja kommunismi erikseen puolueemme asiaa ovat vahingoittaneet, kun niiden kumpaisenkin seuraukset »yhtyvät toisiinsa ja ovat samanlaisiakin.

Ennen hajaannusta oli imeiliä valtiollinen liike korkeassa kursissa ja kaikkia muita työväenliikkeen haaroja pidettiin vähempiarvoisina. Verrattomasti suurin osa ammatillisesta järjestyneistä kuului myöskin puolueeseen, samoin myöskin edistysmielisestä osuustoimintaväestä. Vertailua varten liitämme tähän tauluko» puolueen ja ammattijärjestön jäsenmääristä vuosilta 1907—19>17.

	Puolueeseen kuului :	Ammattijärjestöön kuului
V. 1907.	82,328 jäsentä	25,797 jäsentä
» 1908.	71,266 »	23,909
» 1909.	58,293 »	19,928
» 1910.	52,076 »	15,346
» 1911.	48,406 »	19,640
» 1912.	51,798 »	20,989 »
» 1913.	53,082 »	28,021
» 1914.	51,520 »	30,871
» 1915.	51,821 »	30,150
» 1916.	72,691 »	41,804 »
» 1917 kolmannen neljänneksen ¹ lopussa	156,763	<»

Paljoko puolueeseen kuului jäseniä v:m 1917 lopussa, siitä ei ole tietoja, mutta arvatenkin puolueeni jäsenmäärä oli säällöinkin vastaavasti suurempi kuin ammattijärjestön. Ammattijärjestössä oli v. 1915 10,205 ja v. 1916 12,441 sellaista jäsentä, jotka eivät kuuluneet puolueeseen. V. 1916 kuului puolueeseen 653 ammattiosastoa, nyt niitä kuuluu 41.

Niihin aikoihin odotettiin ja toivottiin puolueelta suuria, jopa mahdolluuksiakin. Vuoden 1918 tapahtumiin ja niiden seurauksiin sammuivat suuret luulot ja toisilla ne vaihtuivat suorastaan epätoivoksi. Tullannet menettivät 'kaiken luottamuksensa parlamentariseen toimintaan, vaikka onnettomuuksien syynä oli juuri parlamentaarisesta toiminnasta luopumina». Sen jälkeen tietysti luopuivat puolueesta kaikki ne ainekset, jotka eivät koskaan olleet parlamentaariseen toimintaan luottaneet ja tuskinpa sitä tunsivatkaara — sellaisiakin aineksia nimittäin oii puolueessa ennen kansalaisuutta.

Ennenkuin ryhdymme: tekemään johtopäätöksiä jäsenluvun' alenemisesta, tarkastamme vielä millä tavoin se 'ilmenee eri ammattilaisten kesken, maaseudulla ja kaupungeissa, sellaisina kuin ne ilmenevät pu'ohjelmastossa.

Puolue en koko jäsenluvusta oli:

V. 1916 kaupungeissa 23,086 ja maaseudulla 49,605. V. 1924 •kaupungeissa 3,083 ja maaseudulla 22,040.

Vähennys kaupungeissa oi siis suhteettoman¹ suuri maaseutuun verraten.

Ammatittain laskettuna oa tulos samansuuntainen.

V. 1916 kuului teollisuustyöväkeä puolueeseen kaupungeissa 14,907 ja maaseudulla 11,626.

V. 1924 kuului teollisuustyöväifceä puolueeseen kaupungeissa 1,051 ja maaseudulla 5,043.

Rakennustyöväkeä kuului puolueeseen v. 1916 kaupungeissa 3,591 ja maaseudulla 4,760. Vastaavat luvut v. 1924 olivat 346 ja 2,142.

Maanviljelystyöväen jäsenmäärä on alentunut 15,187 :stä 7,933 :een.

Ylläolevista numeroista selviää, että jäsenmäärän alentuminen kaupungeissa on ollut paljoa suurempi kuin maaseudulla. Tämä johtuu siitä, että sen'jälkeen kun ammattiyhdistykset lakkasivat kuulumasta puolueeseen, ovat niiden jäsenetkin jääneet suurimmaksi osaksi puolueen ulkopuolelle. Sama ilmiö, mikä on havaittavissa kaupungeissa, on esiintynyt myöskin maaseudun suurilla tehdasseuduilla. Siellä, missä ennen kuului työväenyhdistykseen monia satoja jäseniä, siellä kuuluu nyt enää yhtä monta kymmentä, kun ammattiyhdistyksien •jäsenet eivät enää kuulu työväenyhdistykseen eikä sen kautta puolueeseen.

Tämä ammattiyhdistysväen ilmoittautuminen valtiollisesta puolueesta on suurin vahinko, minkä 'kommunistit hajotustyöllään ovat saaneet aikaan. Siinä olikin puolueemme heikko kohta, että ammattiyhdistysten jäsenet olivat aivan liian vähän kosketuksessa valtiollisen puoluetoinnin kanssa ja siten tavallaan jäivät sen ulkopuolelle, tai eivät ainakaan ehtineet saada varmaa vakaumusta sosialidemokraattisen liikkeen valtiollisista menettelytavoista. Kun syntyi kaksi työväenpuoluetta, niin •epätietoiset ainekset jäivät sivustakatsojiksi, tietämättöminä siitä, mille puolelle heidän tulisi kuulua. Osittain on syrjään jäämiseen vaikuttanut myöskin halu saada olla rauhassa ikommiunistiem häytyyksiltä ja ärsyttäviltä hyökkäyksiltä työpaikoilla. Kun työväenliikkeessä saadaan aikaan Suurempi—yhtenäisyys, silloin ainakin nämä rauhaa kaipaavat sielut taas saadaan mukaan.

Mitä taas jäsenluvun alentumiseen maanviljelystyöväestön keskuudessa tulee, niin on muistettava, että kommunistit heti aluksi saivat kokomaan valtaansa kolme kokonaista piirijärjestöä, nim. Oulun läänin molemmat piirit ja Kuopion 'läntisen, 'piirin, joissa yhteensä oli y. 1916 yli 2,500 maatyöläisjäsentä, sekä vielä lisäksi suurimman Osan Vaasan läänin .eteläisen piirin järjestöistä. Sosialidemokraat-

taseen puolueeseen takaisin palautuneita maanviljelystyöläisiä näissä Piireissä on noin 300, eli 12 % eronneista. Tietysti kommunistinen hajotus-työ on turmiolliset jälkensä jättänyt muittenkin piirien maanviljelystyöväen yhdistyksiin, vaikkei tulos ole ollut yhtä tuhoisa kuin noissa kolmessa kehittymättömissä pohjoisissa piireissä.

Torpparivapautuksen toteuttaminen on myöskin osaltaan vaikuttanut maanviljelystyöläisten jäsenmäärän: alentumiseen ehkäpä vielä suuremmassa määrässä kuin kommunistien hajotus-hommat. Ennen torpparivapautusta kuului puolueeseen useita kymmeniä elinvoimaisia torppari osastoja, v. 1919 oli niitä enää 14 ja nyt ikuuluu puolueeseen ainoastaan yksi pienviljelijäosasto. Tämä entisten 'torpparien ja nyt itsenäistyneiden pienviljelijäin' vieraantuminen sosialidemokraattisesta puolueesta ei ketään asioita seurannutta ihmetytäkään. Tiedettiin jo ennakkolta, torpparivapautusta ajettaessa, että tulos siitä muodostuisi tällaiseksi, Eiväthän lähimainkaan kaikki sosialidemokraattiseen¹ puolueeseen kuuluneet torpparit olleet sosialidemokraatteja, eivätkä edes tietäneet, mitä sosialidemokratia on; he kuuluivat puolueeseen vain seintähden, että se edisti ja ajoi heidän etujansa. Torppariliike sammui ja uutta, voimakasta ja puolueeseen liittyvää! pienviljelijäiliikettä ei ole vielä syntynyt. Ne torpparit, jotka olivat sosialidemokraatteja ja tiesivät mitä puolue¹ on, ovat puolueessa pysyneet, vaikkeivät mitään itsenäisiä osastoja muodostakaan. Puolueeseen kuuluvain pienviljelijäin toimekasta osanottoa järjestötoimintaan lamauttaa myöskin jonkun verran heidän utterat ponnistuksensa saattaa viljelyksensä, karjanhoitonsa ja kotitaloutensa entistä parempaan kuntoon.

Jäsenmäärän alentumiseen puolueessa, vaikkakin vähemmässä määrässä, on vaikuttanut vielä sekin, että kommunistien onnistui solutustyönsä kautta vallata työläism-uorisoliitto, 'työläisnaisliitto ja vieläpä työväen raittiusliittokin. Tosin tilalle on perustettu uudet liitot, mutta voimia on siten hajotettu ja aina hajoittajain kelkkaan joutuu joitakin jäseniä vastoin tahtoaankin, 'kun eivät henno erota pois yhdistyksestään, johon ovat kauan kuuluneet ja joka siten on käynyt rakkaaksi, vaikkapa eivät uusia suuntaviivoja mielessään -hyväksykään'.

Jäsenmäärän alentumiseen yhdistyksissä vaikuttaa- myöskin toiminnan¹ laim-eus. Se on seikka, jonka on sanottu, johtuvan siitä, ettei puoluejohdon taholta ole annettu yhdistyksille enemmän työtä, esitetty asioita ja keskustelukysymyksiä j.n.e. Jokaisen, joka asioita tuntee ja joka tahtoo niitä asiallisesti ja puolueettomasti käsitellä, täytyy myöntää sellaiset väitteet vääriksi. Ei mikään aloite tai esitys merkitse mitään, jollei ole sen toteuttajia ja täytäntöön: paujoita. Vaikkei sota yhtä kaipaakaan, on kuitenkin totta,, että." jokaisessa

yhdistyksessä pitäisi olla «des yksi henkilö, joka tietää mitä tahtoo- ja 'tahtoi mitä tietää. Toisin tämmöiseltä vaaditaan miltei yliluonnollisia uhrauksia ja ponnistuksia, kun joutuu kaikissa yhdistyksen asioissa valjaisiin, mutta asiat tulevat kuitenkin suoritetuiksi jollakin tavalla. Mutta jos ei ole yhtäkään .asioista selvillä olevaa tarmokasta -henkilöä, joka valjaisiin suostuu rupeamaan, -niin silUoin- ovat jo asiat hullusti. Ja sellaisiakin seutuja ja yhdistyksiä on. Niissä ei lähetetty puhujakaan pääse vaikuttamaan, kun kaikista ilmoituksista ja piiri-toimikunnan! kirjeistä huolimatta paikkakunnalla ei'ole pantu t-ikkua-ristiin puhetilaisuuden ilmoittamiseksi ja järjestämiseksi. Niin 'tarkkaa työtä teki valkoinen -terrori v. 1918 erinäisillä paikkakunnilla, että toimihenkilöt teloitettiin sukupuuttoon. Jos jokunen jäi henkiinkin, niin- hän on ehdonalainen tai kansalaisluottamusta vailla ja siten estetty yhdistyksen luottotoimia hoitamasta. Täten syntyneitä aukkoja om- vaikea täyttää. Ja vaikkapa toifcnihenkilöitten puute -ei juuri aiän suuri kaikkialla olekaan, niini sairastetaan tätä 'puutetta kuitenkin joka yhdistyksessä ja se on laimean toiminnan: perimmäinen syy.

Sitäpaitsi on suuri joukko puolueemme parhaita voimia — yli 4,000 henkeä — varsinkin' maaseuduilla niin kiinnitetty kunnalliseen toimintaan, että se estää heitä entisellä utteruudella ottamasta osaa yhdistystoimintaan. Tarvittaisiin siis paljon enemmän kykeneviä toimihenkilöitä, jotka pystyisivät sekä kunnalliseen toimintaan että järjestötyöhön. Erityisiä kursseja tätä 'tarkoitusta varten onkin' eri pii-reissä pantu toimeen, mutta tulokset niistä eivät ole vielä näkyvissä. Mutta niiden kautta on kuitenkin edeUeenkini ja entistä tehokkaammin' .koetettava toimihenkilöitä kasvattaa.

Sosialidemokraattisen puolueen ulkonainen vaikutus ei näy kuitenkaan olevan riippuvainen jäsenluvun vaihteluista. Sosialidemokraattinen ajatus tapa on lujemmin juurtunut kansamme keskuuteen kuin käsitys järjestäytymisen välttämättömyydestä. , Siitähän antaa parhaan kuvan sosialidemokraattisten äänestäjien lukumäärä niin valtiollisissa kuin kunnallisissakin vaaleissa. Siinä ovat vaihtelut 'pie-nempiä, kuten nähdään seuraavasta taulukosta:

Vuosi	Sos.-dem. edustajia	Sos.-dem äänestäjiä	Prosentteissa
1907	80	329,946	37
1908	83	310,826	38,4
1909	84	337,685	39,9
1910	86	316,951	40
1911	86	321,201	40
1913	90	312,214	43
1916	103	376,030	473
1917	92	444,670	44,8
1919	80	365,046	38
1922	53	216,861	25,1
1924	60	254,672	28,8

Jos kommunistien saamat äänimäärät vuosilta 1922 ja 1924 otetaan huomioon, niin saadaan koko vasemmiston äänimääräksi v. 1922 345,042 eli 39.9 % ja v. 1924 yhteinen äänimäärä 346,336 eli 39.3 %. Äänimäärän huomattava alentuminen vuonna 1919 johtui siitä, että edellisissä vaaleissa v. 1917 oli äänimäärä sota-ajan poikkeuksellisten, olojen vaikutuksesta kohonnut tavallista enemmän — vaikkakin edustajamäärä silloin¹ »alentui 11:llä, sillä silloin porvarilliset p onni siam ali a kaikki voimansa saivat vielä enemmän äänestäjiä vaaliuurnille ja olivat sitäpaitsi vaaliliitossa keskenään — kun sitävastoin v. 1919 tuntuu selvästi sekä sisällissodan¹ että valkoisen terrorin jäljet. Suuret joukot työläisäänestäjiä oli teloitettu, maanpaossa tai kansalaisluottamusta vailla. Siitä huolimatta on äänimäärä sinäkin vuonna huomattavasti suurempi kuin koskaan ennen v:n 1916 vaaleja. Nämä numerot osoittavat, ettei köyhälistön¹ ajatustavassa ole tapahtunut mitään huomattavampaa »muutosta, vaan että se edelleenkin¹ on pysynyt sosialidemokraattisena, lukuunottamatta kuitenkin koimmunistista virtausta, jota kuitenkin on pidettävä tilapäisenä ilmiönä, sillä varsinkin maaseudulla kommunistiseen puolueeseen lukeutuvat eivät ole »Periaatteellisia kommunisteja, eivätkä tiedä, mitä kommunismi on; silloin kun ne sen tietävät, silloin ne myöskin siitä •eroavat.

•Kunnallisista vaaleista ei ole viime vuosilta vielä saatavissa tarkistettuja tietoja, mutta suhde niissä on melkein samanlainen. V 1918 oli työväenpuolueella yhteensä äänestäjiä 143,235 eli 35.9 %, V. 1919 244,692 eli 46.7 %, v. 1920 272,088 eli 48 % ja v. 1921 258,973

©li 44 %. Nyt joulukuussa v. 1925 toimitetut vaalit näyttävät antaneen melkein yhtä hyvän tuloksen¹ kuin v. 1920.

Kun tarkastaa nykyistä tilannetta, niin ensimmäisenä vaikutelmana on, että puolueemme toimesta on 'harjoitettu herätystyötä, agitatsioitii, paljon voimakkaammin, kuin järjestäytymistyötä. Siinä suhteessa on saattava muutos aikaan. Herätystyö on ollut välttämättöntä ja sen kautta onkin saatu suhteellisesti erinomaisia tuloksia verrattuna sosialidemokraattisien äänestäjien lukumäärään kehittyneimmissäkin maissa, mutta varsinainen järjestäjästyö on jäänyt vähemmälle. Nyt on ponnistettava toiminta pääasiassa siihen, että sosialidemokraattisista äänestäjistä tulee myöskin puolueen jäseniä.

Puolueen: alkuaikoina oli agitatsiosissa pakostakin turvaututtava puhuttuun sanaan joukkojen herättämiseksi, kun monille paikkakunnille ei levinnyt yhtään työväenlehteä, eikä myöskään ollut kirjallisuutta saatavissa. Puhuttu sana onkin ehkä tehokkaampi herätystyössä, mutta järjestäytymistoiinnassa on kirjoitettu sana parempi. Sen takia onkin tulosten saavuttamiseksi kiinnitettävä päähuomio sanomalehdistöni ja kirjallisuuden levittämiseen. Hyvälläkin puheella on ainoastaan hetkellinen vaikutus, mutta kirjallisuus ja sanomalehdet jättävät pysyvää jälkeä, eikä niiden levittämiseen tarvita erityistä kykyä eikä koukutusta, sillä siihen pystyy kuka tahansa, jos vain on innostusta ja asianharrastusta. Piirisihteerien ja luennoitsijoiden tärkeimpänä tehtävänä tulee sen vuoksi olla huolehtiminen siitä, että kullakin paikkakunnalla on ei ainoastaan valittuna, vaan toiminnassakin kirjallisuuden ja sanomalehtien levittäjiä, samalla kun jokaisen puolueosaston! asiana tässä suhteessa on kiinnittää tarkkaa huomiota jo annettuihin ja vasta annettaviin neuvoihin ja ohjeisiin. Sanomalehdistömme levittäminen on parasta työtä puolueemme voiman kasvattamiseksi ja siitä riippuu paikallisten osastojenkin toiminnan vireys.

Puolueosastojen on myöskin kiinnitettävä entistä enemmän huomiota jäsenmääränsä kasvattamiseen, sillä viime vuosina, jolloin jäsenmäärä ei ole itsestään kasvanut, on tätä suuresti laiminlyöty. Esim. jäsenmaksujen kanto on monissa, yhdistyksissä ollut aivan leväperäisesti hoidettu. Ei riitä se, että yhdistysten kokouksissa jäsenmaksuja kannetaan, sillä ei kokouksissa paljoakaan uusia jäseniä ilmoittaudu, vaan niitä olisi kannettava kaikissa tilaisuuksissa, iltamissa, asunnoissa ja työpaikoilla. Siellä, missä työala on laajempi, pitäisikin olla useampia jäsenmaksujen kantajia. Ehkäpä vielä siellä, missä tämä työ muodostuu erittäin raskaaksi, olisi maksettava jäsenmaksujen kantajille vähäinen palkkio osittaiseksi vai-vojen korvaukseksi.

Puolueen yleisagitatsionia ei Puolue-toimikunta suurestikaan voi johtaa. Se voi pitää palveluksessaan yhden taikka parikin yleistuen-

noitsijaa sikäli kuin toimeensa pystyviä henkilöitä on saatavissa, mutta niidenkään toiminta ei laajalle ulotu, Sillä eiväthän ne voi käydä kuin 'kerran parissa kolmessa vuodessa kullakin paikkakunnalla. Järjesfämistyön' järjestäminen' ja hoitaminen kuuluu etupäässä piiri-toimikunnille, ' mutta perusjärjestöjenkin pitää kaikella kyvyllään ja tarmokaan olla siinä mukana. Mutta tärkeätä on, että piiri-toimikunnatkin! ovat tehtävänsä tasalla ja sen tähden on ehkä ein-tistä suurempaa (huomiota kiinnitettävä piiritoimikuntien kokoon-panoon, että niihin¹ tulee valituksi vakiintuneita sosialidemokraat-teja, niistäkin etupäässä sellaisia, jotka ovat perehtyneet ja innostuneet järjestämistyöhön voidakseen valvoa ja järjestää 'tä-tä toimintaa alueellansa. Vielä sitäkin tärkeämpää olisi, että puolueen palveluksessa olevat piirisihteerit olisivat täysin tehtävänsä tasalla. Näin ei kuitenkaan ole¹ yleisesti laita ja syynä siihen on 'etu-päässä se, että piirisihteerien työ on siksi raskasta, monipuolista ja monenlaisia kykyjä vaativaa, ettei piirisihteerien nykyisillä palkoilla täysin päteviä voimia 'kaikin paikoiin saada. Vaatimukset, joita piiri-sihteerille' asetetaan ja täytyy asettaa, 'kasvavat' vuosi' vuodelta, mutta palkkojen pitäisi kohota samassa suhteessa, sillä muuten ne, jotka OTuuhun kykenevät, hakevat ja saavat helppotoisempia paik-koja paremmilla palkoilla. Epäkohta on 'myöskin se, ettei puolue-toimikunnalla ole mitään .määräysvaltaa piirisihteerien! vaalissa, sillä saattaahan tapahtua ja on tapahtunutkin, että tähän tärkeään toi-meen valitaan henkilö, jolla ei ole siihen 'mitään edellytyksiä.

Parempien tulosten' saavuttamiseksi 'puolueen järjestötoiminnan elvyttämisessä ehdotetaan: edellä olevan perusteella:

että puolueen valistustyössä on entistä enemmän kiinnitettävä
•huomiota järjestäytymisen merkitykseen,

että puolueen ja piirien puhujien ja luennoitsijoiden on mat-koilla ollessaan tutustuttava paikallisiin olosuhteisiin ja annet-tava yksityiskohtaisia ohjeita asianomaisille johtokunnille jär-jestötoiminnan vilkastuttamiseksi ja kuntoon saamiseksi,

että piiritoimikuntien on voimiensa ja varojensa mukaan jär-jestettävä erityisiä kursseja järjestötoimitsijain kasvattamiseksi ja kehittämiseksi,

että ammatillisesti järjestyneideni puoluetoverien on huoleh-dittava, että valtiollisen toiminnan ja järjestäytymisen tärkeys tulee myöskin ammattiyhdistysväelle selvitetyksi, ja siten val-tiollisen ja ammatillisen liikkeen suhteet läheisemmiksi,

että piiritoimikuntien on pyydettävä puoluetoimikunnan lau-sunto hakijoista pörisihteiripaikkoja täytettäessä.

että olisi pyrittävä korottamaan piirisihteerien palkkoja täysin pätevien voimien kiinnittämiseksi mainittuihin toimiin, ja
 että puoluetoimikunta velvoitetaan tarkasti seuraamaan valistustyötä kaikissa piireissä ja antamaan apua ja neuvoja pyydetessä ja pyytämättä, missä niitä tarvitaan.

Puoluetoimikunta

ehdottaa nämä ponnet hyväksyttäväksi.

Puolueemme jäsenmäärän kohottaminen.

Kuten julkisuuteen saatetut tilastot osoittavat, on puolueemme jäsenmäärä viimeisinä vuosina laskenut huomattavasti. Se johtuu monestakin syystä, eikä suinkaan vähemmän puoluetoiminnan yleisestä lamaannuksesta, mikä oo viimeisinä vuosina vallinnut.

Meillä on kuitenkin järjestöjen ulkopuolella paljon sellaisia työläisiä, jotka ovat mielipiteiltään sosialidemokraatteja, äänestävät puolueemme asettamia ehdokkaita, lukevat sosialidemokraattisia sanomalehtiä, mutta eivät ole puolueemme jäseniä ja ovat siten¹ puolueemme ulkopuolella virallisesti. Varsinkin osoittavat vaalitulastot, valtiollisissa samoin kuin kunnallisissakin vaaleissa, että äänestäjien lukumäärä on mofflinkeroin suurempi kuin puolueen¹ jäsenmäärä. Tämän johdosta kysyy moni puoluetoveri itseltään, että mistä se johtuu? Onko puolueemme yksinomaan n.s. »suuria tapauksia« varten? Eikö siihen mitenkään saada liittymään jäseniä myöskin sellaisina aikoina, jolloin eivät mitkään ulkopuoliset asiat, erikoiset valtiolliset tapahtumat, kuten sotien syttyminen ja niistä johtuvat seuraukset tai muut sellaiset tekijät, jotka aina tavallisesti vaikuttavat siten, että-puolueeseemme alkaa tulvimalla tulvia uusia jäseniä. Eikö puolueemme taistele työläisten ja vähävaraisten elinehtojen puolesta myöskin »rauhan aikana* ja eikö puolueestamme ole mitään turvaa ja etua muulloin kuin »epänormaalisina» aikoina sekä eikö puolueestamme mitenkään saataisi pysyväistä suurta joukko puoluetta kaikkina ajankohtina?

Tällaiset ajatukset risteilevät epäilemättä monen puoluetoverin aivoissa nykyaikana. Jos tästä seikasta tulee puhe järjestymättömien työläisten kanssa, ei siihen pätevää vastausta löydetä, vaan on se tavallisesti se: ettei tuota jäsenkirjaa ole tullut lunastettua, vaikka sen joskus on ajatellut tekevänsä. Tämä seikka saattaa ajattelemaan, että puolueemme jäsenmäärä saattaa olla siitä syystä alhainen, ettei järjestöjen taholta kyetä uusia jäseniä hankkimaan eikä niitä todella ole hankittukaan.

Luokkatietoiselle työläiselle on, järjestäymiskysymys selvä. **Mutta** iKun on kysymys niistä joukoista, jotka ovat puolueemme ulkopuolella kannattaakseen puoluettamme vain vaaleissa, niin voidaan ajatella, että tämä joukko ei ole¹ niin luokkatietoista, että se käsittäisi .myöskin jäseneksi liittymisen välttämättömyyden. Siksi onkin sitä joukkoa koetettava saada liittymään jäseniksi työväenyhdistyksiin' niillä keinoilla, jotka eivät yksinomaan vetoa jäseneksi aikovan tietoisuuteen. On vaikutettava myöskin tunteisiin ja siten saatava suuret joukot hereille.

Tätä keinoa, tunteisiin vetoamalla ja joukkopsykologiaan vaikuttamalla, onkin viime aikoina pyritty useammalla alalla käyttämään. Tätä keinoa ovat ryhtyneet käyttämään ei ainoastaan aatteelliset järjestöt, .kuten raittiusliike', vaan huomattavassa määrässä myöskin taloudelliset järjestöt, kuten osuustoimintaliike, joissa jäseneksi liittymällä taloudellinen hyöty on välittömämpi kuin esimerkiksi sosialidemokraattiseen puolueeseemme liittymisellä odotetaan saatavan. Edistysmielinen, osuustoimintaliike on järjestänyt n.s. osuustoiminnallisia valistusviikkoja ja, nämä ovat tuumus tetut tarkoitustaan vastaaviksi. Tähän suuntaan olisi puolueemme -agitatorisessa työssään päästävä. Mikään, ei estäisi puoluettamekin ryhtymästä järjestämään n.s. poliittista valistusviikkoa, jonka ajalla mobilisoitaisiin kaikki käytettävissä olevat puoluevoimat, puolueemme puheenjohtajasta ja sihteeristä aina liikkeittemme henkilökuntaan ja yksityisiin yhdistyksien johtokunnan ja muihin kykeneviin jäseniin saakka, harjoittamaan herätystyötä jäseneksi liittymisen puolesta puolueeseemme. Esimerkiksi kerran, vuodessa tehtäisiin tällainen joukkorynnistys ja ulotettaisiin se maamme jokaiseen ja pimeimpäänkin kolkkaan. Kun¹ ihmiset yleensä tarvitsevat voimakasta ulkoapäin tulevaa vaikutusta, niin sopii mielestämme poliittisen valistusviikon j arjesta mi nein puolueellemme yhtä hyvin kuin muillekin aatteellisille ja •taloudellisille järjestöille. Siitä olisi sekin hyöty, että siten herätettäisiin parhaiden useilla paikkakunnilla nukkuvaa yhdistystoimintaa, kun heille tulee jotain muutakin tehtävää kuin virallisten asiain hoito, joka yksistään ei kaikkialla näytä pitävän mieliä vireessä. Tämä valistusviikko on luonnollisesti järjestettävä koko maata käsittäväksi ja samaan aikaan. Valistusviikon ajan määräisi puoluettoimikunta sekä antaisi ohjeita piiritoimikunnille, jotka taas vuorostaan ohjaisivat kunnallistoimikuntia ja lähettäisivät niille puhujia, suullista agitatsioonia harjoittamaan sekä välittäisivät puoluettoimikunnan julkaisemia, koko maata käsittäviä lentolehtisiä. Erikoisesti tulisi tämän viikon aikana myöskin puolueemme sanomalehdistö kirjoittelemaan puolueen tähänastisista saavutuksista, tekemään, selvää puolueemme menettelytavasta, puolueikokouksiemme päätöksistä ja siten harjoittamaan voimakasta ja

valistavaa agitatsioonityötä puolueemme jäsenmäärän kohottamisen. hyväksi. Epäilemättä muodostuisi tämä viikko puolueellamme hyödylliseksi juhlatiikoksi kerran vuodessa, jolloin» sanomalehdistö käsittelee 'PeTusteellisemmin valtiollisia tapahtumia, joihin puolueemme on ollut vaikuttamassa ja joihin se ratkaisevastikin on vaikuttanut, yhdistykset järjestäisivät vapaita ohjelmallisia valistustilaisuuksia ja harjoittaisivat kykyjensä ja voimainsa mukaan ympäristössään! kotiagitatsioon ja puhujat kiertäisivät selvittämässä puolueeseemme jäseneksi liittymisen välttämättömyyttä ja järjestäytymisen merkitystä y.m. Tällöin olisi agitatsioonityöUämme määrätty tarkoitus ja näitä tilaisuuksia varten otettaisiin käytäntöön uusia agitatsioontaruotoja ja työvälineitä, kuten varjokuvaesityksiä, joita varten hankittaisiin piireihin varjokuvakoneet ja 'puoluetoimikunnan välityksellä sopivia kuvia, jotka kuvaisivat köyhälistön jokapäiväistä elämää, sen kärsimyksiä ja epätoivoista ponnistelua ja taistelua olemassaolonsa puolesta, kapitalististen etujen mukaisesti hyvin järjestäytyneessä yhteiskunnassa.

Ylläolevan perusteella ehdotamme puoluekokouksen päätettäväksi:

1) (Puolueen jäsenmäärän kohottamiseksi päättää puoluekokous, että sosialidemokraattista valistus- ja agitatsioonityötä harjoitettaessa järjestetään kerran vuodessa erikoinen, koko maata käsittävä poliittinen valistusviikko, jonka lähemmin kunakin-vuonna määrää puoluetoimikunta ja jonka aikana

a) puolueosastot kaikkialla järjestävät ohjelmallisia valistustilaisuuksia, joihin kaikilla on vapaa pääsy;

b) puolueosastot harjoittavat kotiagitatsioon, jakamalla yhdistyksen toimialueen piireihin, joihin valitaan puoluetoverieita fcehoittamaan työläisiä liittymään järjestöihin¹ ja kirjoittautumaan yhdistyksen jäseniksi;

c) puolueen sanomalehdet harjoittavat voimakasta valistustyötä puolueen jäsenmäärän kohottamiseksi, kirjoittelemalla valtiollisia tapahtumia, selostamalla puoluekokouspäätöksiä y.m.

2) Että puoluetoimikunta veloitetaan hankkimiaan agitatsioonivälineitä, kuten varjokuviaesityksissä tarvittavia kuvia ja painattamaan valistusviikkoa varten laadittuja kuvallisia lento-lehtisiä y.m.

Viipurissa 28 p. lokakuuta 1925.

VIIPURIN MAALAIKUNNAN SOS. rDBM. KUNNALLIS JÄRJESTÖ..

Juho Pyy
puheenjohtaja..

Puoluetoimikunnan lausunto.

Tältä alustukselta ei 'puoluetoimikunta ole tahtonut kieltää tilaa -esitysvihkossa, vaikkapa se onkin jätetty määrä-ajan jälkeen ja vaikka siinä 'ehdotettu päätös ei riitäkään esitetyn suuren ja tärkeän kysymyksen-ratkaisuksi.

'Erityisiin 'tarkoituksiin omistettuja »viikkoja« on jo niin paljon, • ettei niistä -enää luskin ainoakaan vastaa tarkotustaan: am ma tiliseen järjestäytymisen viikko, raittiusviikko, 'osuustoimintaviikko, kirjallisuusviikko, sanomalehtien ti.lau-sviik.co, sokeain päivät, .maatalousväkikö, punainen kuukausi j.n.e. Näistä viikoista voi yleensä sanoa: Paljo poraa, vähä villoja. Erityisen koko maata yhtäikaa käsittävän poliittisen valistusviikon järjestäminen on vaikeata senkin vuoksi, että ei ole saatavissa niin paljon puhujia kuin näihin yli tuhanteen nousevaan valistustilaisuuteen tarvittaisi, sillä melkein jokaisella paikkakunnalla tarvittaisi vieras puhuja 'mielenkiinnon' herättämiseksi, kun kukaan ei ole profeetta omalla paikkakunnallaan. Mutta yksityiset piiri-järjestöt voisivat paremmalla menestyksellä, kukin parhaaksi katsomallaan ajalla .panna toimeen tällaisia hyökkäysviikkoja, sillä yhteen piiriin kerrallaan on helpompi saada puhujia. Parasta kuitenkin olisi, kun ympäri vuoden kaikissa piireissä 'tehtäisiin a, b ja c-kohdissa mainittua' aigitatsionia.

Sos.-dem. piirikokouksen aika.

Kukin osa työväen järjestötoiminnasta on suoritettava silloin, kun se kustannusten halpuuteeni, työn hyvyyteen ja muuhun soveltuvaisuuteensa nähden tulee parhaiten tehdyksi.

Näitä seikkoja ei ole huomioon otettu silloin, kun sos.-dem. piiri-järjestösääntöihin on otettu määräys, että piirijärjestön vuosikokous on pidettävä viimeistään huhtikuulla (9 §).

Tämä aika on monessa suhteessa sopimaton piirikousajaksi. Ensinnäkin on se useimpina vuosina kelirikon aikaa. Kulku on silloin hankalaa yleensäkin, mutta erikoisesti, jos piirikokousedustajan kotipaikka on suuremman vesistön takana. Jää on useana vuonna silloin niin rapeata, ettei se kestä kulkea ja ikuitenkin estää se veneellä tai laivalla kulun. On siis kierrettävä maitse, josta johtuu. 'Paitsi kelirikon hankaluuksia, se, että kyytikulut tulevat kalliiksi. Siinäkin tapauksessa, ettei edustaja asu vesistön takana, nousevat hänen kyytimenonsa kalliiksi, jos hän on piirikokouspaikasta etäällä olevasta kunnasta. Voi liioittelematta sanoa, että sellaisissa piireissä kuin esim. Hämeen eteläinen ja pohjoinen, joissa laiva- ja autoliike on kesällä vilkas, tulisivat piirikokousedustajain kyydit noin kolme; kertaa halvemmiksi, jos piirikokous pidettäisiin kesällä kuin ne tule-

vat kelirikon aikana. Paitsi 'sitä, että pääsee kulkemaan, halvemmalla, voi matkan kulkea lyhyemmässä ajassa, joka sekin vähentää pjiririkokouskuluja.

Toiseksi on huomattava, että huhtikuu on niitä kuukausia, jolloin pitäisi tehdä valistustyötä täydellä voimalla. Esim. edellämainingissa piireissä pyytävät järjestöt kevätvalistuskaudella kursseja etupäässä huhtikuun ajaksi. Syy on se, että maa- ja metsätöläisten talvi-kiireet on siiloin ohi, eivätkä kevätkiireet, 'peltotyöt, tukinuitto, rakennustyöt y.m. ole vielä alkaneet, joten on aikaa istua kursseilla paremmin kuin aikaisemmin ja myöhemmin. Mutta kun piirikokous on pidettävä huhtikuulla, vaatii sen valmistelu suuren osan piirin toimitsijain ajasta ja voimista. On laadittava kertomukset ja alustukset, toimitettava ne painoon, valvottava painatustyö y.m. ja samaan aikaan tehtävä piiritaltoa, jonka valmistumista täytyy juuri piirikokouksen vuoksi keinotekoisesti kiirehtiä, josta syystä tulee huonompaa työtä kuin tulisi, jos saisi siitä hätäilemättä tehdä. Kun piiritoimikunnat yleensä ovat köyhiä, ei niillä muutenkaan ok varaa pitää toimitsijoita tarpeeksi. Ja kun näidenkin voimista suuri osa kulutetaan piirikokousvalmisteluihin juuri parhaana valistustyöaikana, niin siitä valistustyö kärsii, eikä varat tule käytetyiksi parhaita mahdollisia tuloksia tuottavasti.

Sitten on huomattava, että piirijärjestöjemme varsinainen työvuosi ei ole sama kuin kalenterivuosi. Järjestötoiminta alkaa tavallisesti syyskesällä ja päättyy keväällä. Kun piirikokous pidetään huhtikuulla, päättyvät sille esitettävät kertomukset ja selostukset keskeillä toimintakaudella, siis puolivalmiina. Tästä johtuu, ettei minkään toimintavuoden työstä voida esittää ehjää kertomusta ja monia saman vuoden toimenpiteitä joudutaan selostamaan kahdessa eri vuoden kertomuksessa. Käsitys minkä sellaisista kertomuksista saa, on tietysti hajanainen. Tämän epäkohdan voisi poistaa, jos piirikokous pidettäisiin kesäkuussa.

On myös huomattava, että piirikokouspöytäkirjan laatimiseen, sen painattamiseen ja järjestöille lähettämiseen kuluu noin puolitoista kuukautta, ellei erikoista kiirettä pidetä, sillä sen kirjoittaa tavallisin joku toveri sivutyönään, siis silloin, kun muilta kiireiltä ehtii. Sama on painatuksen y.m. laita, sillä keväiuutuuksien valmistumista ei piirikokouspöytäkirjan vuoksi viivytetä. Tästä johtuu, että jos piirikokous pidetään esim. huhtikuun lopulla, niin ehtii pöytäkirja yhdistysten jäsenten käsiin kesäkuun alkupuoliskolla, siis vuoden-aikaan, jolloin järjestötoiminta useimmilla paikkakunnilla on eniten lamassa ja jolloin useimmilla jäsenillä on vähimmin aikaa ja halua tutkia pöytäkirjoja, mutta josta kuitenkin on pitkä aika syystoimin-

nan alkamiseen» joten siinäkin- poikkeustapauksessa, että joku pöytäkirjan' lukee, sen sisältö syksyyn mennessä täysin unhoittuu. Jos piirikokous pidettäisiin kesäkuulla, ja pöytäkirja joutuisi jäsenille heinä—elokuulla, niin piiripäätökset muistettaisiin paremmin syys-toimintaa alkaessa; ainakin olisi unohtumisen mahdollisuus pienempi.

Kun puhujain kysyntä on kevätkesällä pienempi ja järjestötoiminta luonnollisista syistä laimeata, niin voisivat piirin toimitsijat kohdistaa suuremman huomion piirikokousvalmisteluihin ja itse piirikokoukseen kuin on mahdollisia silloin, kun piirikokous on valmisteltava ja pidettävä muitten kiireitten lomassa. Jos siis piirikokoukset pidettäisiin kesällä, niin voitaisiin ne muodostaa paremmiksi valmistustilaisuuksiksi ja tulisivat niiden päätökset onnistuneempia kuin on mahdollista hätäillen valmistellussa piirikokouksessa. Tämäkin olisi työväen yhteiselle asialle eduksi.

Vielä on huomattava, että suurempien järjestöjen vuosikokoukset yleensä on pidetty ja pidetään nykyäänkin kesällä, samoin ammattiliittojen edustajakokoukset. Tämän aja» siis nekin ovat sopivimmaksi katsoneet.

Monet syyt puhuvat siis sen puolesta, että piirikokoukset olisi pidettävä kesällä. Se, että säännöissä varataan siihen mahdollisuus, ei tietenkään estä pitämästä sitä talvella, missä ja milloin se katsotaan -edullisemmaksi. Voi kyllä joskus sattua, että 'erikoinen syy vaatii piirikokouksen pitämistä aikaisemmin. Niin sattui esim. viime vuonna, jolloin piirikokoukset oli vaalivalmistelujen vuoksi pidettävä helmikuussa ja jojoin niissä samalla käsiteltäin piirijärjestön vuosikokousasiat.kki, jotta ei tarvinnut huhtikuussa toista kokousta pitää. Mutta useimmissa piireissä, asian menon säännöllisesti jatkuessa, on eduksi, että piirikokous pidetään kesällä. Mikäli näin on, sikäli ei saa sääntöjen määräyksillä sitä estää. Asia on niin merkityksellinen, että joissakin piireissä, nykyiset säännöt sivuuttaen, on piirikokous pidetty kesällä.

Näillä perusteilla, joihin voisi vielä lisätä useita, ehdotamme puoluekokouksen päätettäväksi, että puolueemme piirijärjestön sääntöjen 9 §:n 1 momentti muutettaisiin näin kuuluvaksi:

»Piirijärjestön vuosikokous pidetään viimeistään- kesäkuulla. Kokouksen paikan määrää edellinen piirikokous.«

Hämeenlinnassa, elokuun 28 p:nä 1925.

•HÄMEEN ETELÄINEN SOS.-DEM. PIIRITOIMIKUNTA.

Puoluetoimikunta puoltaa ponnien hyväksymistä.

Ruotsinkielisten piirien yhdistäminen.

Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokoukselle.

Vuoden 1919 puoluekokouksessa hyväksyttiin m.m. esitys sellaisen muutoksen tekemisestä puoluesääntöihin, että ruotsalaiset puolueosastot oikeutettiin muodostamaan omia piirijärjestöjään **eri** vaalipiireihin.

Sinä heräämiskautena, joka silloin vallitsi, näytti tämä toimenpide varsin onnistuneelta ja ruotsalaisia piirijärjestöjä perustettiin pian sen jälkeen Uudellemaalle, Turun lääneen ja Pohjanmaalle. Mutta viime vuosina, jolloin työväenliike ei myöskään ruotsalaisella taholla ole osoittanut suurempaa elinvoimaisuutta, ei tällainen piirijako ole osoittautunut edulliseksi toiminnalle, vaan on siitä pikemminkin ollut seurauksena sekä varojen että työvoimien tuhlausta. Tämän huomaten päätti puoluekokous v. 1922 lakkauttaa Turun läänin ruotsalaisen piirijärjestön, joka sen jälkeen liitettiin Uudenmaan läänin ruotsalaiseen piirijärjestöön, joka sen johdosta muutti nimensä Etelä-Suomen ruotsalaiseksi Sos.-dem. Piirijärjestöksi. Nyt on siis olemassa vain kaksi ruotsalaista piirijärjestöä, «iEteläinen ja Pohjanmaan piirijärjestö. Mutta kun Pohjanmaan piirissä on nykyisin vain kaksi toimivaa yhdistystä, niin tuntuu sen säilyttäminen pohjalaisista itsestäänkin vähemmän toivottavalta. Sellaisten olosuhteitten vallitessa tuntuu meistä, että molemmat ruotsalaiset piirijärjestöt voitaisiin yhdistää yhdeksi ainoaksi piirijärjestöksi.

Tämän tarkoituksen saavuttamiseksi ei kuitenkaan ole tarpeen perustaa uutta järjestöä. Toimivien piirijärjestöjen rinnalla on nimittäin Suomen Ruotsalainen Työväenliitto harjoittanut toimintaansa ruotsinkielisen työväenliikkeen keskusjärjestönä, jos kohta toisinaan onkin ollut vaikeata ratkaista, mitkä tehtävät kuuluvat piirijärjestölle ja mitkä liitolle. Sen vuoksi tuntuu meistä, että ruotsalaiset piirijärjestöt voitaisiin ilman muuta lakkauttaa ja Ruotsalaiselle Työväenliitolle myönnettäisiin piirijärjestön oikeudet. Tämä merkitsisi keskusjohdon* keskittämistä ja samalla olisi se omiaan lopettamaan sen varojen ja työvoimien, tuhlauksen, joka nykyisestä piirijärjestömuodosta aiheutuu. Sitä paitsi kävisi silloin mahdolliseksi paremmin lähitulevaisuudessa toteuttaa vakinaisen ruotsalaisen piirisihteerin kiinnittäminen toimeen, mikä ei ole mahdollista, jos nykyiset piirijärjestöt säilytetään.

Jos ruotsalainen työväenliike vasfedes muodostuisi niin voimakkaaksi, että sille käy mahdolliseksi ylläpitää piirijärjestömuotoa, niin mikäänhän ei estäisi tämän järjestelmän uudelleen käytäntöön otta-

misia. Toistaiseksi voisi Suomen Ruotsalainen Työväenliitto ilman suurempia vaikeuksia täyttää piirijärjestölle kuuluvat tehtävät.

Lopuksi huomautettakoon, että alote tämän -esityksen tekemiseen ei ole lähtenyt Liittotoimikunnan taholta, vaan on alote siitä tehty Etelä-Suomen Ruotsalaisen Sos.-dem. Piirijärjestön kokouksessa ja tähän aloitteeseen on ir[^]-öskin Pohjanmaan piiri yhtynyt.

Edellä esitetyn perusteella esitämme, että puoluekokous päättäisi,

- että ruotsalaiset 'piirijärjestöt lakkautetaan ja .että Suom-en Ruotsalainen Työväenliitto toistaiseksi tulee muodostamaan ruotsalaisen piirijärjestön.

SUOMEN RUOTSALAISEN TYÖVÄENLIITON HALLINTO.

Axel Ahlström,
puheenjohtaja.

K. A. Fagerholm,
sihteeri.

Puoluetoimikunta puoltaa ehdotuksen hyväksymistä.

Puolueneuvostoa kokoukset.

Puoluetoimikunnan alustus.

Puoluesääntöjen 37 §:ssä, missä määritetään Puolueneuvoston tehtävät, mainitaan: S ja 9 kohdassa seuraavaa:

»tarkastaa selostus raha-asioista lähinnä edelliseltä puolivuodelta, hyväksyä menoarvio kuluvalle vuosipuoliskolle».

Puoluesääntöjen 39 § kuuluu nykyisin:

»Puolueneuvosto pitää varsinaisia kokouksia kerran puolessa vuodessa.

Ylimääräisen kokouksen pitää Puolueneuvosto!, jos sen jäsenten enemmistö sitä vaatii tai Puoluetoimikunta tarpeelliseksi katsoo.i

Kokemus on osoittanut, -etteivät nämä määräykset ole tarkoitustaan vastaavat. Asia on nimittäin -siten, ettei Puoluetoimikunnan tilinpäätöstä voida tehdä kahta kertaa vuodessa eikä myöskään hyväksyä menoarviota puolivuositain, vaan täytyy menoarviota hyväksyttäessä -ottaa huomioon koko vuoden tilanne ja tulot. Kyllä-hän tilinpäätöksen muodollisesti voi tehdä kaksikin kertaa vuodessa, mutta asiallisesti se ei merkitse sanottavia, sillä kun Puoluetoimikunnan tulot suurimmaksi osaksi tulevat sen kalemterijulkaisuista ja ne saadaan vasta vuoden lopulla, niin ei vuoden keskivälissä tehty

tilinpäätös anna oikeata kuvaa asemasta. Tähän tosiasiaan perustuen onkin puolueuuvosto jo nytkin hyväksynyt' menoarvion, koko vuodelle ja raha-asiaain selostuksessa on pääasiallisimman huomion täytynyt kiintyä todelliseen tilinpäätökseen vuoden lopussa ja sitä seuranneeseen tilintarkastajain lausuntoon. Siitä syystä onkin jo kaksi kertaa Puolueuuvoston syyskokoukset jätetty pitämättä, kun ei muita asioita ole ollut, jotka kokouksen pitämistä olisivat vaatineet. Näinollen on ei ainoastaan tarpeeton, vaan vahingollinenkin määräys, että Puolueuuvoston om kokoonnuttava kerran puolessa vuodessa, kun yksikin Neuvoston kokous voi asiat hoitaa. Siten säästyy huomattava summa puolueen varojakin. Asiain niin vaatiessa tietysti voidaan pitää vuodessa kaksi tai kolmekin kokousta, mutta niiden pito saisi jäädä riippumaan Puoluetoimikunnan ja Neuvoston jäsenten harkinnasta. Näinollen ehdotamme, että puoiesäntöjen 37 §:n 8 kohta muutettaisi siten, että se tulisi kuulumaan seuraavasti:

»tarkastaa selostus puolueen raha-asioista lähinnä edelliseltä vuodelta«, ja 9 kohta:

»hyväksyä menoarvio kuluvalle vuodelle«, ja 39 §

»Puolueuuvosto pitää varsinaisia kokouksia vähintään kerran vuodessa ja useamminkin, jos sen jäsenten enemmistö sitä vaatii tai Puoluetoimikunta tarpeelliseksi katsoo.«

Raittäuskysymys.

(Alustus sos.-dem. puoluekokoukselle.)

Sitten kun Suomessa kieltolaki v. 1919 astui voimaan, oli tärkein askel väkijuomainsäädännön alalla tullut otetuksi. Se erittäin sitkeä taistelu, jota maamme raittäusväki, sosialidemokraattinen työväki etunenässä, oli vuosikymmeniä käynyt kansamme elinjuuria jätävän paheen poistamiseksi, oli silloin johtanut ensimmäiseen suurmerkitykselliseen tulokseen.

Tämän johdosta joutui meillä raittäuskysymys ja erittäinkin käytännöllinen raittäustyö kokonaan uuteen valheeseen. Kun siihenastinen lähin päämäärä, kieltolaki, oli saavutettu, oli nyt huomio kohdistettava entistä kiinteämmin varsimaiseen raittäusikasvatusityöhön, valtiovalan tehtäviin kun kuului laini noudattamisen valvonta. Käsitettiin varsin hyvin, että kestettävänä tulee olemaan vaikea siirtymiskausi, jonka aikana vnossatainen itottumus väkijuomiin sekä perityt käsitykset rinnan vielä vallitsevan tietämättömyyden kanssa

tulevat ankarasti törmäämään kieltolakia, ja sen tukemistoimintaa vastaan, eranerj kuin laki ehtii saavuttaa vaMin^uneen ja sille kuuluvan aseman yhtenä tärkeimmistä ja riidattomimmista siivistyslaeistamme. Sen vuoksi varustautui järjestynyt työväkikin parhaansa mukaan suorittamaan syvälleikäypää valistus- ja kasvatustyötä perustamansa erikoisjärjestön avulla.

Ei voi kieltää, että kieltolain voimaanstuttua lähdettiin taipaleelle varsin toivorikkaina, valoisin mielin ja vahvasti luottaen siihen, että kansan yksimi-eMsefi kannatuksen saavuttanut uudistuslaki on menestyvä. Maitta pian kävi kuitenkin ilmi, että toiveet oli asetettu liian korkealle. Siirtymiskausi osoittautui kalkkia ennakkopäätelmiä vaikeammaksi. Maahan alkoi virrata suunnattomia määriä uikolaasia väkijuomia, jotka rannikolta levisivät sisämaahan päivä päivältä kasvavan, salakutjettajajoukon avulla. Suomi joutui pitkine merirajoineen eteläisempien naapurimaiden taholta ennen pitkää niin häikäilemättömän salakuljetuksen esineeksi, ettei sellaista oltu osattu kuvitellakaan. Kaikkialla saatavissa oleva pirtu löysi kiittollisen kuhittajiston kaikista yhteiskuntaluokista. Juopottelu kasvoi pelottavasta ja sen seurauksena siveellinen turmeltuneisuus kaikkine ilmiöineen.

Pian oli edessä melkein toivottomalta näyttävä tilanne. Salakuljettajat kävivät yhä röyhkeämmiksi ja valtiovalta oli tuo-n uuden rikollisen edessä ilmeisesti neuvoton. Kieltolain rikon ta ja häpäisy muodostui yhä räikeämmäksi saavuttaen huippunsa eräissä yksityistapauksissa maamme sivistyneistön taholta. Synkimmän lehden kieltolakimme historiassa muodostavatkin kertomukset yläluokkamme rikollisesta suhtautumisesta siihen. Tällainen, asiaintila ei ole voinut olla edistämättä siveellistä rappeutumista myöskin työväestön piireissä. SaJa.kuljetusliikkeen palvelukseen on antautunut joukottain terveitä, työkykyisiä miehiä ja tämän liikkeen maahantuomia väkijuomia käytetään tavattoman runsaasti ei ainoastaan järjestymättömän, mutta myöskin järjestyneen työvään, keskuudessa.

Suurimmat syyt tähän surkeaan tilaan lienevät seuraavat: 1) Kieltolaki astui voimaan perin epäsuotuisissa olosuhteissa, maailman- ja kansalaissodan, jälkeisenä sekavana ja levottomana murrosaikana, jolloin ihmisten sekä aineellinen että siveellinen tasapainotila oli syvästi järkkynyt ja yhteiskunnallinen elämä mahdollisimman sairas. 2) Hillittömäksi käynyt salakuljetus ei kohdannut heti alussa riittävän tehokasta vastarintaa valtiovallara taholta virkamieskunnan ja hallitsevan luokan vastahakoisuuden takia. 3) Porvarillinen sanomalehdistö on .muutamia poikkeuksia- lukuunottamatta ryhtynyt räikeästi sakottamaan käsitteitä kieltolain oikeutuksesta ja siinä suh-

teessä saanut aikaan varsin pahaa jälkeä arvostelukyvottomän väestön keskuudessa. 4) Väkijuomalikkeestä hyötyvät suurpääomistajat ovat itsekäistä taloudellisista syistä asettuneet tukemaan ja rahoittamaan salakuljetusta sekä kielto-lainvastaisia kiihotusta. 5) Raittiusvakaumus kansamme keskuudessa on osoittautunut Mian pin-tapuoliseksi.

Jos mielittää¹ päästä tästä alennustilasta, on iitse pahan juuriin käytävä tarmokkaasti käsiksi. Parannuksen välttämättömyydestä ei oltane eri mieltä.

Sosialidemokraattisen työväestön nyit tarkastaessa toimintaoh-jelmaansa, on raittiustilaanne sellainen, että siihen on kiinnitettävä mitä vakavinta huomiota. Ja kun on käynyt selväksi, että juuri työ-väenliikkeessä on edelleenkin kieltolain ja raittiuden varmin tuki, on sosialidemokraattisen järjestyneen työväen kajottava tähän kysymyksen perusteellisesti. Kansani katseet ovat suunnatut jälleen, niin-kuin usein ennenkin, siihen ja se luottaa tälläkin kertaa lopullisesti vain sosialidemokraattiseen työväenliikkeeseen.

Palautettakoon tässä mieliin raittiuskysymyksen käsittely aikai-semmissä puoluekokouksissa. Kysymystä on käsitelty puoluekokouk-sissa jo puolueen perustamisesta lähtien, mutta v. 1906 Oulussa pi-detty puoluekokous kajosi asiaan päättävämmiin sekä lausui, kuten tunnetaan, »sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenet yleensä noudattavat raittiutta ja että puolueen luottamustoimissa olevien hen-kilöiden siveellinen velvollisuus on olla ehdottomasti raittiita«. Kol-me vuotta myöhemmin Kotkassa v. 1909 pidetyssä kokouksessa kävi kuitenkin jo ilmi, ettei siveellinen velvoitus ollut tehonnut. Kysymyksen käsittely Kotkassa muodostui erittäin kiihkeäksi ja keskustelussa esiintulleet ajatukset olivat omiaan osoittamaan, miten hataria siihen aikaan varsinkin toimitsijain keskuudessa olivat käsitykset mieskoh-taisen raittiuden merkityksestä. Tämäkin kokous kuitenkin, päätti lopuksi erinäisistä vastalauseista huolimatta uudistaa Oulussa lausu-tut vakavat toivomukset sillä lisäyksellä, »että puolueen järjestöjen on pidettävä velvollisuutenaan tämän päätöksen noudattamista val-voa*».

Myöhemmin, taloudellisen, ja poliittisen taistelun kiihtyessä, kiin-tyi huomio polttaviin päivänkysymyksiin, ja puolueen sisäinen rait-tiustilanne jatkui aina sotavuosiin asti. pääasiassa muuttumattomana. Sotavuodet ankanne väkijuomakieltomeen vaikuttivat parantavasti, mutta kun kieltolaki, sodan jälkeen astui voimaan, muuttui asia täs-säkin suhteessa kokonaan. Nyt oli kyseessä kieltolakimaa ja sen kieltolain ensimmäinen vaatija oli juuri sosialidemokraattinen puolue.

Paitsi entistä suurempaa siveellistä velvoitusta, vaati .nyt työväestön itsensä tunnustama lakikin väkijuomien¹ nauttimisesta luopumista.

Tämän alustuksen alkupuolella on tullut selostetuksi, 'millaiseksi tilanne kieltolain voimaanstuttua on järjestyneen työväen keskuudessa muodostunut. Siitä johtuneena tuli asia esille v. 1922 Helsingissä pidetyssä puoluekokouksessa. Kokous totesi, »että yhdistykset, puoluetoverit, jopa puolueen toimihenkilötkin rikkomalla kieltolain siinä mielessä, että se myös sen loiteuttaa«, kuten sanat päätöksen perusteluissa kuuluvat. Varsinaisissa ponsissa lausutaan m.m., •että »(puoluekokous)-asettaa puolueen itoiinihettöilöille, varsinkin palkatuille, ehdottoman raittiuden vaatimuksen, lausuen samalla puolueen siveellisiin päämääriin kuuluvan, että jokainen sen jäsen on ehdottomasti raitis«, ja toisessa kohdassa, »{puoluekokous) vaatii jokaista puolueen jäsentä omasta kohdastaan' noudattamaan kieltolakia*.

Päätökset olivat siis hyviä, mutta jokainen tietää, miten niitä tuon kokouksen jälkeen on noudatettu. Kaikesta päättäen on päätökset tällä kerralla tehtävä vieläkin sitovammiksi ja saatava järjestöt niitä johdonmukaisesti noudattamaan. Se on nyt, jos koskaan 'elinehto sekä puolueelle itselleen että kieltolain tulevaisuudelle.

Puoluekokouksen olisi päätettävä niistä vaatimuksista kieltolainsäädännön kehittämiseksi ja tehostamiseksi, joihin lähitulevaisuudessa olisi huomio keskitettävä. Edelleen kaipaa puoluekokouksen päätöstä vaatimus yhteiskunnalliseen raittiuskasvatuksemme järjestämisestä kieltolakimaam oloja vastaavalle kannalle sekä puolueen sisäisen elämän raitistuttamiisen edelleen tehostaminen. Mielestämme on puolueen enemmän kuin tähän asiti kiinnitettävä huomiota raittiustilaa-ten kehitykseen ja koko arvovallallaan otettava osaa sen tervehdyttämiseen. Puolue ei voi luonnollisesti muuttua: pelkäksi raittiusjärjestöksi, mutta sen ehdoton velvollisuus on huolehtia erään suurimman saavutuksensa kohtalosta sekä kansan raitistuttamisesta.

Tehokkaan työ-aseen käytännöllisessä raittiuskasvatustyössä omaa sosialidemokraattinen' työväestö nyt omassa raittiusjärjestössään Suomen Sosialidemokraattisessa Raittiusliitossa, joka syntyi v. 1924 sen jälkeen kun yhteistoiminta Työväen Raittiusliitossa kommunistien, kanssa kävi mahdottomaksi. Uusi liitto on koettanut tehdä raittiusvalistustyötä työväestön keskuudessa niin voimakkaasti ja monipuolisesti kuin näissä olosuhteissa ja käytettävissä olevilla voimilla on ollut mahdollista. Puolueen olisi nyt vain selvästi määriteltävä suhteensa tähän erikoisjärjestöön. Sitä vaativat ennen kaikkea viime aikoina ilmenneet väittelyt siitä, voivatko puolueosastot liittyä liittoon raittiiden jäsentensä kautta. Uskomme puoluekokouksen

pystyvän ratkaisemaan tämän kysymyksen täysin tyydyttävästi,, mutta haluamme puolestamme lausua, ettemme näe mitään ristiriitaista puolueen periaatteiden tai sääntöjen kanssa enempää kuin järjestötoiminnallekaan vaaraa siinä, että puolueosastot tällä tavoin liittyvät liittoon. Liittymispäätös . ei .tietenkään voi .edellyttää .esim. puolueosaston jäsenistön kahtiajakoa tai antaa aihetta jäsenten .erottelemiseen. Päätös, ei oikeudellisesti katsoenikaan voine olla ristiriitainen. Ovathan esim. ammatilliset järjestöt aikoinaan hyvällä menestyksellä liittyneet ja kuuluneet •puolueeseen.

'Edelläesitettyyn nojaten ehdotamme puoluekokouksen päätettäväksi seuraavaa:

Puoluekokous päättää, että

jokaisen puolueen jäsenen siveellinen velvollisuus on olla ehdottomasti raitis ja noudattaa 'tinkimättä kieltolakia,

puolueen ja sen alaisten osastojen luottamus- tai .muihin toimiin samoin kuin edustajaehdokkaiksi .eduskuntaan, kunnallisiin tai yhteiskunnallisiin tehtäviin on asetettava vain ehdottomasti raittiita,

jokaisen puolueosaston on kaikkine raittiille jäsenineen liityttävä Sosialidemokraattiseen Raittiusliittoon tai perustettava paikkakunnalle Sos.-dem. Raittiusliiton alainien raittiusyhdistys ja kaikin tavoin tuettava Sos.-dem Raittiusliiton toimintaa levittämällä raittiuskirjallisuutta ja liiton julkaisemia raittiuslehtiä. sekä yhdessä Sos.-dem. Raittiusliiton kanssa huolehdittava raittiusyöstä paikkakunnalla, erittäinkin lasten ja nuorisoin raittiuskasvatuksesta.

Puoluekokous velvoittaa sos.-dem. eduskuntaryhmän toimimaan seuraavien vaatimusten toteuttamiseksi:

kieltolain huonontamis- tai kumoamisyritykset on torjuttava ja kieltolainsäädäntöä tehostettava,

luvaton, väkijumien maahantuonti on ehdottomasti ehkäistävä järjestysviranomaisten ia tarpeen "vaatiessa maan vakinaisen puolustusväen avulla,

raittiuseritys maan kaikissa kouluissa ja valtion avustamisissa oppilaitoksissa on saatettava tarkoitustaan vastaavalle kannalle,,

kaikilta valtion, kuntien tai muiden julkiluontoisten laitosten virkamiehiltä tai toimihenkilöiltä on vaadittava virkaanpääsyyh-tona ehdotonta raittiutta, ja epäraitit tai kieltolakia vastustavat virkamiehet on erotettava,

raittiusvaiistustyöhön on vuosittain myönnettävä riittävät määrärahat,

alkoholistit on eristettävä 'työsiirtoloihin.

Puoluekokous velvoittaa

kuntien valtuustoissa toimivat sos.-dem. valtuutetut vaikuttamaan siihen, suuntaan, että kunnat valitsevat tarmokkaita raittushenkilöitä 'raittiuslautakuntiin! ja myöntävät varoja raittius työn tekemiseksi sekä liittyvät yhteistoimintaan' kieltolain turvaamiseksi ja salakuljetuksen 'estämiseksi',

puolueen sanomalehdistön huolellisesti seuraamaan kieltolakitilannetta ja itse puolestaan taistelemaan kieltolain voimassapitämisen ja kansan raittiuden puolesta.

'Helsingissä lokakuun 30 päivänä v. 1925.

TOVERISEURA r.y.

J. H e r a j ä r v i.

T. M a n n e r m a a.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluekokous v. 1922 hyväksyi yksimielisesti seuraavan päätöslauselman:

»Harkittuaan kieltolakiasiajn nykyistä "tilaa maassamme puoluekokous asettuu jyrkästi vastustamaan porvarillisia kieltolain kumoamisyrityksiä ja pitää tarpeellisena lujittaa työväen pyrkimyksiä kieltoain toteuttamiseksi. Siinä tarkoituksessa puoluekokous:

velvoittaa eduskuntaryhmän tarmokkaasti toimimaan kieltolainräsädännön edelleen kehittämiseksi ja tehostamiseksi sekä asianomaisia puoluejärjestöjä voimakkaasti ottamaan osaa kunnalliseen työhön kieltoon valvonnan' ja kansan raitistamisen edistämiseksi;

vaatii kaikkia puoluejärjestöjä ankarimmin valvomaan, 'ettei niiden iciminnan yhteydessä ja niiden huoneistoissa ja alueilla tapahdu minkäänlaisia kieltolain rikkomisia, ja samoin jokaista puolueen jäsentä omasta kohdastaan noudattamaan keltolakia;

asettaa puolueen toimihenkilöille, varsinkin palkatuille ehdottoman raittiuden vaatimuksen, lausuen samalla puolueen siveellisiin päämääriin kuuluvan, että jokainen sen jäsen on ehdottomasti raitis;

kehoittaa kaikkia työläisiä ja työväenjärjestöjä kaikin tavoin suosimaan ja kannattamaan työväen vapaita raittiusrientoja; sekä

velvoittaa puolueen sanomalehdistön huolellisesti seuraamaan kieltolakilojen kehitystä ja itse puolestaan lakkaamatta taistelemaan kieltolain ja kansanraittiuuden puolesta.«

Näistä päätöksistä sanovat alustuksen esittäjät, että ne olivat hyviä, mutta vika on siinä, ettei niitä ole noudatettu. Nämä päätökset ovat todellakin niin perusteelliset, laajakantoiset ja sitovat, että mikään suuri puolue, jonka kaikki jäsenet eivät ole ehdottomasti raittiita, ei voi enempää vaatia tai luvata. Sen pitemmälle raittius- ja kieltolain harrastuksessa ei voida enää menuakaan, sillä aihän jyrkimmät ja kiihkomielisimmätäkään päätökset mitään merkitse, jos niitä ei noudateta. Puoluetoimikunta on kaksikin eri kertaa muistuttanut julkisesti järjestöjä näiden päätöksien merkityksestä, mutta toiselta puolen tiedämme myöskin, etteivät yhdistykset, vaikka kuinkakin hartaasti haluaisivat, eivät ole kaikilla seuduilla voineet toteuttaa ponsien toisessa kohdassa esitettyä vaatimusta. Voimat ovat olleet liian heikot, vastukset ylivoimaisia. Tätä asiaintilaa ei voida minkäänlaisilla päätöksillä auttaa, vaikkapa ne olisivat miten jyrkkiä tahansa, «ikä ole järkevää kohottaa vaatimusten rajaa paljoa korkeammalle kuin käytännössä voidaan toteuttaa.

Mitä sitte tulee vaatimukseeni, että »jokaisen puolueosaston on, kaikkine raittiine jäsenineen liityttävä Sosialidemokraattiseen Raittiusliittoon tai perustettava paikkakunnalle Sos.-de.m. Raittiusliiton alainen raittiusyhdistys, on se käytännöllisesti mahdoton ja sellaisena myöskin lievimminkin sanoen haitallinen.

Raittiusliiton kaikkien jäsenien pitää kaikeksi olla ehdottomasti raittiita. Mutta vaikka puolueemme siveellisiin päämääriin kuuluukin, että jokainen sen jäsen olisi ehdottomasti raittis, ei kuitenkaan vielä olla lähelläkään tuota korkeata päämäärää, eikä sitä puoluepäätöksillä saavutetakaan, hyvä kun puoluejäsenet edes saadaan kieltolakia noudattamaan. Missä siis jonkun puolueosaston kaikki jäsenet eivät ole ehdottomasti raittiit ja missä ei tehdä päätöstä, että jäseniksi hyväksytään ainoastaan ehdottomasti raittiita, siellä ei puolueosasto sellaisenaan voi liittyä Raittiusliittoon. Sitäpaitsi olisi kohtuutonta ja haitallistakin, puoluekurin liian tiukalle kiristämistä, jos puolue velvoittaisi jäsenensä kuulumaan vaikkapa Sos.-dem. Raittiusliittoonkin. Kylläkäi sellaisen liittymisen pitää tapahtua vapaaehtoisuuden perusteella, ollakseen mistään merkityksestä, ja tuskinpa sellaisesta pakkoliittymisestä olisi Raittiusliitollekaan mitään muuta hyötyä, kuin nimiä jäsenluetteloon.

Mutta vapaaehtoista, vakaumukseen perustuvaa raittius työtä on tietenkin kaikin keinoin puolueen ja sen osastojen puolelta suosittava,

ja niinpä onkin syytä lisätä viime puoluekokouksen raittiusaslasta hyväksymiin päätöslauselmiin sitä tehostava kohta.

Puoluetoimikunta siis ehdottaa, että puoluekokouksen v. 1922 hyväksymä raittiusasiasta koskeva päätös pidetään edelleen voimassa kuitenkin neljäs kohta näin muutettuna.

Siinä tarkoituksessa puoluekokous

kehoittaa kaikkia työläisiä ja työväenjärjestöjä kaikin tavoin suosimaan ja kannattamaan työväen vapaita raittiusseuroja ja järjestöjä, missä se suinkin käy päinsä, perus.tam.aan keskuuteensa raittiusosastoja, jotka liittyvät Sosialidemokraattiseen Raittiusliittoon ja levittävät raittiuskirjalaisuutta ja huolehtivat raittiusystöistä paikka kunnalla.

Työväki ja kansainvälinen kieli.

Alustus Sos.-dem. Puoluekokoukselle.

»Kaikkien maiden köyhälistö, liitykää yhteen». Näin julisti jo Karl Marx aikoinaan. Työväenliike ilman kansainvälistä yhteyttä olisikin aivan merkityksetön. Mutta niin yksimielisesti kuin tämä tunnuslausekin, ei sitä käytännössä ole vielä lähimainkaan toteutettu. Viimeisen vuosikymmenen kuluessa sattuneet tapaukset ovat selvästi osoittaneet, että työväen kansainvälinen yhteenkuuluvaisuudentunne vielä melkein kokonaan puuttuu. Sen syventämiseksi ja kehittämiseksi on kansainvälinen vuorovaikutus tarpeen. Yhteiset neuvottelut ja julkaisut, henkilökohtainen tapaaminen/ ja kirjeenvaihto ovat omiaan luomaan yhteisymmärrystä ja lähentämään eri maiden työläisiä toisiinsa. Mutta tässä kohtaavat meitä käytännölliset vaikeudet. Eri maiden työläiset eivät ymmärrä toisiaan, Kansainväliset neuvottelut sujuvat huonosti, käyvät miltei mahdottomiksi. Niinpä viimeksi pidetyssä kansainvälisessä osuustoimintakongressissa piti jättää asioita käsittelemättä kielivaikeuksien vuoksi. Kansainvälisten järjestöjen toiminnassa kielikysymys tuottaa suunnattomia vaikeuksia. Toimistohenkilökunnan on mahdotonta osata monia kymmeniä eri kieliä. Asioiden käsittely viivästyy ja moninaisiin käännöksiin pujahtaa usein kohtalokkaita virheitä. Kansainvälisten lehtien julkaiseminen käy mahdottomaksi. Tämän tunnustavat jo työväen johtohenkilötkin. Niinpä Suomen Sos.-dem. puolueen edustaja

Mars-ien sosialistikomgressissa, Reinh. Sventorzetski, toteaa selostuksessaan, että »Suurena esteenä asiain seuraamiselle ovat olleet kielivaikeudet, jotka yhden kansainvälisen kielen puutteessa tekevät työväestölle asiain seuraamisen hankalaksi«.

ja kuitenkin on tämä epäkohta helposti poistettavissa kansainvälisen kielen, Esperanton, avulla. Kenenkään ei tarvitse opetella lukuisia vieraita kieliä, joiden käytäntö rajoittuu määrättyyn kielialueeseen. Jokainen opiskelee äidinkieltänsä lisäksi ainoastaan helpon kansainvälisen apukielen, jonka avulla Voi ylläpitää yhteyttä kautta maailman. Tämä kieli on! samalla täysin puolueeton, mikään kansa ei tunne olevansa syrjäytetyssä asemassa, kun kaikki käyttävät samaa yhteistä apukieltä äidinkieltänsä rinnalla.

Tämä ei ole mikään pilventakainen haave, vaan ilmeinen todellisuus, minkä lähes 40-vuotinen käytäntö on osoittanut mahdolliseksi. Ainoastaan asiaan perehtymättömyys sekä ennakkoluulot ovat estäneet sen toteuttamisen kaikessa laajuudessaan.

Esperanto ilmestyi v. 1887 puolalaisen tohtori L. L. Zamenhofin perinpohjaisen ja huolellisen työn tuloksena. Se on vähitellen levinnyt kaikkiin maailman osiin. Sillä on julkaistu laaja kirjallisuus ja arvokkaita esperantolehtiä ilmestyy. Se on ollut 16 kansainvälisen kongressin ainoana, keskustelukielenä. Aikaansaseuraavat liikemiehet ja kansainväliset messut ovat pyrkineet käyttämään, hyödykseen sen tarjoamaa etua.

Välttämättömyyden pakko on alkanut opettaa työväestöäkin tässä suhteessa. Työväen esperantoyhdistyksiä on syntynyt lukuisiin maihin, ja nämä ylläpitävät vilkasta kansainvälistä yhteyttä. Onpa olemassa kansainvälisiäkin järjestöjä. Amsterdamin ammatillisen internationaalien kuljetustyöläisten osasto käyttää esperantoa, samoin Luzernin urheiluinternationaali. Monet työväen kongressit ovat kiinnittäneet huomiota asiaan. Niinpä viimeksi pidetty Englannin ammattiyhdistyskongressi päätti kehoittaa yleisneuvostoa hyväksymään esperanton kansainväliseksi kieleksi.

Myöskin opetuksen alalla, on esperantolla kokeiltu jo pitempien aikojen kuluessa ja on huomattu esperanton selvän ja säännöllisen rakenteensa perusteella kehittävän oppilaiden kielitaitoa, sekä johdonmukaista ajattelukykyä. Suomenkin opetusministeriö on kiinnittänyt huomiota esperanton opiskeluun lähettäen asiaa koskevan, seikkaperäisen, kirjelmän kouluhallitukselle viime elokuussa.

Me Suomen työväki olemme kuitenkin pahasti jäljessä esperanton käyttämisessä. Vapautukaamme suomalaisesta hitaudesta ja ryhtykäämme innokkaasti opiskelemaan ja käyttämään kansainvälistä kieltä, toteuttaaksemme siten käytännössä suuren opetustajan.

Karl Marxin neuvoa: »Kaikkien maiden köyhälistö, liittykää yhteen».

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme puoluekokouksen päättäväksi seuraavaa:

Puoluekokous velvoittaa

1) puolue lehdistön seuraamaan esperanton levenemistä ja tekemään kansainvälisen kielen »iää tunnetuksi Työväestön keskuudessa;

2) Sos.-dem. eduskuntaryhmän ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että esperanto otettaisiin oppiaineeksi a) kansakoulunop-ettajaseminaareihin, b) sopi vi. le oppikouluasteille ja c) kansakoulujen ylimmälle luokalle tai jatkokoulut;

3) puolueuuevoston a) ottamaan esperanton käytäntöön kansainvälisessä kirjeenvaihdossaan viimeistään 1 p:stä tammikuuta 1927, b) tekemään esityksen työväen sosialistisen internationaalien ensi kongressille esperanton ottamisesta internationaalien viralliseksi kieleksi.

TOVSRISEURA r.y.

J. Herajärvi.

S. Mannermaa.

Puoluetolimikunnan lausunto.

Tämä kysymys oli paljoa vaatimattomammassa muodossa esillä puoluekokouksessa v. 1919. Puoluetolimikunnan ja asioita käsitelleen valiokunnan myönteisestä lausunnosta huolimatta hylkäsi kokous suurella enemmistöllä esitetyt ponnet. Kokouksessa lausuttiin, että niin kauan kuin ei kansakoulussa edes omaa äidinkieltä kunnollisesti opita, on turhaa opettaa vieraita kieliä. Puoluetolimikuntakin on sitä mieltä, ettei vieraiden kielten opetusta oppikouluissamme olisi •lisättävä; niihin kuluu nytkin jo liian paljon aikaa muiden oppiaineiden vahingoksi.

Puolue-lehdistön on vaikeata tehdä kansainvälisen kielen asiaa tunnetuksi, kun mitään sellaista tunnustettua ei ole ja kun toimittajat itse eivät esperantoa taida.

Puolueuuevostolla ei ole mitään kansainvälistä kirjevaihtoa. Puoluetolimikunnan ulkomainen kirjevaihto käy taas paremmin laatuun niillä kielillä, joita se tähänkin asti on käyttänyt ja joita ulkomaisissa puoluetolimistoissa ymmärretään.

Esityksen tekeminen' intematsion-aalinen kongressille esperanton ottamisesta sen viralliseksi kieleksi on nykyoloissa vielä toivotonta

ja olisi niin kauan järjetöntäkin, kun täälläkin osataan muita kieliä, paremmin kuin esperantoa.

Puoluetoimikunta näillä perusteilla ehdottaa esityksen hylättäväksi.

**Puolueen suhde edustajiinsa valtion komiteoissa y.m.
valtion laitoksissa.**

(Viipurin läänin läntisen vaalipiirin sosialidemokraattisen piirikokouksen ehdotus puoluekokouksen päätökseksi.)

Puolueessamme on vakiintunut käytäntöön sellainen virheelliseksi katsottava tapa, että puolueen jäsenet ottavat vastaan toimia valtion komiteoissa y.m. laitoksissa välittömästi valtioneuvostolta tai muulta valtion virastolta taikka puolueemme jonkun toisen yksityisen jäsenen ehdotuksesta ja välityksellä, kysymättä lainkaan puolueen mieltä ja ilman että puolue voi mällään tavalla asiaan vaikuttaa. Kun tällä tavoin sivuutetaan puolueen keskuselimet (puolueuuvosto, eduskuntaryhmä ja puoluetoimikunta), voi siitä olla seurauksena, että puheenaolevanlaiset edustajapaikat eivät tule puolueen ja yleensä työväen kannalta katsoen niin tarkoituksenmukaisesti täytetyiksi kuin voitaisiin tehdä siinä tapauksessa, jos puolueen keskuselimet saisivat harkita, kutka puolueen jäsenistä parhaiten mihinkin toimeen soveltuvat..

Tämä epäkohta on korjattava, sillä valtion komiteain tai muiden laitosten jäsenten asettaminen ei saa olla kenenkään yksityisasiasta, koska tällaisiin tehtäviin ei ole sijoitettava henkilöitä heitä itseään varten, vaan tulee puolueemme jäsenten ottaa vastaan puheenaolevia tehtäviä, sikäli kuin puolue hyväksi näkee toimiakseen niissä työväen etuja ja oikeuksia valvoen. Mutta tuleeko tämä edustuksen todellinen tarkoitus oikealla tavalla huollettua silloin, kun puolueen keskuselimet eivät sitä millään tavalla valvo, on kyseenalaista jo siitäkin syystä, että tähänastista menetelmää noudattaen kysymyksessä olevia toimia kasaantuu muutamille henkilöille niin paljon, etteivät he aina parhaalla tahdollaankaan voi kunnolla täyttää tehtävänsä, johonka ei heillä, liian useiden toimiensa takia, ole aikaa kylliksi tutustua. Näin ollen ei puolueelle eikä puolueen edustamalle työväenluokalle ole sanottavaa hyötyä siitä, että sen jäseniä on tärkeissä valtion luottamustehtävissä; voipa tällainen »puolueen edustus« toisissa tapauksissa tuottaa vahinkoakin sekä puolueelle että koko työväenluokalle.. Tällainen asiantila ei saa jatkua., vaan on puolueen kiinnitettävä entistä enemmän huomiota kysymyk-

sessä olevaan edustukseen, men-ettelemällä siten, että puolueenuevosto ja sen kokousten väliajoilla puoluetuimikunta sekä, eduskuntatyön kanssa yhteydessä olevissa tapauksissa, eduskuntaryhmä »päättää siitä, keitä valtion eri komiteoihin tai muihin laitoksiin työvään edustajiksi esitetään.

Edellae.il on kiinnitettävä huomiota siihen virheeseen, joka viime aikoina on vallinnut, että puolueen jäsenet ovat toimineet edellämaitunlaisissa tehtävissä yksinomaan oman harkintansa mukaan, kuulematta puolueen mieltä suhtautumisessa työväelle tärkeisiin kysymyksiin. Täten/ menetellen voivat puolueemme jäsenet edustajaminaisuudessaan asettua sellaiselle kannalle, jota puolue ei hyväksy ja' tehdä virheitä, jotka tuottavat vahinkoa työväelle. Tällaisista jäsentensä omavaltaisista teoista joutuu puolue lisäksi vielä vastamaan, sillä puolueen jäsenten esiintyminen puheenaolevanlaisissa tapauksissa yleensä luetaan puolueelle joko viaksi tai ansioksi. Ja kun itse asian vuoksiin om tärkeätä, että puolueemme edustus kaikissa valtion komiteoissa y.m. laitoksissa tulee mahdollisimman hyvin hoidettua., ei sitä saa jättää yksinomaan edustajista itsestään riippuvaksi, vaan on -puolueen keskuselinten annettava puolueen edustajille ohjeita ja valvottava, että niitä noudatetaan.

Jotta puolueen kontrolli edustajiinsa nähden tulisi kyllin tehoksaksi, on puolueenuevoston tai puoluetuimikunnan ja eduskuntatyön kanssa kosketuksissa olevissa kysymyksissä, myös eduskuntaryhmän käsiteltävä puheenaolevissa komiteoissa ja laitoksissa ratkaistaviksi tulevia asioita ja, mikäli mahdollista, jo ennenkuin edustustyö on alkanut, määriteltävä mille kannalle puolueen edustajien eri kysymyksiin nähden on asetettava, sekä jatkuvasti edustajatoimen aikana seurattava edustajiemme .työtä, josta edustajat itse ovat velvolliset tekemään selkoa puolueen keskuselimille niiden sitä vaatiessa ja myös kysymyksessä olevaan edustukseen, menettelemällä siten, että puolueenuevosto omasta aloitteestaan aina milloin edustajatyössä ilmaantuu uusia vaiheita, jotka -merkitykseltään ovat tärkeitä ja joihinka nähden eivät puolueen keskuselimet ole aikaisemmin kantaansa määritelleet.

Edelleen on -pyrittävä siihen, että edustajiemme toiminta kysymyksessä olevissa tehtävissä saatetaan arvosteltavaksi puolueemme keskuudessa. Senvuoksi on tärkeätä, että kaikissa valtion komiteoissa tai muissa laitoksissa toimivat edustajamme .antavat toimensa päätyttyä tarkan selostuksen puolueen keskuselimille ja sellaisista 'tehtävistä, jotka ovat pitempiaikaisia, on puoluetuimikunnan kautta •esitettävä kertomus jokaiselle puolueenuevoston kokoukselle ja edus-

kuntaryhmälle vähittää kerran vuodessa. Tällainen selonteko on tärkeää siinäkin tapauksessa, vaikka ei edustajien toiminta aiheuttaisi muistutuksiakaan, sillä onhan välttämätöntä, että puolueemme jäsenet, keskuselinten välityksellä, saavat tiedon siitä, millä tavalla työväen asiaa on valtion komiteoissa ja muissa laitoksissa ajettu. Ja. tällainen menettely on suosittavaa siltäkin kannalta katsoen, että mainittu selontekovelvollisuus kasvattaa suurempaa edesvastuuntunnetta sekä johtaa huolellisempaan ja harkitumpaan toimintaan.

Sillä tavoin menetellen, kitin puolueemme suhtautumisesta edustajiinsa valtion komiteoissa ja muissa laitoksissa edellä on mainittu, voidaan ehkäistä mahdolliset Virheet ja välttyään ristiriidoista puolueen ja sen edustajien välillä sekä samalla tuetaan puolueen edustajia heidän tärkeissä tehtävissään ja siis saatetaan puolueen osanotto valtion komiteoihin y.m. laitoksiin, tarkoitustaan vastaavaksi. Sen vuoksi puoluekokous edellä esitetyn perusteella päättää:

1) että puolueemme edustajat kaikkiin valtion komiteoihin y.m. valtion laitoksiin on puolueenuevoston, eduskuntaryhmän tai puoluetuimikunnan esitettävä;

2) että mainittujen puolueen keskuselinten) tulee antaa puolueen edustajille tarpeenivaatiiiat toimintaohjeet ja seurata edustajien toimintaa sekä valvoa, että annettuja ohjeita noudatetaan;

3) että edustajat ovat velvolliset toimensa kestäessä, milloin heidän käsiteltävänä olevissa kysymyksissä ilmaantuu uusia vaihteita, antamaan niistä tiedon puolueenuevostolle, eduskuntaryhmälle tai puoluetuimikunnalle; sekä

4) että edustajain tulee tehtävänsä päätyttyä, ja pitempiaiikaisista toimistaan puoluetuimikunnan kautta jokaiselle puolueenuevoston kokoukselle ja, eduskuntatyötä koskevissa tapauksissa, vähintään kerran vuodessa eduskuntaryhmälle, esittää kertomus toiminnastaan.

Puoluetuimikunnan lausunto.

•Valtion komiteoissa silloin tällöin olleita puolueen jäseniä ei ole tähän asti koskaEn pidetty puolueen edustajina, he ovat olleet siellä •ainoastaan yksityisinä kansalaisina. He eivät ole siellä puhuneet tai toimineet puolueen puolesta, eikä heidän kantansa tai esiintymisensä Ole Sitonut puolueitta «mitenkään • millään tavalla. Tästä katSUTiOtavasta ei ole vielä kukaan syytä luopua, eikä -siitä tiettävästi

ole ollut mitään vahinkoa puolueelle. Valtion komiteain jäsenyys voi edelleenkin olla jokaisen yksityisasia, kuten tähänkin ,isti.

Ottamatta laisinkaan huomioon sitä seikkaa, olisiko hallitus taipuvainen kysymään eduskuntaryhmän, puolueenuevosto'i tai puolue-toimikunnan mielipidettä komiteajäseniä nimittäessään, huomautamme vain, että mainittujen puolue-elinten on ihan mahdotonta) »seurata edustajien toimintaa ja valvoa, että annettuja ohjeita noudatetaan^{1,*} Eiväthän, valtion komiteain pöytäkirjat ole julkisia *asu* kirjoja, joista jokainen on oikeutettu saamaan jäljennöksen, -eivätkä *r, e* useimmiten ole edes niin tarkkoja, että niistä kävisi selville jok-msen jäsenen mielipide. Valvonta mäin ollen on mahdotonta ja pyrkimys siihen hyödytöntä. Kun ei ole valvontamahdollisuuksia, niin ti ole terveellistä ottaa vastuutakaan, mikä edustajan nimittämisestä seuraisi, sillä silleinhan nimittäjät olisivat vastuussa edustajanaa sanoista ja toimenpiteistä.

Liiallinen, vaatimus on myöskin, *että*. eräitten puolue-elinten jäsenillä pitäisi olla uliin¹ laajat tiedot kaikilla elämänaloilla, *että* he pystyisivät antamaan yksityiskohtaisia toimintaohjeita -mr.ä erilaisimpia asioita käsittelevien komiteain jäsenille ja käytännöllisesti mahdotonta on ennakolta tietää, minkälaisia asioita ja kysymyksiä missäkin komiteassa sen työn ohella esiintyy. Tällainen neuvonta- ja valvontatoiminta veisi sitäpaitsi niin, paljon asianomaisten toimitsijain aikaa, että muut tärkeämmät asiat siitä kärsisivät. Ja se olisi suurimmaksi osaksi hukkaan käytettyä aikaa, sillä varsin merkityksellistä ei useimpain valtion komiteain työ ole. Hallitus ja eduskunta niistä lopullisesti päättävät.

Vaikka valtion asettamain komiteain työt aniharvoin ovat siksi merkityksellisiä, että ne ansaitisivat puolueen, taholta erikoista huomiota, saattaa kuitenkin joskus sattua tapauksia, jolloin, jos komiteassa on puolueeseen kuuluva jäsen, voisi olla tarpeen jäsenelle itselleen/ asettua yhteyteen puolue-toimikunnan tahi eduskuntaryhmän kanssa saadakseen selville puolueessa vallitsevat virtaukset ja tahtomukset tai voidakseen: onnellisesti ratkaista jonkin, tärkeän, yksityiskohdankin. Tällaisia tapauksia varten ei kuitenkaan arviota erikoista puoluepäätöstä. Asiahan on siksi selvä. Siten on menetelty ennenkin ja siten kaiketi tullaan) menettelemään vastaisuudessaakin. Josakin, valtion' komiteassa toimineen sosialidemokraattisen jäsenen kanta ja tekemät ehdotukset sitäpaitsi selviävät tavallisesti hänen mietintöön liittämästä vastalauseestaan, jonka perusteella hänen toimintaansa komiteassa voidaan arvostella. Onhan Myöskin puolue-toimikunnalla oikeus vaatia komiteain ja valtiota edustavain konferenssien ja kongressien jäseniltä selostuksia ja kertomuksia heidän

toimistaan, joten tarpeellinen kontrolli sillä tavalla on saavutettavissa.

Eduskunniallisista luottamustoimista päättää eduskuntaryhmä ja voi laatia valitsemilleen luottamushenkilöille mielensä mukaisia ja tarpeelliseksi havaitsemiaan ohjeita, joten asian siihenkään puoleen ei puoluekokouksen tarvitse kajota.

Näin ollen ehdotamme, ettei kyseessäoleva alustus aiheuta mitään toimenpiteitä.

Puolueen jäsenmaksuista vapautuminen.

Kymen Työväenyhdistys ehdottaa puoluekokouksen hyväksyttäväksi:

Jäsenet nauttivat jäsenmaksuvapautusta seuraavissa tapauksissa:

- a) Jäsen, joka yhtäjaksoisesti on kuulunut puolueeseen 25 vuotta;
- b) Jäsen, joka on täyttänyt 55 vuotta ja siihen asti ollut vähintään 15 vuotta puolueen jäsenenä.

Puoluetoimikunta ehdottaa esityksen hyljättäväksi sillä perusteella, että niin pienen summan, kuin puoluevero on, saattaa jokainen maksaa ja jokaisen jäsenen on se suoritettava harrastuksensa todisteeksi. Ken puoluejäsenyyttä arvossa pitää, hän mielelläänkin suorittaa 4 markkaa vuodessa puoluepyrintöjen edistämiseksi. Ei oikeuksia ilman velvollisuuksia. — Sitäpaitsi ei puoluejäsenyys riipu yksinomaan puolueveron maksusta, vaan myöskin asianomaisen henkilön mielipiteistä ja vakaumuksesta, jotka ovat vaihtelujen alaisia. Sellaisen jäsenen eroittaminen puolueesta, joka siihen sääntöjen mukaan vapaajäsenenä kuuluisi, olisi valkeata vaikkapa siihen olisi kuinkakin päteviä syitä.

Huomautus.

Alustus »Puolueen suhde hallituskysymykseen* on toimittaja A. Huotarinen kirjoittama puoluetoimikunnan pyynnöstä ja »Puolueen suhtautuminen 'kommunismiin* on toimittaja R. Sventorzenskyn kirjoittama, samota 'Puoluetoimikunnan pyynnöstä.

Puoluetoimikunta ehdottaa kummankin alustuksen» ponnet hyväksyttäväksi.